

SEANCE DU LUNDI 24 JUIN 1985
VERGADERING VAN MAANDAG 24 JUNI 1985ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERING

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 3122.

MESSAGES:

Chambre des représentants, p. 3122.

COMMUNICATION:

Page 3122.

Dépenses en marge du budget.

PROJETS DE LOI (Discussion):

Projet de loi ouvrant des crédits provisoires à valoir sur les budgets de l'année budgétaire 1985 et destinés à assurer la marche des services publics durant les mois de juillet, août, septembre et octobre.

Discussion générale. — *Orateur*: M. Vandenabeele, rapporteur, p. 3123.

Discussion et vote des articles, p. 3124.

Projet de loi portant des mesures fiscales et autres.

Discussion de l'article 1^{er} (reprise). — *Orateurs*: MM. C. De Clercq, rapporteur, Wyninckx, Sondag, Gijs, Lallemand, Van In, Trussart, Mme Herman-Michielsens, MM. Vercaigne, De Smeyter, de Wasseige, Humblet, M. Grootjans, Vice-Premier ministre et ministre des Finances et des Classes moyennes, p. 3126.

Discussion et vote sur les amendements et sur les articles réservés:

Justifications de vote: *Orateurs*: MM. Wyninckx, Vercaigne, de Wasseige, p. 3143.

Orateurs: MM. de Wasseige, Van In, M. Grootjans, Vice-Premier ministre et ministre des Finances et des Classes moyennes, p. 3144.

A l'article 89: *Orateur*: M. le Président, p. 3145.

Ann. parl. Sénat — Session ordinaire 1984-1985
Parlem. Hand. Senaat — Gewone zitting 1984-1985

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 3122.

BOODSCHAPPEN:

Kamer van volksvertegenwoordigers, blz. 3122.

MEDEDELING:

Bladzijde 3122.

Uitgaven buiten de begroting.

ONTWERPEN VAN WET (Bespreking):

Ontwerp van wet waarbij voorlopige kredieten worden geopend welke in mindering komen van de begrotingen voor het begrotingsjaar 1985 en die bestemd zijn om tijdens de maanden juli, augustus, september en oktober de werking van de openbare diensten te waarborgen.

Algemene bespreking. — *Spreker*: de heer Vandenabeele, rapporteur, blz. 3123.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 3124.

Ontwerp van wet houdende fiscale en andere bepalingen.

Beraadslaging over artikel 1 (hervatting). — *Sprekers*: de heren C. De Clercq, rapporteur, Wyninckx, Sondag, Gijs, Lallemand, Van In, Trussart, mevrouw Herman-Michielsens, de heren Vercaigne, De Smeyter, de Wasseige, Humblet, de heer Grootjans, Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Middenstand, blz. 3126.

Beraadslaging en stemming over de aangehouden amendementen en over de aangehouden artikelen:

Stemverklaringen: *Sprekers*: de heren Wyninckx, Vercaigne, de Wasseige, blz. 3143.

Sprekers: de heren de Wasseige, Van In, de heer Grootjans, Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Middenstand, blz. 3144.

Bij artikel 89: *Spreker*: de Voorzitter, blz. 3145.

PROJETS DE LOI (Vote):

Projet de loi ouvrant des crédits provisoires à valoir sur les budgets de l'année budgétaire 1985 et destinés à assurer la marche des services publics durant les mois de juillet, août, septembre et octobre, p. 3145.

Projet de loi portant des mesures fiscales et autres, p. 3146.

PROPOSITION DE LOI (Dépôt):

Page 3146.

M. Coen. — Proposition de loi complétant les mesures relatives à l'adoption.

INTERPELLATIONS (Demandes):

Page 3146.

M. Péciaux à M. Bertouille, ministre de l'Education nationale, sur « les risques de recul qu'encourt la qualité de la formation des maîtres de l'enseignement primaire et secondaire inférieur ».

M. de Wasseige au secrétaire d'Etat aux Postes, Télégraphes et Téléphones, sur « l'insuffisance des effectifs du personnel des postes dans la région de Charleroi ».

ONTWERPEN VAN WET (Stemming):

Ontwerp van wet waarbij voorlopige kredieten worden geopend welke in mindering komen van de begrotingen voor het begrotingsjaar 1985 en die bestemd zijn om tijdens de maanden juli, augustus, september en oktober de werking van de openbare diensten te waarborgen, blz. 3145.

Ontwerp van wet houdende fiscale en andere bepalingen, blz. 3146.

VOORSTEL VAN WET (Indiening):

Bladzijde 3146.

De heer Coen. — Voorstel van wet houdende aanvulling van de maatregelen betreffende de adoptie.

INTERPELLATIES (Verzoeken):

Bladzijde 3146.

De heer Péciaux tot de heer Bertouille, minister van Onderwijs, over « het gevaar dat de opleiding van de leerkrachten van het lager onderwijs en van het lager middelbaar onderwijs in kwaliteit achteruitgaat ».

De heer de Wasseige tot de staatssecretaris voor Posterijen, Telegrafie en Telefonie, over « het personeelstekort bij de posterijen in de streek van Charleroi ».

PRESIDENCE DE M. LEEMANS, PRESIDENT

VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER LEEMANS, VOORZITTER

MM. Coen et Conrotte, secrétaires, prennent place au bureau.

De heren Coen en Conrotte, secretarissen, nemen plaats aan het bureau.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 14 h 35 m.

De vergadering wordt geopend te 14 u. 35 m.

CONGES — VERLOF

Mme N. Maes, pour des devoirs administratifs; MM. Hismans, Goossens et Belot, pour d'autres devoirs, demandent d'excuser leur absence à la réunion de cet après-midi.

Afwezig met bericht van verhindering: mevrouw N. Maes, wegens bestuursplichten; de heren Hismans, Goossens en Belot, wegens andere plichten.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving.

BOODSCHAPPEN — MESSAGES

De Voorzitter. — Bij boodschappen van 21 juni 1985, zendt de Kamer van volksvertegenwoordigers aan de Senaat, zoals zij ter vergadering van die dag werden aangenomen, de ontwerpen van wet:

1° Waarbij voorlopige kredieten worden geopend welke in mindering komen van de begrotingen voor het begrotingsjaar 1985 en die bestemd

zijn om tijdens de maanden juli, augustus, september en oktober de werking van de openbare diensten te waarborgen;

Par messages du 21 juin 1985, la Chambre des représentants transmet au Sénat, tels qu'ils ont été adoptés en sa séance de ce jour, les projets de loi:

1° Ouvrant des crédits provisoires à valoir sur les budgets de l'année budgétaire 1985 et destinés à assurer la marche des services publics durant les mois de juillet, août, septembre et octobre;

2° Tot vermindering van registratierechten in geval van wederverkoop van een onroerend goed;

2° Réduisant les droits d'enregistrement en cas de revente d'un immeuble;

— Verwezen naar de commissie voor de Financien.

Renvoi à la commission des Finances.

3° Op de gemeentepolitie;

3° Sur la police communale;

4° Tot toekenning van de titel van stad aan de gemeenten Beringen, Bilzen, Blankenberge, Borgloon, Ciney, Couvin, Damme, Geel, Genepiën, Gistel, Halen, Hamont-Achel, Hannuit, Harelbeke, Herk-de-Stad,

Lo-Reninge, Mesen, Oudenburg, Peer, Scherpenheuvel-Zichem, Vilvoorde en Walcourt;

4° Accordant le titre de ville aux communes de Beringen, Bilzen, Blankenberge, Ciney, Couvin, Damme, Geel, Genappe, Gistel, Halen, Hamont-Achel, Hannut, Harelbeke, Herck-la-Ville, Looz, Lo-Reninge, Messines, Montaigu-Zichem, Oudenburg, Peer, Vilvorde et Walcourt;

5° Waarbij aan de gemeente Zottegem de titel van stad wordt verleend;

5° Accordant le titre de ville à la commune de Zottegem;

— Verwezen naar de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden.

Renvoi à la commission de l'Intérieur.

6° Tot instelling van kamers met één raadsheer in de hoven van beroep;

6° Relatif à la création de chambres à conseiller unique au sein des cours d'appel;

7° Betreffende het gebruik van het Duits in gerechtszaken en betreffende de rechterlijke organisatie;

7° Relatif à l'emploi de la langue allemande en matière judiciaire et à l'organisation judiciaire;

8° Tot wijziging van de artikelen 91 en 92 van het Gerechtelijk Wetboek;

8° Modifiant les articles 91 et 92 du Code judiciaire;

— Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Renvoi à la commission de la Justice.

9° Houdende goedkeuring van volgende internationale akten:

1. Derde ACS-EEG-Overeenkomst van Lomé, met Protocolen, Slotakte en Bijgevoegde Verklaringen alsmede een briefwisseling, ondertekend te Lomé op 8 december 1984;

2. a) Intern Akkoord op 1985 betreffende de financiering en het beheer van de steun van de Gemeenschap;

b) Intern Akkoord inzake maatregelen en procedures nodig ter toepassing van de derde ACS-EEG-Overeenkomst van Lomé, ondertekend te Brussel op 19 februari 1985.

9° Portant approbation des actes internationaux suivants:

1. Troisième Convention ACP-CEE de Lomé avec Protocoles, Acte final et Déclarations annexées ainsi qu'un échange de lettres, signés à Lomé le 8 décembre 1984;

2. a) Accord interne de 1985 relatif au financement et à la gestion des aides de la Communauté;

b) Accord interne relatif aux mesures à prendre et aux procédures à suivre pour l'application de la troisième Convention ACP-CEE de Lomé, signés à Bruxelles le 19 février 1985.

— Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen.

Renvoi à la commission des Relations extérieures.

Bij boodschap van dezelfde dag zendt de Kamer aan de Senaat terug, zoals het ter vergadering van die dag werd geamendeerd, het ontwerp van wet betreffende de bekendmaking en verspreiding van de opiniepeilingen.

Par message du même jour, la Chambre renvoie au Sénat, tel qu'il a été amendé en sa séance de ce jour, le projet de loi relatif à la publication et à la diffusion des sondages d'opinion.

— Verwezen naar de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden.

Renvoi à la commission de l'Intérieur.

Bij boodschappen van dezelfde dag deelt de Kamer tevens mede dat zij heeft aangenomen, zoals zij haar door de Senaat werden overgezonden, de ontwerpen van wet:

1° Tot instelling van de plaatsaanduidingen « Waaslandhaven » en « Kallosluis »;

Par messages du même jour, la Chambre fait également connaître qu'elle a adopté, tels qu'ils lui ont été transmis par le Sénat, les projets de loi:

1° Officialisant les noms « Waaslandhaven » et « Kallosluis »;

2° Tot wijziging van artikel 2 van de wet van 30 april 1958 waarbij voor bepaalde spaargeldinleg de handelingsbekwaamheid van de gehuwde vrouw en de minderjarige wordt uitgebreid;

2° Modifiant l'article 2 de la loi du 30 avril 1958 étendant la capacité de la femme mariée et du mineur à certains dépôts d'épargne;

3° Tot wijziging van de artikelen 5 en 9 van de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers;

3° Modifiant les articles 5 et 9 de la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs;

4° Houdende de begroting van het ministerie van het Brussels Gewest voor het begrotingsjaar 1985;

4° Contenant le budget du ministère de la Région bruxelloise de l'année budgétaire 1985;

5° Houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van het Brussels Gewest voor het begrotingsjaar 1984.

5° Ajustant le budget du ministère de la Région bruxelloise de l'année budgétaire 1984.

— Voor kennisgeving aangenomen.

Pris pour notification.

MEDEDELING — COMMUNICATION

Uitgaven buiten de begroting — Dépenses en marge du budget

De Voorzitter. — Overeenkomstig artikel 24, 2e lid, van de wet van 28 juni 1963 tot wijziging en aanvulling van de wetten op de rijkscomptabiliteit, heeft de Eerste minister, bij dienstbrief van 21 juni 1985, aan de Senaat kennis gegeven van de beraadslagingen (nrs. 2919, 2920, 2921 en 2922) door de Ministerraad getroffen betreffende uitgaven gedaan buiten de begroting.

En application de l'article 24, alinéa 2, de la loi du 28 juin 1963 modifiant et complétant les lois sur la comptabilité de l'Etat, le Premier ministre a donné connaissance au Sénat par dépêche du 21 juin 1985, des délibérations (nos 2919, 2920, 2921 et 2922) prises par le Conseil des ministres et relatives à des dépenses faites en marge du budget.

— Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

Renvoi à la commission des Finances.

De Voorzitter. — Van deze mededeling wordt aan de Eerste minister akte gegeven.

Il est donné acte de cette communication au Premier ministre.

ONTWERP VAN WET WAARBIJ VOORLOPIGE KREDIETEN WORDEN GEOPEND WELKE IN MINDERING KOMEN VAN DE BEGROTINGEN VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1985 EN DIE BESTEMD ZIJN OM TIJDENS DE MAANDEN JULI, AUGUSTUS, SEPTEMBER EN OKTOBER DE WERKING VAN DE OPENBARE DIENSTEN TE WAARBORGEN

Algemene beraadslaging en stemming over de artikelen

PROJET DE LOI OUVRANT DES CREDITS PROVISOIRES A VALOIR SUR LES BUDGETS DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1985 ET DESTINES A ASSURER LA MARCHE DES SERVICES PUBLICS DURANT LES MOIS DE JUILLET, AOUT, SEPTEMBRE ET OCTOBRE

Discussion générale et vote des articles

De Voorzitter. — Wij vatten de beraadslaging aan over het ontwerp van wet waarbij voorlopige kredieten worden geopend welke in mindering komen van de begrotingen voor het begrotingsjaar 1985 en die bestemd zijn om tijdens de maanden juli, augustus, september en oktober de werking van de openbare diensten te waarborgen.

Nous abordons l'examen du projet ouvrant des crédits provisoires à valoir sur les budgets de l'année budgétaire 1985 et destinés à assurer la marche des services publics durant les mois de juillet, août, septembre et octobre.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur voor een mondeling verslag.

De heer Vandenabeele, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, de toelichting van de minister en de bespreking in de commissie vanmorgen hebben aangetoond dat er nog voorlopige kredieten voor de maanden juli tot en met oktober 1985 nodig zullen zijn voor drie begrotingen. De begrotingen van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, van Openbare Werken en van Onderwijs zijn immers nog maar alleen in de Senaat goedgekeurd.

De begrotingen Buitenlandse Zaken en Openbare Werken zullen vermoedelijk door de Kamer worden goedgekeurd vóór het reces, evenwel niet vóór 30 juni. Voor de begroting van Onderwijs bestaat er meer twijfel. Het nieuwe reglement van de Kamer bepaalt immers dat de begrotingen die door de Senaat werden overgezonden in de commissie moeten worden besproken en dat er een verslag wordt opgesteld.

Een en ander brengt mee dat, hoe dan ook, vanaf 1 juli aanstaande, voorlopige kredieten voor deze drie begrotingen beschikbaar moeten zijn.

Na deze bespreking werden de artikelen en het geheel van het ontwerp door uw commissie goedgekeurd met 12 stemmen voor, bij 3 onthoudingen. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

De Voorzitter. — Vraagt niemand meer het woord in de algemene beraadslaging? Zo neen, dan verklaar ik ze voor gesloten en gaan wij over tot de behandeling van de artikelen van het ontwerp van wet.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

Artikel één luidt:

Artikel 1. Voorlopige kredieten, welke in mindering komen van de begrotingen voor het begrotingsjaar 1985, zijn geopend ten behoeften van:

Het ministerie van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking:

a) Lopende uitgaven:

- Niet-gesplitste kredieten: 6 136 800 000 frank;
- Ordonnanceringskredieten: 183 000 000 frank;

b) Kapitaaluitgaven:

- Niet-gesplitste kredieten: 2 040 000 000 frank;
- Ordonnanceringskredieten: 9 600 000 frank.

Het ministerie van Openbare Werken:

a) Lopende uitgaven:

- Niet-gesplitste kredieten: 22 611 200 000 frank;
- Ordonnanceringskredieten: 7 300 000 frank;

b) Kapitaaluitgaven:

- Niet-gesplitste kredieten: 4 554 700 000 frank;
- Ordonnanceringskredieten: 8 117 900 000 frank;

c) Aflossingen van de Rijksschuld: 6 230 700 000 frank.

Op de begroting van Onderwijs, gemeenschappelijke sector:

De ministers van Onderwijs:

a) Lopende uitgaven: 1 589 300 000 frank;

b) Kapitaaluitgaven:

- Niet-gesplitste kredieten: 4 266 700 000 frank;
- Ordonnanceringskredieten: 46 200 000 frank.

De minister van Onderwijs, Nederlands regime:

a) Lopende uitgaven: 47 039 600 000 frank;

b) Kapitaaluitgaven:

- Niet-gesplitste kredieten: 193 400 000 frank;
- Ordonnanceringskredieten: 161 800 000 frank.

De minister van Onderwijs, Frans regime:

a) Lopende uitgaven: 38 087 100 000 frank;

b) Kapitaaluitgaven:

- Niet-gesplitste kredieten: 159 100 000 frank;
- Ordonnanceringskredieten: 228 600 000 frank.

Culturele uitgaven — Onderwijs — Franse sector:

a) Lopende uitgaven: 538 100 000 frank;

b) Kapitaaluitgaven: 66 600 000 frank.

Culturele uitgaven — Onderwijs — Nederlandse sector:

a) Lopende uitgaven: 924 100 000 frank;

b) Kapitaaluitgaven: 11 000 000 frank.

Culturele uitgaven — Onderwijs — *Deutsche Gemeinschaft*:

a) Lopende uitgaven: 5 800 000 frank.

Article 1^{er}. Des crédits provisoires à valoir sur les budgets pour l'année 1985 sont ouverts, à savoir:

Au ministère des Affaires étrangères, du Commerce extérieur et de la Coopération au Développement:

a) Dépenses courantes:

- Crédits non dissociés: 6 136 800 000 francs;
- Crédits d'ordonnancement: 183 000 000 de francs;

b) Dépenses de capital:

- Crédits non dissociés: 2 040 000 000 de francs;
- Crédits d'ordonnancement: 9 600 000 francs.

Au ministère des Travaux publics:

a) Dépenses courantes:

- Crédits non dissociés: 22 611 200 000 francs;
- Crédits d'ordonnancement: 7 300 000 francs;

b) Dépenses de capital:

- Crédits non dissociés: 4 554 700 000 francs;
- Crédits d'ordonnancement: 8 117 900 000 francs;

c) Amortissement de la Dette publique: 6 230 700 000 francs.

Sur le budget de l'Education nationale, secteur commun:

Aux ministres de l'Education nationale:

a) Dépenses courantes: 1 589 300 000 francs;

b) Dépenses de capital:

- Crédits non dissociés: 4 266 700 000 francs;
- Crédits d'ordonnancement: 46 200 000 francs.

Au ministre de l'Education nationale, régime néerlandais:

a) Dépenses courantes: 47 039 600 000 francs;

b) Dépenses de capital:

- Crédits non dissociés: 193 400 000 francs;
- Crédits d'ordonnancement: 161 800 000 francs.

Au ministre de l'Education nationale, régime français:

a) Dépenses courantes: 38 087 100 000 francs;

b) Dépenses de capital:

- Crédits non dissociés: 159 100 000 francs;
- Crédits d'ordonnancement: 228 600 000 francs.

Dépenses culturelles — Education nationale — Secteur français:

a) Dépenses courantes: 538 100 000 francs;

b) Dépenses de capital: 66 600 000 francs.

Dépenses culturelles — Education nationale — Secteur néerlandais:

a) Dépenses courantes: 924 100 000 francs;

b) Dépenses de capital: 11 000 000 de francs.

Dépenses culturelles — Education nationale — *Deutsche Gemeinschaft*:

a) Dépenses courantes: 5 800 000 francs.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 2. De bij deze wet verleende voorlopige kredieten mogen niet aangewend worden tot nieuwe lopende en kapitaaluitgaven, vroeger niet toegelaten door de wetgevende macht.

Art. 2. Les crédits provisoires, alloués par la présente loi, ne peuvent être affectés à des dépenses courantes et à des dépenses de capital nouvelles non autorisées antérieurement par le législateur.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 3. Met betrekking tot het artikel 60.01.A — Fonds voor de economische expansie en de regionale reconversie — van titel IV van de tabel gevoegd bij het wetsontwerp houdende de begroting van het ministerie van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking voor 1985, worden voor de eerste tien maanden van 1985 vastleggingsmachtigingen verleend tot beloop van:

Buitenlandse Zaken: 2 500 000 000 frank.

Art. 3. Des autorisations nouvelles d'engagement se rapportant à l'article 60.01.A — Fonds d'expansion économique et de reconversion régionale — du titre IV du tableau annexé au projet de loi contenant le budget du ministère des Affaires étrangères, du Commerce extérieur et de la Coopération au Développement de 1985, sont accordées pour les dix premiers mois de 1985 à concurrence de:

Affaires étrangères: 2 500 000 000 francs.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 4. Met betrekking tot het artikel 60.02.A — Fonds van de Buitenlandse Handel — van titel IV van de tabel gevoegd bij het wetsontwerp houdende de begroting van het ministerie van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking voor 1985, worden voor de eerste tien maanden van 1985 vastleggingsmachtigingen verleend tot beloop van 371 000 000 frank.

Art. 4. Des autorisations d'engagement se rapportant à l'article 60.02.A — Fonds du commerce extérieur — du titre IV du tableau annexé au projet de loi contenant le budget du ministère des Affaires étrangères, du Commerce extérieur et de la Coopération au Développement de 1985, sont accordées pour les dix premiers mois de 1985 à concurrence de 371 000 000 de francs.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 5. Met betrekking tot het artikel 60.58.B — Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking — van titel IV van de tabel gevoegd bij het wetsontwerp houdende de begroting van het ministerie van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking voor 1985, worden voor de eerste tien maanden van 1985, vastleggingsmachtigingen verleend tot beloop van 3 750 000 000 frank.

Art. 5. Des autorisations d'engagement se rapportant à l'article 60.58.B — Fonds de la coopération au développement — du titre IV du tableau annexé au projet de loi contenant le budget du ministère des Affaires étrangères, du Commerce extérieur et de la Coopération au Développement de 1985, sont accordées pour les dix premiers mois de 1985 à concurrence de 3 750 000 000 de francs.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 6. Met betrekking tot het artikel 60.54.A — Fonds opgericht in het kader van de voedselhulp in graangewassen — van titel IV van de tabel gevoegd bij het wetsontwerp houdende de begroting van het ministerie van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking voor 1985, worden voor de eerste tien maanden van 1985, vastleggingsmachtigingen verleend tot beloop van 431 000 000 frank.

Art. 6. Des autorisations d'engagement se rapportant à l'article 60.54.A — Fonds ouvert dans le cadre de l'aide alimentaire en céréales — du titre IV du tableau annexé au projet de loi contenant le budget du ministère des Affaires étrangères, du Commerce extérieur et de la Coopération au Développement pour 1985, sont accordées pour les dix premiers mois de 1985 à concurrence de 431 000 000 de francs.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 7. Met betrekking tot het artikel 66.60.B — Overlevingsfonds derder wereld — van titel IV van de tabel gevoegd bij het wetsontwerp houdende de begroting van het ministerie van Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking voor 1985, worden voor de eerste tien maanden van 1985, vastleggingsmachtigingen verleend tot beloop van 1 996 000 000 frank.

Art. 7. Des autorisations d'engagement se rapportant à l'article 66.60.B — Fonds de survie tiers monde — du titre IV du tableau annexé au projet de loi contenant le budget du ministère des Affaires étrangères, du Commerce extérieur et de la Coopération au Développement de 1985, sont accordées pour les dix premiers mois de 1985 à concurrence de 1 996 000 000 de francs.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 8. De minister van Openbare Werken wordt ertoe gemachtigd namens de Staat de verbintenis aan te gaan tot het betalen op de vervaldag aan de gewestelijke en lokale openbare besturen, van de intrest en de aflossing binnen een termijn van ten hoogste dertig jaar, van leningen door het Gemeentekrediet van België toegestaan ter vervanging van het ten laste nemen door de Staat van de werken tot herstelling van de oorlogsschade aan de goederen noodzakelijk voor openbare dienst of voor het nastreven van een doel van algemeen nut, ter uitvoering van de wet van 6 juli 1958.

Die verbintenissen mogen gedurende de eerste tien maanden van 1985 slaan op een leningentotaal van ten hoogste 77 500 000 frank.

Art. 8. Le ministre des Travaux publics est autorisé à prendre, au nom de l'Etat, l'engagement de payer, à l'échéance, aux pouvoirs publics régionaux et locaux, l'intérêt et l'amortissement, dans un délai maximum de trente ans, des prêts accordés par le Crédit communal de Belgique en lieu et place de la prise en charge par l'Etat des travaux de réparation des dommages de guerre aux biens nécessaires à un service public ou à la poursuite d'une fin d'intérêt général en exécution de la loi du 6 juillet 1948.

Ces engagements pourront porter pendant les dix premiers mois de 1985 sur un volume de prêts ne dépassant pas 77 500 000 francs.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 9. Elke verbintenis aan te gaan krachtens de artikelen 3 tot en met 8 wordt onderworpen aan het visum van de controleur der vastleggingen en aan het Rekenhof.

Voor de tiende van iedere maand legt de controleur van de vastleggingen aan het Rekenhof een in drievoud opgemaakte lijst met de verantwoordingsstukken voor, die eensdeels het bedrag vermeldt van de vastleggingen die tijdens de afgelopen maand gevisieerd werden, en anderdeels het bedrag aangeeft van de vastleggingen die gevisieerd werden sinds het begin van het jaar.

Art. 9. Tout engagement à prendre, en vertu des articles 3 à 8 est soumis au visa du contrôleur des engagements et à la Cour des comptes.

Avant le dix de chaque mois, le contrôleur des engagements transmet à la Cour des comptes, avec les documents justificatifs, un relevé établi en trois exemplaires et mentionnant d'une part, le montant des engagements visés au cours du mois écoulé et, d'autre part, le montant des engagements visés depuis le début de l'année.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 10. Deze wet treedt in werking op 1 juli 1985.

Art. 10. La présente loi entre en vigueur le 1^{er} juillet 1985.

— Aangenomen.

Adopté.

De Voorzitter. — We stemmen straks over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il sera procédé tout à l'heure au vote sur l'ensemble du projet de loi.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE FISCALE EN ANDERE BEPALINGEN

*Hervatting van de beraadslaging en stemming over artikel één**Aangehouden stemmen en stemming over het geheel*

PROJET DE LOI PORTANT DES MESURES FISCALES ET AUTRES

*Reprise de la discussion de l'article premier**Votes réservés et vote sur l'ensemble*

De Voorzitter. — Wij hervatten de beraadslaging over artikel 1 van het ontwerp van wet houdende fiscale en andere bepalingen.

Nous reprenons la discussion de l'article premier du projet de loi portant des mesures fiscales et autres.

Het woord is aan de rapporteur, de heer Constant De Clercq, voor een mondeling aanvullend verslag.

De heer C. De Clercq, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, uw commissie voor de Financiën heeft op haar vergadering van heden maandag, 24 juni, een onderzoek gewijd aan het advies van de Raad van State over artikel 1, 20, met betrekking tot het amendement van de heer de Wasseige, document 873, nummer 10.

Het advies van de Raad van State werd aan alle leden van de Senaat voor kennisgeving overgezonden.

De indiener van het amendement verklaart kennis te hebben genomen van het advies van de Raad van State en dient diens gevolg te nemen in het amendement in ter vervanging van het amendement document 873, nummer 10.

Dit amendement luidt: « In het 3^o van dit artikel in 10^o, b, de woorden « op eensluidend advies van de bevoegde technische commissie... volgens de aard van de kunstwerk » te vervangen door de woorden: « op advies verstrekt hetzij door de executieve van de Franse Gemeenschap of door een van die gemeenschap ahangende gespecialiseerde instelling, hetzij door de executieve van de Vlaamse gemeenschap of door een van die gemeenschap ahangende gespecialiseerde instelling, naargelang van de taal van de aangever ».

Als verantwoording zegt de indiener het volgende: « De aangelegenheden « schone kunsten » en « musea » behoren onbetwistbaar tot de bevoegdheid van de gemeenschappen. Gelet op « de wederzijdse onafhankelijkheid van de overheden van de Staat, van de gemeenschappen en van de gewesten », zoals de Raad van State onderstreept in zijn advies L. 16811/2 van 20 juni 1985, is het aangewezen de noodzakelijke samenwerking tussen de Staat en de gemeenschappen te waarborgen, te meer daar die samenwerking door de Grondwet wordt toegestaan (advies L. 16811/2 van de Raad van State). Dat is des te belangrijker omdat het in dit geval een aangelegenheid betreft die duidelijk én de Staat én de gemeenschappen aangaat. »

De Vice-Eerste minister en minister van Financiën drukt zijn voldoening uit over het feit dat de Raad van State zijn stelling bevestigt en verwijst hierbij naar gezegd advies dat onder meer luidt: « De inkomstenbelastingen vormen een nationale materie. Deze moet door de nationale wetgever worden geregeld en alleen aan de nationale minister komt het toe, in de gevallen bepaald bij de wet en inzonderheid bij artikel 71 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen, de beslissingen te nemen in verband met het aftrekken van bepaalde bedragen van de belastbare inkomsten. »

De Vice-Eerste minister en minister van Financiën stelt dat de bevoegde commissie voldoende waarborgen biedt voor de kunstwerken die men wil afstaan en daarbij onderstreept hij dat de bevoegdheid van de commissie nooit werd betwist en vraagt vervolgens de verwerping van het amendement.

Een lid valt de stelling van de Vice-Eerste minister en minister van Financiën bij en zegt dat wat mogelijk is daarom nog niet opportuun is.

Vervolgens wordt het amendement in stemming gebracht. Het wordt verworpen met 11 tegen 3 stemmen. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Wyninckx.

De heer Wyninckx. — Mijnheer de Voorzitter, dit wordt dus het einde van een debat dat zich vrij lang heeft voortgesleept in deze Senaat. Maar dat was niet zo zeer omwille van de inhoud van de wet dan wel omdat er aan deze wet een amendement werd gekoppeld dat eigenlijk moet leiden tot een fundamenteel debat over een beginsel dat voor de goede werking van onze democratische instellingen, zowel Parlement als partijen, beter in een andere samenhang had plaatsgevonden.

Wij hebben ons als oppositie met alle middelen verzet tegen dit amendement en wij zullen dat blijven doen. Wij hebben geen enkele moeite gespaard om een van de hoofdindieners, de heer Gijs, ervan te overtuigen een eervolle oplossing na te streven zowel voor de indieners van het amendement als voor degenen die het amendement hebben bekampt.

Met een verbetering, een betere zaak waardig, collega's, werd elk initiatief weggewuifd.

Ik wens hier mijn dank te betuigen aan de voorzitter van de commissie voor de Financiën, die heeft bijgedragen tot het goede verloop van dit debat in de commissie. Het is dan ook jammer dat het uiteindelijk niet heeft kunnen leiden tot een oplossing die iedereen in deze vergadering had kunnen onderschrijven.

Door dit amendement werd door de CVP elke kans om op korte termijn voor de nabije toekomst een voor elke politieke partij aanvaardbare oplossing te vinden, onmogelijk gemaakt. In die zin heeft de voorzitter van de CVP-fractie een zware verantwoordelijkheid op zich genomen en met hem ook de meerderheidspartijen. Dit debat dreigt te ontaarden in een poujadistisch steekspel dat men in een pre-electorale periode liever vermijdt. Ook dit was één van onze motieven om het amendement te verwerpen. Maar het was vooral één van onze motieven om te komen tot een brede consensus over de partijgrenzen heen omtrent een zo delicate materie.

Het vraagstuk van de financiering van de partijen en van de kiescampagne alsmede van de controle op beide is een te kiezen materie dan dat in de vorm van een amendement bij een fiscale wet een oplossing zou worden opgedrongen aan de partijen en hun fracties in Kamer en Senaat. Het is een ruim democratisch probleem waarvoor enkel ruime democratische oplossingen kunnen worden geboden. Deze democratische oplossingen veronderstellen een consensus. Binnen deze consensus was het mogelijk een of meerdere initiatieven te nemen, allicht nog vóór de ontbinding van het Parlement. Een mammoetwet als deze is daartoe niet het geëigende middel.

Sinds 1971, mijnheer de Voorzitter, keurt het Parlement onder de meest diverse benamingen wetten goed, die telkens weer een soort afvalbak zijn waarin iedere minister poogt nog iets dat verloren was geraakt in de onderste lade van het bureau van zijn minst belangrijke kabinetsmedewerker, te laten opnemen. Dat is onder alle regeringen gebeurd en het is onder alle regeringen door talrijke leden aangeklaagd, die zowel tot de meerderheid als tot de oppositie behoorden.

Dat is een slechte wetgevende techniek. Iedereen heeft er zich echter de vorige jaren aan bezondigd. Deze techniek wordt nog slechter wanneer zij in de loop van één jaar verschillende keren wordt toegepast. Wanneer zo'n mammoetwet enkel budgettaire maatregelen zou inhouden en gekoppeld zou zijn aan de Rijksmiddelenbegroting, dan zou de bespreking ervan een onderdeel kunnen zijn van een algemeen debat over het regeringsbeleid. Zo'n wet zou men nog kunnen rechtvaardigen.

Nu volgen evenwel dergelijke afvalbakwetten elkaar steeds sneller op en de materie ervan wordt steeds ondoorzichtiger. Eminente leden van Kamer en Senaat met een uitgesproken juridische vorming stellen telkens opnieuw vast hoeveel schoonheidsfouten en zelfs ook legistische fouten in deze wetten voorkomen. Het is dus een slechte techniek, die nu nog slechter wordt omdat men niet alleen de regering haar gang laat gaan, maar zelfs amendementen van één van de meerderheidspartijen inlast, die in wezen niets te maken hebben met de hele wet.

Wij maken op het ogenblik het hoogtepunt mee van de onaarding van de programmawetten, zoals wij dat in het verleden hebben voorspeld. Men laat het aan het parlementair initiatief van één van de meerderheidspartijen over om een amendement binnen te smokkelen dat toevallig past in een artikel, dat op zichzelf tot weinig betwisting aanleiding zou hebben gegeven. Wie zou zich bijvoorbeeld in deze vergadering verzet hebben tegen het fiscaal aftrekbaar maken van giften aan een OCMW? Niemand zou dat hebben gedaan. Zo'n maatregel is immers van een totaal andere aard en is sociaal gerechtvaardigd. Wij zullen trouwens deze maatregel goedkeuren.

Het amendement in kwestie is een slechte en gedeeltelijke oplossing voor een materie die in de regeringsverklaring wordt behandeld. De

regering heeft vier jaar de tijd gehad om een ontwerp ter zake in te dienen. Kennelijk wist zij met die passus uit de regeringsverklaring en uit het regeerakkoord geen weg. Plotseling wordt er dan in de pers een amendement aangekondigd dat in de schoenen wordt geschoven van alle fractieleiders. Zo werd het immers eerst in de pers gezegd. De fractieleiders van de oppositiepartijen waren evenwel niet geraadpleegd over dit amendement. Dit misverstand is achteraf rechtgezet, maar het is mischien één van de elementen die ertoe hebben bijgedragen dat er van bij de aanvang vrij scherpe reacties zijn gekomen. Het was blijkbaar eerst de bedoeling dat niet alleen de meerderheidspartijen maar ook de oppositie zouden volgen. Dit was werkelijk al te gortig.

De materie die in het amendement wordt behandeld, gaat elke parlementsfractie en elk parlementslid aan. Voor en dergelijke delicate materie passen geen empirische, ongeordende en geïmproviseerde oplossingen. Dit amendement legt een hypotheek op de toepassing van het beginsel en op het verder zoeken naar een gezamenlijke oplossing. Dat is de inzet geweest van het debat, van ons verzet en van onze verdragingsmanoeuvres. Wij hadden gehoopt dat men begrip zou opbrengen voor het feit dat deze materie niet kan worden opgenomen in een wet houdende fiscale en andere bepalingen en dus niet kan worden ondersteund door de oppositiepartijen.

Bovendien heeft niet alleen de regering vier jaar de tijd gehad om uitvoering te geven aan een bepaling uit het regeerakkoord, maar ook de meerderheidspartijen. De meerderheidspartijen hadden immers vier jaar de tijd om een wetsvoorstel uit te werken dat niet alleen de steun van de regering zou krijgen maar dat ook in Kamer en Senaat een brede consensus mogelijk zou hebben gemaakt. Wij hadden die weg gekozen en aan die manier van werken hadden wij onze medewerking verleend. Die medewerking is, zij het laattijdig, tot stand gekomen tijdens vergaderingen in de Kamer van volksvertegenwoordigers. Waarop heeft men gewacht om dit gesprek over de financiering van de partijen, de controle op hun financiële middelen en de financiering en de controle van de kiescampagnes op gang te brengen? Waarom heeft de meerderheid zich van deze wet bediend om via een amendement een zeer klein onderdeel van de materie op te lossen, op amper een halfjaar vóór de ontbinding van het Parlement? Ik zou kunnen zeggen een halfjaar vóór de door de meerderheid eenzijdig achteruit geschoven verkiezingsdatum.

Enkele weken geleden nodigde PVV-voorzitter Verhofstadt de partijen uit op een gesprek. Nagenoeg alle partijen zijn hierop ingegaan. Plots wordt dan de heer Verhofstadt voorbijgestoken door de CVP-fractievoorzitter in de Senaat, de heer Gijs, die zijn amendement wereldkundig maakt. Hij brengt hierdoor zijn collega's uit de meerderheid in verlegenheid, en wil bovendien zijn amendement opdringen aan de fractievoorzitters van de oppositie. Het enige oogmerk van zijn amendement is het kleine partijbelang van een politieke formatie die doorheen de jaren het gewoon is geworden haar wil aan het land op te leggen. Alhoewel zij in volle aftakeling verkeert, denkt zij dat er niets veranderd is en dat het volstaat met iets nieuws voor de dag te komen opdat iedereen volgt. Het is betreurenswaardig dat deze situatie is ontstaan en de gevolgen ervan zijn eenzijdig voor de indiener.

Het vraagstuk van de financiering van de verkiezingen en van de politieke partijen is in de meeste parlementaire democratieën aan de orde. In sommige landen is één van de problemen wettelijk geregeld, in andere landen zijn beide problemen geregeld ofwel langs afzonderlijke wetten, ofwel via wetten die beide materies bevatten. Zonder in details te gaan, is het wellicht nuttig enkele voorbeelden aan te halen. In de Scandinavische landen — en iedereen van ons zal aanvaarden dat die tot de meest perfecte democratieën behoren — zijn deze materies sinds lange jaren bij wet geregeld, in het éne Scandinavische land al wat royaler dan in het andere. Dat zal wel van hun budgettaire mogelijkheden afhangen. In Denemarken bijvoorbeeld krijgen de partijen een maandelijks subsidie per parlementslid, dat toeneemt al naargelang van de belangrijkheid van de fractie. Fracties met vier tot acht leden en fracties met negen of meer leden krijgen een grotere subsidie dan mindere belangrijke fracties. In Denemarken is er geen controle over de aanwending van de middelen. Het bedrag is trouwens nogal bescheiden en bedraagt 60 miljoen Belgische frank.

In de Duitse Bondsrepubliek werd een wettelijke regeling opgelegd nadat het Hof van Karlsruhe de feitelijke regeling voor de financiering van partijen en kiescampagnes, die bestond sinds 1959, ongrondwettig had verklaard. Dan is er een andere wetgeving gekomen, in 1974. Sindsdien ontvangen de partijen van de Duitse Bondsrepubliek 3,5 DM per uitgebrachte stem wanneer zij meer dan 2,5 pct. van de stemmen bedragen. Dit bedrag wordt in vier jaarlijkse schijven toegekend, respectievelijk 10 pct., 15 pct., 35 pct. en 40 pct.

Daarnaast krijgen de politieke partijen in de Bondsrepubliek ook van de *Länder* subsidies. Er worden ook ruime subsidies toegekend aan studiecentra van partijen voor diverse partijactiviteiten zoals congressen, studiedagen, reizen in binnen- en buitenland. De politieke fracties in de Senaat weten uit ervaring hoe ruim de Duitse Bondsrepubliek de politiek werking betoelaagt.

Enkel voor initiatieven op bondsniveau gaat het hier in het totaal over het indrukwekkende bedrag van 1 miljard Belgische frank.

De partijen geven jaarlijks rekenschap aan de voorzitter van de *Bundestag* over hun finances, hun inkomsten van individuele en andere schenkers. U ziet dat de controle in Duitsland gebeurt. Daarnaast krijgen de partijen ook nog schenkingen van particulieren en instellingen op het niveau van de *Länder* en ook in de grote steden.

In Italië bestaan er twee fondsen, een verkiezingsfonds en een werkingsfonds, samen ongeveer 100 000 lire. De verdeling geschiedt in verhouding tot het aantal behaalde stemmen en de belangrijkheid van de politieke vertegenwoordiging in het Parlement. In Italië worden ook op het regionale niveau op dezelfde wijze fondsen ter beschikking gesteld. De werkingstoelagen worden verdeeld naargelang van het aantal stemmen en het aantal behaalde zetels. Het is belangrijk erop te wijzen dat de partijen jaarlijks rekenschap geven van hun inkomsten, voornamelijk met het oog op de controle op onwettelijke schenkingen. De voorzitters van Kamer en Senaat controleren deze aangiften. De wetgeving is zeer streng en legt straffen op van zes maanden tot vier jaar bij fraude, zowel van de schenker als van de verkozen en van de niet-verkozen kandidaten.

De Italiaanse wet verbiedt schenkingen door openbare bedrijven. Privé-bedrijven moeten hun giften bekendmaken en zij kunnen slechts schenkingen aan politieke partijen doen na een beslissing van de raad van bestuur die uitdrukkelijk moet worden bekendgemaakt.

In Frankrijk, Ierland en Groot-Brittannië, bestaan er alleen staatstoelagen voor de verkiezingscampagne.

In Frankrijk geldt daarbij bijvoorbeeld een verkiezingsdrempel van 5 pct. Dit betekent dat slechts de partijen die 5 pct. van de stemmen behalen in aanmerking kunnen komen voor toelagen.

De Engelse en Ierse systemen zijn zeer beperkt. Het gaat grotendeels om dienstverlening zoals volledige portvrijdom, terbeschikkingstelling van transport- en communicatiemogelijkheden enzovoort.

Ik wil niet in detail treden over de jongste Europese verkiezingen. In nagenoeg alle lid-staten werd het probleem van de financiering van de campagne echter geregeld en op Europees niveau waren er voor sommige partijen en kandidaten nogal ruime subsidies.

In eigen land zijn zowel de ondersteuning van de politieke partijen als de financiering van verkiezingsuitgaven sinds lange tijd aan de orde. In Kamer en Senaat werden een tiental wetsvoorstellen ingediend maar geen enkele ervan bereikte een openbare bespreking, laat staan een stemming.

Sinds de regering-Martens I is er een wijziging gekomen in de benadering van deze problematiek.

Voor het eerst vinden wij in een regeerakkoord en in een regeringsverklaring duidelijke voorstellen die achteraf trouwens door de Eerste minister ter bespreking werden voorgelegd op partijpolitiek niveau, en die aan die bepalingen uit het regeerakkoord en de regeringsverklaring uitvoering gaven.

De maatregel betreffende de beperking van de verkiezingsuitgaven werd besproken onder de regering-Martens I in de Kamer van volksvertegenwoordigers. Er was immers gebleken dat alle politieke partijen voorstander waren van een regeling waarvan de krachtlijnen werden geschetst in het regeerakkoord. Er werd gestreefd naar een behoorlijk gecontroleerde en ook gesanctioneerde wettelijke beperking. De bedoeling van het regeringsvoorstel was niet de herkomst van verkiezingsfondsen te achterhalen maar enkel de uitgaven drastisch te beperken. Wel werd er gewag gemaakt van de zorg om de partijen « minder afhankelijk te maken van grote geldschieters ». Let op deze zinsnede: minder afhankelijk te maken van grote geldschieters! Er werden een aantal krachtlijnen uitgestippeld die voornamelijk geïnspireerd waren op Britse situaties. Er zou per lijst en per arrondissement een verkiezingscommissaris komen belast met het boekhoudkundig verslag over alle uitgaven aan het Rekenhof. Dit verslag zou ook worden overgemaakt aan de rechtbank van eerste aanleg in het arrondissement.

Het toenmalig regeringsontwerp maakte gewag van alle uitgaven, maar ook van de verbintenissen van de kandidaten en de partijen, met

de naam van de leveranciers. Het regeringsontwerp, mijnheer de Vice-Premier, maakte zelfs gewag van de marktprijs. Wanneer zou blijken dat op bepaalde facturen prijzen zouden voorkomen die onredelijk waren, of ver beneden de marktprijs, dan werd een sanctie bepaald. Die marktprijs voor goederen en diensten tijdens een kiescampagne zou worden nagezien door het Rekenhof dat eveneens zou moeten oordelen of alle elementen van de campagne werden aangerekend. Tot verkiezingsuitgaven werden ook uitgaven verricht door personen, bedrijven, sociale en professionele — er werd zelfs de term ad hoc-organisaties gebruikt — gerekend. Ik neem aan dat de VZW's die in uitvoering van het amendement van de heer Gijs zouden moeten tot stand komen, ook hierbij werden gerekend.

Al deze uitgaven werden bij wet beperkt tot een maximumbedrag per kandidaat en per kandidatenlijst. De commissaris zou de verdeling van de fondsen voor de kandidaten en de lijsten controleren. Het bedrag zou worden bepaald rekening houdend met een aantal kiesgerechtigden per arrondissement, vermenigvuldigd met één of meer franken en zou worden geïndexeerd. Voor onvolledige lijsten zou pondspondsgewijs een bedrag worden toegekend. Het Rekenhof zou beschikken over zes maanden om het verslag over te maken aan de Voorzitters van Kamer en Senaat. Deze zouden elk voor hun gekozenen en voor de kandidaten die op de respectieve lijsten van Kamer en Senaat voorkomen de verslagen kunnen goedkeuren of verwerpen. Zowel de commissarissen als de kandidaten konden in het regeringsontwerp streng worden gestraft, onder meer met een boete die het dubbele zou bedragen van de reële uitgaven boven het toegelaten maximumbedrag en het vervallen verklaren van hun mandaat voor de verkozenen.

Ook voor niet-verkozen kandidaten was in strenge geldboeten voorzien. De regering ging er toen kennelijk van uit dat in het Parlement de behoefte bestond om het parlementaire werk aantrekkelijker en doorzichtiger te maken, met andere woorden, de regering streefde naar kwalitatieve verbetering van het politieke spel in ons land evenals van het politieke werk.

Het tweede voorstel, dat handelde over de toelagen aan politieke partijen, werd verwezen naar de Senaat. Ook in de Senaat werd ernstig werk verricht. Mijnheer de voorzitter van de quaestuur, u zult zich herinneren dat u zeer ver gevorderd was met het opstellen van een document.

De heer C. De Clercq. — Een volledig document!

De heer Wyninckx. — Dat document zou zeker als basis van een gesprek hebben kunnen dienen. Het gaf mede aanleiding tot sommige de facto-regelingen binnen de Senaat en binnen de Kamer zelf, met name de werkings-toelagen forfaitair en algemeen per fractie en per verkozen lid van de fractie.

In het voorstel van de quaestoren zou een commissie, samengesteld uit drie leden van het Rekenhof, de subsidies en subsidieverzoeken onderzoeken; de toelagen zouden elk kwartaal worden uitgekeerd door de thesaurie.

Noch de bespreking in de Kamer, noch de bespreking in de Senaat heeft een concreet parlementair initiatief tot gevolg gehad maar elke regering, die aangetreden is onder de opeenvolgende chronologieën van het Martens-Eerste ministerschap, hebben gewag gemaakt van een regeling die er zou moeten komen. Wij vragen ons dus af waarom werd gewacht tot het einde van de legislatuur om ter zake het debat op gang te brengen. In ieder geval, een poging was er, want begin 1985 viel er een voorstel op tafel strekkende tot het invoeren van financiële verantwoording en open boekhouding voor de Belgische politieke partijen, een initiatief van PVV-voorzitter Verhofstadt. De fractieleiders van Kamer en Senaat maar ook de partijvoorzitters en de specialisten van de studiecentra werden uitgenodigd tot een gesprek dat leidde tot een aantal richtlijnen waarover de werkgroep tot voor kort heeft gepraat. Ik leg er de nadruk op dat er zeer veel goede wil was gegroeid in de loop van deze gesprekken.

Tot op 7 mei 1985 «een gunstige wind» een Cepass-nota bekendmaakte die de rechtstreekse aanleiding was tot het ondertussen berucht geworden amendement van de heer Gijs. Het was echter geen voorstel van amendement op een fiscale wet; het was een voorstel tot een wetsvoorstel. Hadden in die geest gesprekken kunnen plaatsgrijpen, dan was het incident dat wij sedert veertien dagen meemaken in de Senaat wellicht anders geëvolueerd.

Kennelijk was er zeer veel haast mee gemoeid. Plots werd de inhoud van het voorstel, in plaats van de weg van het wetsvoorstel te volgen,

aan de regering opgedrongen in het kader van een wet genaamd «wet op fiscale en andere bepalingen». Dit was dus een van de andere bepalingen, een zeer vreemdsoortige nog wel. Het is alleszins misplaatst in een fiscale wet een maatregel op te nemen tot «defiscalisering» van bepaalde giften aan partijen! Nochtans gebeurde dit, terwijl de partijen nog onderhandelden over een wettelijke regeling.

Uit een artikel in *De Standaard* vernamen wij dat dit amendement zou worden ingediend. Dat aanvankelijk iedereen veronderstelde dat alle fractieleiders akkoord gingen om het amendement te ondertekenen, is te wijten aan dit krantebericht. Op dat ogenblik hadden de fractieleiders officieel zelfs nog geen kennis van het voorstel. Weliswaar waren sommigen, zoals wel meer gebeurt, door «een gunstige wind» in het bezit geraakt van het Cepass-document, een «inwendig» document dat circuleerde maar waarvan niemand kon vermoeden dat het was opgemaakt ten gerieve van de opstellers van de fiscale wet van of hen die gingen proberen via een amendement het Cepass-voorstel veel vlugger door te drukken dan Cepass ooit had durven te hopen. Er bestaat trouwens ernstige twijfel over de wijze en het ogenblik waarop de andere fractieleiders van de meerderheid bij het gesprek werden betrokken, maar daarin moet ieder zijn verantwoordelijkheid op zich nemen.

Het spreekt vanzelf dat enkel en alleen de door de oorspronkelijke indieners gevolgde procedure aanleiding gaf tot heel wat kritiek en heibel. Het was duidelijk dat CVP en PSC, maar vooral CVP, dit amendement wensten op te leggen aan de regeringspartners en aan het Parlement, binnen de kortste tijd. Elke poging om de intrekking van het amendement te bekomen, heeft dus schipbreuk geleden. Daarom moeten wij hier vandaag dit debat andermaal voeren. Voor het afdwingen van de uiteindelijke stemming over dit amendement had de CVP dus meer dan twee weken vertraging over voor de eindstemming van de fiscale wet. Dit is één van de vaststellingen die we hebben kunnen doen. Het amendement moet dus wel zeer belangrijk zijn om de goedkeuring van deze fiscale wet, die reeds in het voorjaar werd aangekondigd, in de Senaat te verdagen tot de mislukte zomer die we nu meemaken. Daarenboven moet het ontwerp nog worden behandeld en goedgekeurd in de Kamer van volksvertegenwoordigers, en dit weken nadat het is ingediend en hier in behandeling is genomen.

Wij hebben als oppositiepartij alle middelen uitgeput om te pogen de heer Gijs van het onredelijke van zijn amendement bewust te maken en hem van zijn amendement te doen afzien, gezien een consensus nakend was over een wettelijke regeling van de financiering van de partijen en de beperking en de controle van de verkiezingsuitslagen. Al deze pogingen hebben tot niets gediend.

In de laatste maanden van haar bestaan moet de regering-Martens dienen om andermaal een dictaat van de CVP opgelegd aan het Parlement te ondergaan. Het is een dictaat dat alles tart wat als politieke consensus zou moeten gelden in verband met een voor de democratie zo belangrijk onderwerp als de financiering van de partijen, de controle op en de beperking van de verkiezingsuitgaven.

De Vlaamse socialisten blijven principieel bij het standpunt dat deze beide punten wettelijk dienen te worden geregeld en dit door overleg tussen de partijen. Zij verwerpen het amendement van de heer Gijs, zowel naar de vorm als naar de inhoud.

Het is toch een nogal vreemd gedoe dat in België wettelijk wordt bekrachtigd wat elders in West-Europa en in de Verenigde Staten wettelijk streng is geregeld en zelfs verboden en strafbaar is. Uit hetgeen is bekend, blijkt dat in vele landen in zeer strenge straffen wordt voorzien voor lobbying bij verkiezingscampagnes. In België gaat men de lobby's en het geld waarmee ze lobbyen fiscaal vrijstellen. Zo eenvoudig is dat ingeval het amendement van de heer Gijs.

De heer Gijs. — Mijnheer Wyninckx, dat is toch wat schijnheilig!

De heer Wyninckx. — Dat wordt door u genoemd: opheffing van de hypocrisie.

De heer Gijs. — Terecht.

De heer Wyninckx. — Daaraan wordt nog toegevoegd dat de fiscale aftrek van deze vorm van smeergelden de Belgische Staat niets zal kosten en een globale regeling van verkiezingsuitgaven en partijfinanciering niet in de weg zal staan.

Deze regering heeft in haar vierjarig bestaan reeds heel wat fiscale geschenken uitgedeeld aan de bedrijven en aan de meest-gegoeden in

onze samenleving. Dat zal heel wat erkentelijkheid meebrengen, vooral als men die erkentelijkheid fiscaal mag aftrekken.

De heer Gijs moet waarschijnlijk wel erg vermoeid zijn geweest toen hij, na een partijtje tennis, de journalisten van *Topics* te woord stond. Hij wilde, naar zijn woorden, een dam opwerpen tegen de misbruiken. Die misbruiken zoekt hij natuurlijk in de eerste plaats bij de anderen. Hij dacht dat hij een voorbeeld had gevonden. En dan begaf de heer Gijs zich op het poujadistisch pad. Ik wil dat in dit debat niet graag volgen.

Hij haalde als voorbeeld aan de verkiezingscampagne van onze partijvoorzitter Karel Van Miert, die zich tegenover de heer Gijs in de Senaat niet zal kunnen verdedigen. Tegenover anderen zal hij dat na 1 januari wel kunnen in de Kamer van volksvertegenwoordigers. Maar de heer Gijs had moeten weten hoe de verkiezingscampagne voor het Europese Parlement werd gefinancierd en hoe door de regeling op Europees vlak belangrijke bedragen ter beschikking werden gesteld van de politieke partijen. Voor de Socialistische Partij was dat 17 miljoen frank en voor de Christelijke Volkspartij was dat om en nabij 30 miljoen frank.

Het feit dat de aanplakbrief van Karel Van Miert klaarblijkelijk een grotere aantrekkingskracht heeft uitgeoefend dan die van Bertie Croux, die nochtans een achtenswaardig collega in de Senaat is geweest, heeft vanzelfsprekend niets te maken met de nederlaag die de CVP tijdens de Europese verkiezingen heeft geleden; daar zullen wel andere elementen hebben gespeeld. De verkiezingscampagne voor de Europese verkiezingen was voor alle partijen met ruime financiële middelen bedacht en die kwamen van Europa en van de Europese confederaties van politieke partijen die in het Europese Parlement zitting hebben. Dat zijn bedragen waarover wij ons als nationaal parlement niet hebben uit te spreken.

Wij kunnen vinden dat het nogal een ruime bedeling was, maar die was in ieder geval voor iedereen gelijk en ze stelde aan iedereen voldoende middelen ter beschikking om de campagne te voeren die wij hebben gekend. Het was zeer belangrijk de goede campagneleider te zoeken, maar nog belangrijker was het, goede kandidaten te hebben. Alleszins is gebleken dat dit alles met de aard en de vorm van de campagne heel wat te maken had. In sommige politieke partijen zijn er sommigen die met hun kop de nederlaag hebben betaald die de partij tijdens de Europese verkiezingen heeft geleden. Dat is echter een andere materie die niets heeft te maken met de bespreking van het probleem van de fiscale aftrekbaarheid van giften aan partijen, maar veel meer met het verder aftakelen van de eenmaal zo sterke politieke formatie die nog altijd niet beseft dat haar dagen zijn geteld.

De heer Gijs. — Mijnheer Wyninckx, u is hier niet op een SP-congres!

De heer Wyninckx. — Een gekend Vlaams weekblad heeft een goede titel gevonden voor het amendement-Gijs: «Wie geeft, zal gegeven worden.» Inderdaad, de regering heeft aan de bedrijven en aan de meestgegoeden in onze samenleving zoveel fiscale geschenken gegeven en er voor de toekomst nog zoveel in het vooruitzicht gesteld, dat de fiscale aftrekbaarheid er nog maar bijkan. In de commissie heb ik een aantal voorbeelden gegeven en wens dat hier in openbare vergadering ook te doen omdat het aanvullend verslag nog niet is rondgedeeld.

Stel dat een gepensioneerde met een inkomen van 400 000 frank, 12 000 frank zou schenken aan de SP voor de verkiezingscampagne.

De heer Gijs. — Dat zou geen wijs besluit zijn.

De heer Wyninckx. — Die man zou dat zeer graag doen, omdat hij weet dat er dan iets zou veranderen. (*Gelach.*) Hij zou dus 12 000 frank schenken en er een fiscaal voordeel van meer dan 6 000 frank uit putten.

Iemand met een inkomen van 2 miljoen die een schenking doet van 200 000 frank aan een partij, heeft daarentegen een belastingvoordeel van 115 000 frank.

Iemand met een inkomen van 20 miljoen — die zijn er vanzelfsprekend niet zoveel, maar dat zijn nu allicht degenen die het amendement zullen lezen (*gelach*) — die aan een partij een schenking doet van 2 miljoen, heeft een belastingvoordeel van 1 260 000 frank.

Wanneer het gaat om een vennootschap met een fiscale winst van 20 miljoen die 2 miljoen schenkt aan een partij — dat zijn dan zeker niet de socialistische partijen —, zal zij een belastingvoordeel hebben van 900 000 frank.

En dan wordt er maar beweerd dat dergelijke schenkingen de Belgische Staat niets kosten en dat met die maatregel een einde wordt gemaakt aan de hypocrisie. Dat is het bewijs *a contrario* van een argument dat wij bij herhaling hebben gehoord en gelezen.

De grootste hypocrisie bestaat erin het voor te stellen alsof de kleine man met zijn kleine gift er veel voordeel zou bij hebben een schenking te doen, terwijl wij weten dat het in wezen gaat over de grote mannen met de grote giften; die hebben er een enorm groot fiscaal voordeel bij.

De heer Gijs. — Mag ik u even onderbreken, mijnheer Wyninckx, want dat is geen goed argument.

Personen met een groot inkomen die dat voordeel zouden kunnen genieten, kunnen dat nu ook door artikel 71 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen. Als zij bijvoorbeeld 10 miljoen geven aan het Emile Vandervelde-instituut, genieten zij precies hetzelfde fiscale voordeel. Wanneer de inhoud van ons amendement werkelijk zo goed is voor de grotere inkomens dan moet u er bewust van zijn dat artikel 71 die mogelijkheid tot fiscale vrijstelling al biedt en moet u een amendement indienen om artikel 71 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen af te schaffen.

De heer Wyninckx. — Ik kan u antwoorden, mijnheer Gijs, in de geest van de wetgever die de fiscale aftrekbaarheid destijds heeft ingevoerd. Het ging toen over instellingen met een artistiek, een wetenschappelijk of een humanitair karakter. Nu behoren inderdaad de studiecentra van de politieke partijen tot instellingen die belangrijk wetenschappelijk werk verrichten. Dat zou toch zo moeten zijn. Ik kan getuigen dat dit bij ons het geval is. Dat is trouwens ook bij Cepen het geval. Waarom zou ik dat hier in twijfel trekken? Iedereen is het daarover objectief eens.

Ik nodig u uit om te komen kijken hoeveel giften van 2 miljoen het Instituut Emile Vandervelde reeds heeft gekregen. Dat is natuurlijk iets anders. U mag rustig in de boeken komen kijken. De schenkers met een inkomen van 20 miljoen die 2 miljoen geven aan het instituut moeten nog worden geboren. Dat is opnieuw een hypocriete vergelijking.

Ik heb daarstraks gezegd dat, wanneer het begrip wordt uitgebreid, bijvoorbeeld naar de OCMW's, wij daar geen enkele moeilijkheid mee hebben. Integendeel, men had reeds eerder op die idee moeten komen. Men had reeds veel eerder kunnen zeggen dat giften aan deze zo belangrijke sociale instelling fiscaal aftrekbaar zijn. Dit had zelfs goed thuisgehoord in de wet waarover wij vele jaren hebben gedebatteerd, mijnheer Constant De Clercq, maar dat is niet ter sprake gekomen. Niemand heeft eraan gedacht. Het zou goed zijn geweest indien wij dat toen reeds in de wet hadden ingeschreven, want het is een maatregel die gerechtvaardigd is waar mijn fractie trouwens voorstander van is.

Wanneer u zegt dat ik het beginsel van de fiscale aftrekbaarheid voor giften aan politieke partijen verwerp en dat ik bijgevolg ook al de andere giften niet langer als fiscaal aftrekbaar zou beschouwen, dan houdt u er een sofistische redenering op na die niets te maken heeft met de werkelijkheid. Wanneer ons Instituut Vandervelde geen giften van 2 miljoen krijgt, dan ligt dat aan onze sociale achtergrond. Wij kunnen dat zelfs niet betreuren. Het wetenschappelijk werk dat wij zouden moeten verrichten voor de personen die een inkomen van 20 miljoen hebben, zou zeer slecht bij hen aankomen. Waarschijnlijk zou het na de eerste gift reeds gedaan zijn, want wanneer zij de fiscale voorstellen van het Instituut Vandervelde zouden vernemen, dan zouden de betrokkenen reeds spijt hebben dat zij tweemaal twintig frank zouden hebben gegeven, laat staan 2 miljoen. Dat is het, mijnheer Gijs.

De heer Gijs. — Spreekt u over het fiscale voordeel of over het nut van de instelling, mijnheer Wyninckx?

De heer Wyninckx. — Ik spreek over beide.

De heer Gijs. — Maar u haspelt ze door elkaar.

De heer Wyninckx. — De vergelijking gaat niet op.

Wij hebben getracht hier niet het debat te krijgen dat ik tijdens het overleg tussen de fractievoorzitters een schijn van poujadistisch debat heb genoemd, waar alles uit de doeken zou worden gedaan wat de enen de anderen plegen te verwijten. Wij hebben getracht dat niet te moeten doen. Ik wil toch duidelijk zeggen dat in het verkiezingsprogramma dat

wij gisteren tijdens ons congres hebben goedgekeurd, het volgende staat: «Wij, Vlaamse socialisten, zijn voor een openbare financiering van politieke partijen en van verkiezingscampagnes, gekoppeld aan een strenge controle op en een beperking van de verkiezingsuitgaven.» Het amendement van de heer Gijs staat lijnrecht tegenover deze opvatting. Door zijn amendement wil hij, naast het fiscaal aftrekbare wit gewassen zwart geld ook verder links en rechts nog wat echt zwart geld meepikken. Dat zal toch niemand betwijfelen.

Hoe kan men de verkiezingsuitgaven beperken wanneer men de giften aan politieke formaties fiscaal aftrekbaar maakt, tenzij de politieke formaties het teveel aan giften opnieuw zouden moeten beleggen of er wat dan ook mee doen? Onzes inziens leidt dit amendement er alleen toe dat via de giften zwart geld wordt wit gewassen en dat bovendien bepaalde politieke formaties verder zwart geld zullen blijven opstrijken.

Om deze fundamentele reden vinden wij het amendement van de heer Gijs ondemocratisch en immoreel. Het is minder democratisch dan een wettelijke regeling van de verkiezingscampagnes en minder democratisch dan een regeling waardoor de inkomsten, de uitgaven en alle bezittingen van de politieke partijen meer doorzichtig zouden worden gemaakt. Door dit amendement worden de inkomsten van de politieke partijen niet alleen minder doorzichtig, maar bovendien moreel betwistbaar.

Het amendement is een laatste CVP-dictaat, opgelegd aan de coalitie-partners, aan Kamer en Senaat, in weerwil van het meest elementaire politieke verstand, dat zegt dat zo een materie op een open wijze moet worden behandeld en met een algemene consensus moet worden opgelost. De heer Gijs heeft een andere weg gekozen die tekenend is voor de mentaliteit van zijn partij, die nog altijd teert op de luister van het verleden, maar waarvan de almacht niet lang meer zal duren. Ondanks fiscaal of niet-fiscaal aftrekbare giften, mijnheer Gijs, zijn de dagen van uw partij geteld en zij zullen door dit amendement nog vlugger geteld zijn. De burgers van het land beseffen immers zeer goed waarover het gaat, tenzij de *rari nantes* die een inkomen hebben van 20 miljoen en door een gift van 2 miljoen een fiscaal voordeel hebben van meer dan 1 miljoen. Zij zullen vanzelfsprekend overtuigd zijn van de weldaden van het huidige regeringsbeleid.

Uw amendement is een oproep aan de lobby's om ervoor te zorgen dat door een alles overdonderende campagne de CVP baas zou kunnen blijven in België en in Vlaanderen. Het is een oproep tot degenen die in het verleden zorgden voor het geld van de CVP. Het is niets anders dan een laatste oproep voor de mobilisatie van alle middelen om de CVP-Staat nieuw leven in te blazen. Ook dat heeft de bevolking echter begrepen. Daarom voelen wij ons zeer sterk in het bestrijden van het amendement, dat, in tegenstelling tot wat wordt gezegd, druipend van hypocrisie en niets anders is dan het legaliseren van fiscale fraude. De strijd tegen dit amendement is een rechtvaardige strijd, die we nog niet hebben verloren, want hij zal pas worden beslecht op 8 december. Deze maatregel is een van de vele uit vier jaar regering-Martens-Gol die zo vlug mogelijk moeten worden ongedaan gemaakt. Deze regering moet, zoals ik reeds herhaaldelijk heb gezegd, worden vernietigd. (*Applaus op de socialistische banken en op de banken van het FDF.*)

M. le Président. — La parole est à M. Sondag.

M. Sondag. — Monsieur le Président, monsieur le ministre, chers collègues, l'amendement déposé par M. Gijs et que j'ai contresigné, au nom du PSC, comme l'ont fait également les chefs de groupe du PVV et du PRL, donne naturellement lieu à une discussion plus large. Nous nous en réjouissons, car nous pourrions ainsi expliciter notre position fondée sur une volonté réelle de clarifier le financement des partis politiques.

Faute, malheureusement, de parvenir rapidement à un accord global et unanime, nous entendons réaliser une première étape, en prenant nos responsabilités, même si l'opposition s'emploie aujourd'hui à dénaturer notre proposition et à l'exploiter de façon démagogique, pour ensuite en bénéficier vraisemblablement sans hésitation.

Qu'il me soit donc permis d'émettre préalablement certaines considérations qui justifient notre position.

Les partis politiques constituent l'expression organisée des courants d'opinion qui se manifestent dans la population. Leur rôle est considérable dans le déroulement du processus de décision politique, tant au niveau législatif ou décrétoal qu'au niveau gouvernemental.

Pour remplir leurs missions, les partis ont besoin de collaborateurs et d'équipements. Pour faire valoir leurs opinions, ils doivent mobiliser diverses techniques de communication. Il est tout à fait normal que,

traduisant la volonté d'une partie des citoyens, ils s'adressent régulièrement à l'opinion publique.

Une tâche de cette ampleur nécessite des moyens financiers d'autant plus considérables que les coûts, tant en ce qui concerne les travaux de recherche que les exercices de communication, sont particulièrement élevés.

Nul ne peut donc nier, s'il veut favoriser le plein et libre exercice de la démocratie, que les partis politiques doivent disposer de moyens financiers.

Ici intervient un problème de transparence qui, jusqu'à ce jour, n'a trouvé aucune solution dans notre pays.

Une étude de M. Raoul Jennar, secrétaire de notre groupe, publiée il y a peu par le Crisp, a rappelé qu'il existe un financement public des partis politiques. Il est indirect et s'organise, pour l'essentiel, au travers des groupes parlementaires qui transfèrent aux services logistiques et aux centres d'études de leur parti environ 70 p.c. de la dotation qui leur est versée. Il faut y ajouter le versement aux centres d'études du produit de la surtaxe de certaines émissions de timbres-poste spéciaux.

Mais à côté de ces transferts de fonds publics, sur lesquels la plus grande discrétion est systématiquement entretenue, il y a surtout l'intervention privée à propos de laquelle le silence est total.

La démocratie, c'est aussi la clarté des choix. Il importe de savoir en fonction de quels intérêts telle ou telle force politique formule ses propositions et appuie un type de décision plutôt qu'un autre.

Incontestablement, notre pays est un des plus démocratiques qui soient. Ce serait faire injure à tous ceux qui, de par le monde, souffrent et meurent pour conquérir un système politique comparable au nôtre, que de fantasmer sur de prétendues atteintes à la démocratie chez nous, même si, chacun en conviendra, la démocratie n'est jamais et nulle part à l'abri de dérives, d'entorses et d'entraves.

Ce dont notre démocratie souffre le plus, c'est d'un manque de transparence.

Même dans une institution comme l'institution parlementaire, le souci de publicité n'a pas toujours la priorité. Je viens d'évoquer l'extraordinaire discrétion qui entoure les dotations aux groupes parlementaires. Pourquoi cacher ce qui fait l'objet d'une règle? Pourquoi faire en sorte que toute publicité s'apparente à une indiscrétion et prenne, dès lors, des allures de révélation, comme si des indécidables étaient dénoncées, alors qu'il n'en est rien?

Ce souci de transparence doit exister en ce qui concerne l'argent public — cela me paraît une évidence — mais aussi lorsqu'il s'agit de fonds d'origine privée.

Le PSC appelle de ses vœux une législation sur le financement des partis politiques et souhaite également qu'une loi organise le contrôle et la limitation des dépenses électorales.

A ce sujet, nous exprimons la même volonté politique que celle qui vient d'être formulée par M. Wyninckx.

Nous avons d'ailleurs participé activement à l'élaboration d'un projet mis au point en 1979, dans le cadre du groupe de travail constitué à l'initiative du collège des questeurs du Sénat.

Nous regrettons que l'acheminement de ce projet ait été freiné, sinon bloqué, ce qui ne nous est assurément pas imputable. Au contraire, ce texte garde toute son actualité et, comme sa paternité est largement partagée, nous sommes prêts à le contresigner.

Cela étant, les groupes de la majorité ont saisi l'occasion de l'examen du projet de loi portant des dispositions fiscales pour sortir de l'immobilisme qu'entraîne la recherche d'un plus large consensus.

En rendant déductibles les libéralités consenties à des associations politiques sans but lucratif, constituées à l'initiative de partis qui comptent au moins cinq parlementaires, on franchit une première étape vers une transparence de notre système de financement des partis.

On organise un début de transparence puisqu'un reçu, prévu au paragraphe 2 de l'article 71 du Code des impôts, fait mention du donateur, du bénéficiaire et du montant de la libéralité. Ce montant est d'ailleurs doublement limité: il ne peut, en effet, excéder les deux millions de francs par institution, ni les 5 p.c. des revenus nets du donateur. En outre, il ne sera pris en considération qu'une seule institution par parti politique et l'agrégation de ces institutions par un arrêté royal délibéré en Conseil des ministres pourra comporter des conditions spécifiques.

Un double contrôle sera exercé sur ces dons: l'argent versé ne pourra être que de l'argent déclaré et l'inscription de ces dons dans les comptes

des ASBL, fera l'objet d'un contrôle, comme c'est déjà prévu dans le Code des impôts. Il ne nous est pas apparu justifié de déroger à ces dispositions réglementaires, valables pour toutes les ASBL.

On s'en rend compte, il ne s'agit que d'un premier pas dans la voie de la mise en lumière des flux financiers relatifs aux partis politiques. Mais si petit soit-il, nous souhaitons faire ce pas en avant parce qu'il traduit une volonté de modifier très concrètement un statu quo de moins en moins tolérable.

Dans la mesure où les dons constituent une part importante — sans doute la plus importante — des recettes des partis, dans la mesure où les donateurs trouveront un intérêt fiscal à déclarer leur geste, on peut espérer qu'une des modalités du financement des partis politiques se fera désormais au grand jour.

D'aucuns pourraient contester le caractère démocratique de la disposition parce qu'elle écarte les petites formations politiques. Mais je pose la question: en démocratie représentative, avec un système qui a poussé fort loin le principe de la représentation proportionnelle, est-il possible d'accorder le même traitement à ceux qui rassemblent des dizaines de milliers d'électeurs et à ceux qui n'en réunissent que quelques milliers? Ne pas tenir compte de la sanction électorale serait une atteinte autrement grave à nos traditions démocratiques.

Le problème du financement des partis politiques comme celui de la limitation et du contrôle des dépenses électorales sont posés depuis plusieurs années dans notre pays. Jusqu'ici, à la différence de la plupart de nos voisins, nous n'avons rien fait pour créer une transparence pourtant de plus en plus réclamée.

En votant l'amendement que nous vous proposons, le Sénat aura tracé la voie et nous ne doutons pas que les médias présenteront objectivement cette initiative positive qui, je l'espère — nous continuerons à nous y employer —, sera enfin suivie d'autres initiatives unanimement admises alors, particulièrement en ce qui concerne l'ensemble des règles de financement public et privé et de contrôle efficace des recettes et des dépenses électorales et de fonctionnement.

Ce pas que nous voulons franchir aujourd'hui devra être suivi par d'autres dans la même direction, c'est-à-dire dans la bonne direction que nous venons d'indiquer. *(Applaudissements sur les bancs de la majorité.)*

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer de Bruyne.

De heer de Bruyne. — Mijnheer de Voorzitter, ik zie van het woord af.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Gijs.

De heer Gijs. — Mijnheer de Voorzitter, het verbaast mij telkens weer dat de oppositie, vooral de SP, voortdurend spreekt over het amendement-Gijs, het amendement van de CVP, alsof het amendement dat wij hebben ingediend niet het produkt zou zijn van een bespreking tussen de fracties van de meerderheid, bespreking waar wij trouwens ook de oppositie hebben willen bij betrekken.

Alvorens dieper in te gaan op de kritiek van de heer Wyninckx, wil ik in de eerste plaats dit amendement verdedigen op mijn manier, zoals de fractievoorzitters van de andere meerderheidspartijen dit op hun manier zullen doen.

Alvorens zijn houding definitief tegenover ons amendement te bepalen, dient men eigenlijk twee fundamentele vragen te beantwoorden. De eerste vraag gaat over de financiering van politieke partijen in het algemeen. Als ik de heer Wyninckx goed heb begrepen, dan keurt hij alleen de financiering met overheidsgeld goed, wat trouwens fiscale kosten impliceert, en verwerpt hij de financiering via giften. De vraag luidt dus: vindt men dat politieke partijen uitsluitend via dotaties, met andere woorden, door de belastingbetaler, moet worden gefinancierd of is men, daarentegen, van oordeel dat alleen giften, lidgelden — dus eigen financiële middelen van de partijen —, de belangrijkste financieringsbron van de politieke partijen mogen zijn? Of aanvaardt men dat beide systemen mits een doelmatige controle gebeurt — en daar ben ik het mee eens —, naast elkaar kunnen bestaan? Wij zijn voorstander van een strengere reglementering en een strengere controle. Ik kom daar straks nog op terug.

De indieners van het amendement zijn voorstanders van een gemengd systeem, namelijk gecontroleerde giften, enerzijds, en gedeeltelijke financiering via dotaties, anderzijds. Daar politieke partijen in een pluralistische democratie zonder twijfel een positieve en onvervangbare functie vervullen, is het aanvaardbaar dat hun werking gedeeltelijk met publieke

middelen wordt gefinancierd. Men vraagt als het ware aan de burger een bijdrage om het behoorlijk functioneren van het regime waarin hij leeft, te helpen steunen. Het lijkt ons echter niet gewenst de mogelijkheid om vanuit een vrije keuze een financiële of andere bijdrage te leveren tot de politieke partij die de voorkeur wegdraagt, totaal te verwerpen als financieringsbron. Niet alleen zouden hier problemen rijzen omtrent de controlebaarheid, maar bovendien lijkt het ons niet wenselijk de vrijheid van burgers en instellingen te beperken wat steun en hulp aan politieke formaties betreft. Dat was de eerste vraag en ik meen dat wij in de meerderheid op deze eerste vraag een gelijkkluidend antwoord hebben gegeven.

Een tweede vraag geldt meer specifiek dit amendement en de plaats waar wij het inschuiven, namelijk in artikel 1 van het ontwerp van wet houdende fiscale en andere bepalingen. Horen instellingen die financiële steun verlenen aan een politieke partij wel degelijk thuis in de lijst van instellingen vermeld in het huidige artikel 71 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen?

Ook op deze vraag is ons antwoord positief.

Het verwondert ons trouwens dat sommige collega's die gewonnen zijn voor de financiering van politieke partijen door middel van overheidsgelden, door middel van dotaties, en dus met publieke middelen, tegelijk van mening zijn dat instellingen die steun verlenen aan politieke partijen niet kunnen ressorteren onder de bepalingen van dat artikel 71 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen.

De heer Wyninckx zegt dat hij geen enkel probleem heeft met de OCMW's en de andere instellingen vermeld in artikel 71. Blijkbaar gaat hij ervan uit dat politieke partijen geen waardige instellingen zijn, maar verwerpelijke instellingen zonder enig maatschappelijk nut. Dat vind ik tegenstrijdig met de terzelfder tijd gestelde vraag om diezelfde politieke partijen integraal te financieren door middelen die de belastingbetalers moeten opbrengen.

Ik weet wel dat het ietwat onsympathiek aandoet de verdediging van de politieke partijen op te nemen, want politieke partijen staan niet bovenaan in de volksgunst, maar dat is misschien ook onze schuld. Wij gaan er in ieder geval van uit dat politieke partijen onmisbaar zijn voor het functioneren van ons huidig systeem.

Wij weten wel dat dit amendement geen definitieve en geen volledige regeling inhoudt voor alle problemen inzake de financiering van politieke partijen. Wij zijn er wel van overtuigd dat de stap die door middel van dit amendement wordt gezet niet in tegenstrijd is met de oplossingen die zich beginnen af te tekenen in de richting van meer doorzichtigheid, meer openheid en betere controle van de financiering van de politieke partijen. Wij denken dat dank zij dit amendement meer duidelijkheid en meer openheid zal worden bereikt.

Ik herhaal nog eens dat wij als indieners van dit amendement — de andere indieners moeten dat voor zichzelf uitmaken — ervan overtuigd zijn dat een echte en te exclusieve financiële sponsoring van een politieke partij, wat gebeurt als er te weinig schenkers zijn, een politiek gevaar betekent.

Wij moeten ook niet doen alsof er op dit moment geen schenkingen gebeuren. Ik neem aan dat iedereen ervan overtuigd is dat de politieke formaties die beweren geen schenkingen te krijgen van de burger, waarover ook de heer Wyninckx het daarstraks had, niet ernstig worden genomen.

Ons amendement zal bijdragen tot een grotere spreiding van giften zodat het politiek gevaar van te eenzijdige sponsoring gedeeltelijk wordt geweerd. De ervaring heeft aangetoond dat fiscale aftrekbaarheid ook belastingplichtigen met een gemiddeld inkomen ertoe kan aanzetten een bescheiden bedrag te storten op de rekening van hun keuze.

Bovendien hebben wij in ons amendement een bepaling opgenomen waardoor een onderscheid wordt gemaakt tussen de door ons amendement bedoelde instellingen en alle andere instellingen vermeld in artikel 71 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen. Het bedrag dat een zelfde rechtspersoon aan een politieke partij zou schenken is voor niet meer dan 2 miljoen frank fiscaal aftrekbaar. Dat is een uitzondering. Voor giften aan alle andere instellingen vermeld in artikel 71 geldt deze beperking niet.

Wij hopen op die manier via dit amendement een bijdrage te leveren tot een grotere spreiding van giften. Bijgevolg denken wij dat het hierboven genoemde politieke gevaar dat in de huidige omstandigheden zeer reëel is, in ieder geval zal worden verminderd, al wordt het niet volkomen weggenomen.

Tijdens de bespreking in de commissie voor de Financiën en daarnet nog door de heer Wyninckx, werd met cijfers aangetoond dat de fiscale aftrekbaarheid van giften aan instellingen, bedoeld in het reeds genoemde artikel 71, een werkelijk fiscaal voordeel kan betekenen voor de schenkers. Hiermee ben ik het eens. Dit fiscaal voordeel kan echter in verhouding even groot zijn voor gemiddelde belastbare inkomens als voor grote belastbare inkomens. Bovendien biedt het huidige artikel 71 reeds alle mogelijkheden om van dit fiscaal voordeel gebruik te maken. Noch het totaal van het maximumbedrag dat op die wijze van de belastbare inkomens mag worden afgetrokken, noch het maximaal procent van het belastbaar inkomen dat niet mag worden overschreden, worden door ons amendement gewijzigd. Het enige dat wij doen, is het aantal keuzemogelijkheden lichtjes uitbreiden met één element. Wij hebben bijgevolg reden om aan te nemen dat de fiscale inkomsten als gevolg van ons amendement nagenoeg niet zullen verminderen. In de mate dat de heer Wyninckx gelijk heeft dat het inderdaad een fiscaal voordeel kan betekenen van artikel 71 gebruik te maken, des te minder zullen de fiscale inkomsten verminderen.

Mijnheer Wyninckx, ik zou nu even willen spreken over het initiatief, en wij appreciëren dit initiatief, dat u vorige week hebt genomen om vooralsnog een gesprek aan de gang te brengen om tot een meer globale en definitieve regeling te komen inzake de financiering van politieke partijen, de beperking van de verkiezingsuitgaven en de controle op deze beperking.

Vorige week is op uw initiatief een werkgroep onder het voorzitterschap van de heer Verhofstadt bijeengekomen om te trachten met de verschillende politieke formaties en over de grenzen heen van oppositie en meerderheid tot een meer globale wettelijke regeling te komen die nog zou kunnen worden goedgekeurd voor het einde van deze legislatuur.

Wij appreciëren de inspanning die u hebt gedaan en wij hadden graag op dat moment tot een conclusie gekomen. Wij hebben echter vastgesteld dat, hoewel er vorige week vooruitgang werd geboekt in die werkgroep, men in verband met een aantal punten geen consensus had bereikt om tijdens de vastgestelde periode tot een werkelijk definitieve en meer algemene regeling van het probleem te komen. Bovendien stelden wij vast dat het amendement, waarover wij het hier hebben, weinig kans maakte om in die definitieve regeling voor te komen. Daar wij de voorkeur geven aan een kleine stap in de goede richting, wanneer die stap kan worden gezet, eerder dan aan besprekingen die binnen afzienbare tijd toch niet tot concrete resultaten zouden leiden, hebben wij gemeend dat het beter was ons amendement te handhaven.

Ik vind het jammer dat op dat moment — en ik hoop dat dit enkel werd gezegd in het vuur van de bespreking — de vertegenwoordigers van de Socialistische Partij verklaarden niet meer te willen meewerken aan een globale en definitieve regeling als wij aan onze kant ons amendement niet zouden intrekken. Wij betreuren dit en wij blijven ertoe bereid intensief en snel mee te werken aan een algemene en definitieve wettelijke regeling van het delicate probleem van de financiering en de uitgaven van de politieke partijen.

Om te besluiten, mijnheer de Voorzitter, wil ik enkele beschouwingen wijden aan de argumenten die de heer Wyninckx daarnet naar voren heeft gebracht.

Hij had kritiek op de programmawetten in het algemeen en ik ben ervan overtuigd dat heel wat leden van de Senaat, zowel van de meerderheid als van de oppositie, het met die kritiek eens kunnen zijn. Het is geen goed systeem in mammoetwetten allerlei bepalingen van verschillende aard op te nemen.

Dat zegt echter niets over ons amendement. Artikel 1 van het ontwerp van wet houdende fiscale en andere bepalingen is naar mijn gevoelen legitiem de gedroomde plaats om dit amendement in te lassen, omdat het onderwerp van dit artikel precies hetzelfde is als van het artikel van de inkomstenbelastingen waaraan wij bij amendement iets wensen toe te voegen.

Ik ben het er niet mee eens dat het probleem van de financiering van de politieke partijen en de controle daarop een te delicaat probleem zou zijn om via een amendement te worden opgelost. Het amendement heeft, tot mijn verbazing trouwens, het voorwerp uitgemaakt van lange en uitgebreide besprekingen en van zeer veel overleg. De oorspronkelijke tekst werd sterk gewijzigd na overleg tussen de fracties die het amendement wensten te ondertekenen en na het advies van de Raad van State te hebben ingewonnen. Wij zijn natuurlijk ook voor een consensus en wij vinden het jammer dat over een dergelijke bepaling moet worden gestemd meerderheid tegen oppositie. Het is echter onjuist en onbillijk te beweren dat dit alleen maar de schuld van de meerderheid zou zijn.

De heer Wyninckx beweert dat het amendement eerst wereldkundig werd gemaakt — dat is juist, maar niet door ons —, vervolgens meedeeld aan de leden van de meerderheid en later aan de oppositie. Dat is een eenzijdige voorstelling van zaken. Het amendement werd publiek gemaakt, niet door ons maar door onvoorbereide en impulsieve kamerleden die toevallig tot de oppositie behoren. Zodra ze vernamen dat een amendement zou worden ingediend, hebben enkele kamerleden, zelfs zonder de exacte inhoud te kennen, dit publiek gemaakt en in het openbaar commentaar gegeven, wat het moeilijk maakte hierover later nog zinnig te spreken.

De heer Wyninckx zegt voortdurend dat de CVP misbruik maakt van haar macht en dit amendement heeft opgedrongen aan de regeringspartners. Dat is niet ernstig, maar ik neem aan dat het een uitloper is van de congressfeer van het weekeinde.

De heer Wyninckx. — Een uitstekende sfeer.

De heer Gijs. — Die bewering mist elke grond.

Ik merk ook op dat vergelijkingen met buitenlandse wetgevingen bijzonder gevaarlijk zijn. Om een juiste vergelijking te kunnen maken, moet men immers niet alleen rekening houden met de gewoonten en Geplogenheden inzake de financiering van de politieke partijen maar ook met het kiesstelsel. Het Belgische kiesstelsel wijkt nogal af van de in de andere Europese landen gangbare kiesstelsels.

Het is zeer moeilijk de verkiezingsuitgaven te controleren. Er zijn verkiezingsuitgaven op alle niveaus: nationaal, arrondissementeel, plaatselijk en zelfs op het niveau van de individuele kandidaten. Ik wil graag met de heer Wyninckx samenwerken om een sluitend controlesysteem te ontwerpen maar zulks zal bijzonder moeilijk zijn.

De heer Wyninckx heeft ook gezegd dat ons amendement in België wil regelen wat elders verboden is. Ook dat is niet waar, want giften zijn niet verboden in de ons omringende landen, wel ten zeerste beperkt en gecontroleerd. Ik geef toe dat ons amendement niet het laatste woord is voor de definitieve regeling en de controle van deze giften maar ik blijf erbij dat het een stap is in de goede richting.

Ik herhaal dat wij ertoe bereid zijn zo snel mogelijk samen met de oppositie te werken aan een systeem, waarover een consensus kan worden bereikt, dat in een definitieve en billijke regeling voorziet, over de grenzen heen van meerderheid en oppositie. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

M. le Président. — La parole est à M. Lallemand.

M. Lallemand. — Monsieur le Président, nous sommes nombreux à penser que le texte du projet résultant de l'amendement déposé par M. Gijs, est dangereux. En effet, il risque, d'une part, de développer des pratiques contestables et, d'autre part, de mettre en péril, dans l'opinion publique, le crédit du corps politique.

J'ai, bien entendu, pris acte des arguments invoqués par les auteurs de l'amendement.

Il est exact que certaines organisations culturelles et scientifiques, directement liées à des partis politiques comme, par exemple, l'Institut Emile Vandervelde, peuvent recevoir des donations déductibles. Mais, dans l'esprit de la loi, ces donations sont la contrepartie d'une activité culturelle et scientifique qui d'ailleurs est le fait de ces institutions, qu'elles soient d'obédience socialiste, CVP ou autres. On peut, par ces activités et à la limite — je dis « à la limite » car personnellement mon attitude est réservée à l'égard de ces pratiques —, justifier la déductibilité de telles donations.

L'objet de la présente discussion est autre. On veut permettre à des institutions directement liées à des partis politiques d'utiliser les fonds, qui leur seraient ainsi octroyés, à des fins directement politiques, tel le financement d'une campagne électorale. Le débat concerne dès lors la déductibilité de donations utilisées à des fins politiques par les partis politiques. L'extension de cette pratique fiscale se justifie-t-elle en ce cas? D'aucuns ont invoqué l'argument que des donations sont d'ores et déjà accordées aux partis politiques, ce qui est parfaitement exact. La question est donc de savoir si le fait que des dons importants sont actuellement versés à certains partis politiques est un argument suffisant pour légaliser, dans un premier temps, une telle pratique et pour la favoriser.

Nombreux parmi nous sont ceux qui estiment qu'il est malsain que les partis politiques deviennent les obligés de particuliers, ce qui est nécessairement le cas lorsque les sommes qui leur sont versées atteignent

un certain niveau. On ne peut nier qu'en l'occurrence le risque existe de voir un lien d'obligation se nouer entre ce particulier — qui bénéficiera d'une déductibilité au niveau fiscal — et la direction d'un parti politique directement ou indirectement mêlé à l'exercice du pouvoir.

On peut certes diverger d'avis sur les modalités de subsidiation des partis politiques. M. Gijs est, je crois, parfaitement sincère lorsqu'il préconise une certaine transparence dans les comptes et, dès lors, un contrôle, mais celui-ci est-il garanti? Le risque du lien d'obligation que je viens d'évoquer est-il pour autant évité?

D'où la question: cette loi va-t-elle permettre d'éviter la déductibilité fiscale des donations faites après que le donateur a été gratifié d'avantages ou de faveurs par des autorités publiques?

Est-il admissible, en d'autres termes, qu'après une nomination — la sienne ou celle d'un membre de sa famille —, une personne puisse verser au parti auquel appartient le ministre qui l'a promu une somme importante qui sera déductible fiscalement?

Les lois actuelles réprimant la corruption ne peuvent atteindre de telles pratiques que si celles-ci ont été concertées, agréées, implicitement ou explicitement, préalablement à l'acte de nomination. Des problèmes de preuve extrêmement délicats se posent en ces matières. Des lacunes existent dans la loi pénale, qui sont très difficiles à combler.

C'est la raison pour laquelle, à titre tout à fait subsidiaire d'ailleurs, nous avons proposé que ces donations fassent l'objet d'une publication afin de permettre un contrôle et de prévenir des pratiques dont le caractère dangereux ne vous échappera pas.

M. Sondag a dit très clairement et avec raison que ce dont la démocratie souffre le plus, c'est d'un manque de transparence. Eh bien, c'est le moment ou jamais de tenter de faire cette clarté, et avec détermination, afin d'éviter le pire qui serait de discréditer de façon radicale, dans l'opinion, les autorités publiques et le personnel politique.

Nous pensons donc que l'amendement que nous proposons est un minimum sous peine de prendre le risque de nuire aux pouvoirs publics: une première fois, en perdant, le cas échéant — et cela peut arriver —, leur indépendance de jugement dans le choix d'une personne, l'octroi d'un avantage; une deuxième fois, en accordant la déductibilité fiscale aux donations qui seraient faites, et une troisième fois en jetant la suspicion sur les motivations qui ont conduit des mandataires publics à prendre des décisions favorables à ceux qui, par la suite, ont versé à leur parti des sommes relativement importantes.

Une dernière raison pour laquelle je pense que le texte proposé par la commission des Finances n'est pas acceptable, c'est que la législation qui serait adoptée avantagera certains partis plutôt que d'autres, à raison notamment des intérêts sociaux qu'ils défendent. Il ne fait pas l'ombre d'un doute que, dans les partis qui ont une clientèle électorale pauvre, on ne trouvera guère de donateurs capables de verser un ou deux millions de francs aux caisses de leurs ASBL. En outre, la législation proposée favorisera aussi certains partis à raison de leur capacité d'influence et de leurs liens avec le gouvernement, les communes, les mandataires publics. C'est là une discrimination à laquelle il faut être particulièrement attentif.

Ma conclusion sera nette. Le texte, malgré les amendements qui y ont été apportés, est inacceptable. Nous ne pourrions pas le voter. Il n'est pas bon que les partis deviennent les obligés de particuliers. On peut, et on doit, discuter des pratiques qui ont cours. On doit aussi discuter des moyens d'y remédier, mais, en tout état de cause, le projet qui nous est soumis, qui a été précipité, est exécrationnel.

Il est vrai qu'un débat fondamental doit avoir lieu au sujet du financement des partis. Il convient d'apporter davantage de clarté sur cette délicate question. Mais ce débat ne peut se dérouler au pas de charge, dans le cadre d'un amendement inattendu à une loi fiscale qui, dans son essence et dans son esprit, est totalement étrangère à ce type de préoccupation.

Deuxièmement, nous ne pouvons pas accepter d'en débattre à la fin de la législature et au départ d'une campagne électorale, suscitant ainsi, dans le débat, des susceptibilités et des passions difficiles à maîtriser.

Enfin, nous n'acceptons pas une discussion sur un projet partiel qui ne traite que d'un aspect du problème, qui n'instaure pas un contrôle efficace des fonds récoltés et qui va jeter le discrédit sur les décisions des autorités publiques et sur l'honnêteté du personnel politique. (*Applaudissements sur les bancs socialistes et sur divers autres bancs.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Van In.

De heer Van In. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de zwiigende minister, ongetwijfeld werden in de *Bundesrepublik*, waar men met de Flickhistorie verveeld zit, enkele behattenswaardige gegevens verstrekt in verband met het debat dat we vandaag voeren.

Ter intentie van de indieners van het amendement, en zeker ter intentie van de hoofdontekenaar, ben ik zo vrij geweest even te gaan speuren in een zeer recente publicatie, namelijk van juni 1985, van *Die Politische Studien*, waarin de voorzitter, van de CSU-Fraktion, tevens ondervoorzitter van de gezamenlijke CDU-CSU-Fraktion, de heer Theo Waigel, onder de titel *Politik und Moral*, enkele zinnen heeft geschreven die het aanhalen waard zijn. Ik heb ze, om niet te lang te gaan, even voor u samengevat. Ze betreffen het hoofdstuk *Die Parteienfinanzierung*, het probleem van het financieren van de politieke partijen.

De heer Theo Waigel, een geestesgenoot van de heer Gijs, verklaart op het einde van zijn traktaat het volgende: De openheid kan alleen beginnen als voor en tegen zorgvuldig wordt overwogen, als alle gegevens bloot — in het Duits *ungeschminkt* — op tafel worden gelegd en als alle betrokkenen aan regels worden onderworpen die de doorzichtigheid van de financiering van de politieke partijen verzekert. De doorzichtigheid luidt in het Duits *Transparenz*. Ik acht dit van belang en wil naar aanleiding van dit uitgangspunt enkele beschouwingen naar voren brengen. In eerste instantie meen ik dat we moeten vaststellen dat wat nu aan onze goedkeuring wordt voorgelegd, onfatsoenlijk is. Het is, naar mijn bescheiden mening, onfatsoenlijk om twee redenen. In de eerste plaats omdat nu plots, bij verrassing, als het ware als een tang op een varken, in de fiscale wetgeving de notie politieke partij wordt ingevoerd. Ik kom daarop straks terug. In de tweede plaats is het onfatsoenlijk omdat de werkelijke bedoeling, de draagwijdte van de financiering, doodgewogen wordt.

Wat is inderdaad de bestemming van de gelden die moeten dienen om de werking van de politieke partijen te financieren? Dat antwoord kan niet anders zijn, zeker op dit moment, op het einde van een legislatuur, dan het spekken, het financieren van de verkiezingen.

Ik meen dat we hier vrij en vrak rond mogen kijken. Als men ons vandaag reeds verzekert dat in Vlaanderen, door de heer Karel Van Miert, voor een bedrag van ruime 70 miljoen aan 10m²-borden is afgehuurd voor de periode van december aanstaande, mogen we toch bepaalde vragen stellen.

De heer Gijs. — Dat is juist.

De heer Van In. — Uit de benaderende becijfering die de Leuvense professor De Wachter voor het geheel van de verkiezingen van 1981 heeft gemaakt over de grootste politieke partijen in het land, namelijk de socialistische partijen en de CVP, blijkt dat de kiescampagnes voor elk van hen ruim 250 miljoen hebben gekost. Daarentegen heeft de hele actie «Red Ethiopië» en «S.O.S.-honger» niet meer dan 150 miljoen opgeleverd.

Acht u, in de huidige stand van zaken, deze aangelegenheid nog fatsoenlijk?

Ik voeg daaraan toe dat een aantal prominenten uit sommige politieke partijen dergelijke financiering van hun verkiezingscampagne helemaal niet nodig hebben.

De minister van Onderwijs is daarenboven reeds met zijn kiescampagne begonnen door het uitgeven, niet van een pamflet, een brochure of een traktaat, maar van een boek waarin zijn naam en zijn beeltenis veelvuldig voorkomen.

Mogen wij veronderstellen dat voor Vice-Eerste minister Gol, de Maystadt-connection, Vice-Eerste minister Nothomb en zijn noodplan, en minister Eyskens en zijn zogenaamde nationale sectoren, niet op dezelfde manier zal worden te werk gegaan wanneer de nood aan de man komt? Wij zullen dan op staatskosten worden overspoeld met boeken, traktaten en geschriften uitgaande van al die zogezegde prominenten.

Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, het voorstel van de heer Gijs is in de huidige omstandigheden onfatsoenlijk, zonder meer.

Het voorstel getuigt ook van een zekere arrogantie.

Een van de bitterste «pennen» in het Nederlandse taalgebied — de man schrijft onder de naam Grijs — heeft onlangs in de *Volkskrant* een mop verteld die in deze situatie erg toepasselijk is. Iemand gaat een advocaat raadplegen. Hij zegt hem dat hij 25 000 frank heeft weggenomen, maar die fout graag zou herstellen. De advocaat vraagt of hij kans ziet om nog eens 50 000 frank weg te nemen. Dat bleek mogelijk te zijn.

De advocaat schrijft dan een brief naar de bestolene waarin hij zegt: «Mijnheer, ik heb een achtenswaardige cliënt die bij u 75 000 frank heeft gestolen. Helaas, alle inspanningen van verwanten en ouders ten spijt, is hij slechts in staat om u 50 000 frank terug te geven.

Hij zal dat doen op voorwaarde dat u de zaak niet bij de politie aanhangig maakt.»

In zulk geval is men het meestal eens met het voorstel.

Eigenlijk doet de CVP-PVV-regering net hetzelfde via het ontwerp van wet houdende fiscale en andere bepalingen. Men neemt de bevolking volgend jaar 145 miljard af volgens de inleverings- en de bezuinigingsmaatregelen. Samen met het voorstel van de heer Gijs wordt er dan 17 miljard korting gegeven als er op 8 december voor de CVP-PVV-coalitie wordt gestemd.

Waarom zeg ik u dit?

De heer Gijs. — Dat vragen wij ons ook af, want wat u zegt is niet juist.

De heer Van In. — De cijfers die ik daarnet heb geciteerd, komen niet van mij, maar van de Nationale Arbeidsraad en daar delibereren werkgevers en werknemers.

De heer Gijs. — Waar stoelen die cijfers op?

De heer Van In. — Ik kan u desnoods het citaat van de Nationale Arbeidsraad geven.

De heer Gijs. — Wanneer u spreekt over geld dat wordt toegeschoven, waar stoelen die cijfers dan op?

De heer Van In. — Mijnheer Gijs, het gaat erom, wanneer u dat nog niet hebt begrepen, dat u zich in de schoenen moet plaatsen van de gemiddelde man in ons land die kennis krijgt van uw amendement. Het gaat over de man die terecht of ten onrechte gepakt is, die zich beklaagt over de manier waarop hij gepakt is en die nu moet vaststellen dat achter zijn rug op een slinkse manier via een fiscale herstelwet geld wordt toegeschoven aan politieke partijen.

De heer Gijs. — Ik heb net gezegd, mijnheer Van In, dat dat niet waar is. Er wordt geen centiem toegeschoven. Ik heb het daarstraks duidelijk uiteengezet. Ik begrijp u wel maar u begrijpt mij blijkbaar niet. U wil het niet begrijpen omdat u dan geen demagogische toespraak meer kunt houden.

De heer C. De Clercq. — De Volksunie is niet verplicht dit toe te passen.

De heer Van In. — Geachte collega's, ik poog u ervan te overtuigen het amendement niet aan te nemen. Plaats u in de schoenen van de eenvoudige vrouw of man en vraag wat zij denken over deze manier van werken in de omstandigheden die zij kennen. U zult het antwoord horen. (*Applaus op de socialistische banken.*) De heer Gijs is op dat punt doof. Maar dat is voor zijn rekening.

Wanneer dit amendement van de heer Gijs onfatsoenlijk en arrogant is, dan leidt het terzelfder tijd ook naar onvrijheid omdat er een brug tot stand wordt gebracht tussen degenen die geven en degenen die ontvangen en omdat er hoe dan ook een zeker verband zal bestaan tussen de gever en degene die de giften ontvangt.

Mijnheer de minister, zult u toestaan dat onze pseudo-staatsbedrijven van dezelfde faciliteiten gebruik maken? Wij weten toch allen dat er in België een aantal bedrijven zijn die alleen dank zij het manna van de gemeenschap in stand worden gehouden en dat er daarnaast nog een aantal bedrijven zijn die werken in de vorm van een naamloze vennootschap, die de boekhouding hebben van een naamloze vennootschap en die bij machte zijn de promotie te doen van een naamloze vennootschap. Zal deze soort vennootschappen de kans worden geboden om op de koop toe aan deze neosponsoring te doen? De vraag is gesteld en ik hoop in de loop van het debat nog een antwoord te krijgen.

Ik meen dat het amendement van de heer Gijs niet alleen onfatsoenlijk, arrogant en een teken van onvrijheid is, het is ook onchristelijk. Iets dat mij ooit het meest heeft getroffen is dat het ergernis geven op een zo duidelijke manier, in de christelijke leer als zeer zwaar wordt aangerekend. Het is het ergernis geven dat in de christelijke leer leidt tot het

binden van de molensteen aan de hals van degene die de feiten heeft begaan.

De heer Vandenaabeele. — Dat doet pijn, mijnheer Van In.

De heer Van In. — Inderdaad, mijnheer Vandenaabeele, dat weet ik wel. Ik sta er bij stil omdat dit alles ergernis geven is en op die manier het ergernis geven wordt geïnstitutionaliseerd. Dat is ten zeerste onchristelijk. Zulk amendement aanvaarden is ook ondeugdelijk.

Ik grijp hier terug, mijnheer Gijs, lach niet te vlug, naar een auteur zoals de heer Mast, die gewaardeerd is in verband met het Belgisch constitutioneel recht. Ik heb zijn werk betreffende het overzicht van het grondwettelijk recht nog eens geraadpleegd. Daarin schrijft hij het volgende: «Hoe belangrijk hun rol ook moge zijn, het bestaan van de partijen is expliciet noch in de Grondwet noch door de wet erkend.» Verder handelend in dezelfde context over de politieke partijen spreekt de heer Mast de persoonlijke mening uit dat het een vergissing zou zijn de partijen als instituut te gaan vestigen omdat het een beslissende stap zou zijn naar hun onvoorwaardelijke almacht. De ondeugdelijkheid van dat voorstel is aldus door een aantal auteurs *avant la lettre* aangeklaagd.

Het reglement van de Senaat, dat zeer recent, namelijk in 1983, is herzien, spreekt helemaal niet van politieke partijen. Volgens artikel 16ter van het reglement worden wij aangewezen met de letterwoorden waaronder wij verkozen zijn. De gecoöpteerde senatoren worden aangewezen volgens hun «politieke gezindheid».

Bij de totstandkoming van de bijzondere wet op de staatshervorming in 1980 heeft men halsbrekende toeren uitgehaald en heel wat rond de pot gedraaid om te vermijden dat in die wet sprake zou zijn van politieke partijen. Ik verwijs hiervoor naar artikel 65, paragraaf 2, van de bijzondere wet. Dit artikel grijpt voor de identificatie van de verkozenen van de nieuwe op te richten organen terug naar de kieswet, waarin alleen sprake is van letterwoorden. Het is dus onfatsoenlijk op het ogenblik, door een amendement bij een fiscale wet, de notie «politieke partijen» in onze wetgeving binnen te smokkelen.

De heer Gijs. — Mijnheer Van In, mag ik u even onderbreken?

U geeft weer eens een bewijs van hypocrisie. U zegt dat, vermits het begrip «politieke partijen» niet in de wet is ingeschreven, deze «politieke partijen» niet bestaan en dus ook niet kunnen worden gefinancierd. Wanneer erover wordt gezwezen, is volgens u het financieringsprobleem dus opgelost of heb ik u soms verkeerd begrepen?

De heer Van In. — Ik laat de hypocrisie voor uw rekening, mijnheer Gijs. Wij weten echter allen hoe de politieke partijen reeds op het ogenblik worden gesubsidieerd. De rapporteur, de heer Constant De Clercq, heeft dit in zijn verslag in cijfers uitgedrukt. Professor De Wachter heeft het berekend ter gelegenheid van bepaalde verkiezingen. Wij weten ook hoe via bestaande projecten, via ondergeschikte of bovengeschikte organen, via BTK-projecten of studiediensten, aan de politieke partijen geld van de gemeenschap wordt toegeschoven. Daarom ben ik mijn toespraak begonnen met het citaat van de heer Waigel. Er heerst op het ogenblik immers zo'n ondoorzichtigheid dat men het probleem niet nog ondoorzichtiger mag maken.

De heer C. De Clercq. — De Volksunie aanvaardt die subsidies toch.

De heer Van In. — De Volksunie zal haar standpunt ter zake, dat niet nieuw is, bekendmaken, mijnheer De Clercq. Ik heb dit trouwens reeds persoonlijk gedaan in 1976. Ik kan mij echter de naam van de mede-auteur van toen niet meer herinneren. Samen met het *Rassemblement wallon*, dat toen ook in de oppositie vertoefde, heeft de Volksunie overleg gepleegd om na te gaan hoe wij op een eerlijke wijze de verkiezingsstrijd zouden kunnen laten verlopen en eventueel financieren. Wat hier in dit amendement wordt gevraagd is toch niets anders dan de financiering van de verkiezingsstrijd. Later zijn er nieuwe voorstellen gevolgd. De heer Wyninckx en de heer Gijs hebben hierop gezinspeeld. Op het ogenblik zijn er ook contacten over deze aangelegenheid. Waarom grijpt men ze niet aan om met het oog op een nieuwe legislatuur tot een doorzichtige, eerlijke, evenwichtige en deugdelijke oplossing te komen?

Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, dit is niet een amendement-Gijs, maar een amendement-«grijs». (*Applaus op de banken van de Volksunie, op de socialistische banken, op de banken van het FDF en van Ecolo-Agalev.*)

M. le Président. — La parole est à M. Trussart.

M. Trussart. — Monsieur le Président, nous rejetons catégoriquement la proposition déposée par les chefs de groupe de la majorité visant à permettre le financement des partis au moyen de libéralités déductibles des revenus imposables.

Nous estimons, en effet, que le procédé envisagé ne peut aucunement conduire à une solution valable du problème du financement des partis politiques; il met également en péril l'esprit qui a présidé à l'adoption de l'article 71 du Code des impôts sur les revenus et risque d'entraîner la réalisation d'opérations financières très douteuses par des donateurs.

Si nous sommes, en principe, totalement d'accord pour considérer que l'existence de partis politiques différents, et donc du pluralisme dans l'expression politique, est une condition essentielle du maintien de la vie démocratique dans nos sociétés, nous sommes aussi favorables, par conséquent, à l'octroi de moyens pour que cette expression puisse se développer librement et de la façon la plus honnête.

En ce qui nous concerne, nous croyons fermement que ces moyens ne peuvent être fournis que par prélèvement sur les contributions globales des citoyens, c'est-à-dire par le Trésor public, qu'ils doivent être équitablement distribués aux diverses formations, qu'ils soient connus de tous, autrement dit, qu'une large publicité leur soit consacrée. Nous excluons de ce fait toute possibilité de financement par le secteur privé ou des associations constituées à d'autres fins, telles que les sociétés mutuelles et les syndicats.

Selon ses auteurs, la proposition en discussion est un pas qu'il est indispensable de marquer au plus tôt étant donné que les pourparlers engagés depuis trop longtemps entre les divers grands partis ne débouchent sur rien de concret.

Tout en nous étonnant de cette fièvre subite, nous considérons que ce n'est pas une justification suffisante pour faire choix d'une méthode des plus contestables et qui ne conduit absolument pas à la mise en place d'un système de financement des partis, global, cohérent et inattaquable dans ses principes.

Cette ardeur nous étonne d'autant plus que, dernièrement, en réponse à une lettre du mouvement Ecolo invitant les partis à étudier un tel projet, le président Louis Michel estimait qu'il n'était pas possible de donner une suite favorable à notre demande en période préélectorale.

Pourquoi devrions-nous tout à coup accomplir un pas dans une mauvaise direction et adopter une proposition qui ne peut que susciter des questions, voire des réactions indignées de la part des citoyens ?

*M. Basecq, premier vice-président,
prend la présidence de l'assemblée*

Comment ce faux pas pourrait-il aller dans le sens d'un règlement général du financement des partis, tel que l'exige une démocratie saine qui n'a pas peur de son ombre ? Mais il faudrait d'abord se mettre d'accord sur ce qu'on entend par là et, en premier, sur ce qu'est un parti politique.

Financer un parti, ce n'est pas seulement couvrir la large part de ses frais de fonctionnement au-delà de la somme des cotisations des membres ou permettre la diffusion de ses idées, de ses propositions, en un mot de son programme, durant les campagnes électorales et en dehors de ce temps, mais c'est, en outre, assurer des moyens d'existence à tous les groupes constitués au sein des assemblées, aussi réduits soient-ils, et surtout la possibilité d'exercer pleinement son mandat à chacun des élus.

Il faut préciser ici que, la notion de parti politique n'existant pas en droit, le financement devrait donc s'établir à deux niveaux : le premier, dès le dépôt des listes électorales pour l'octroi immédiat de moyens pour la campagne sur base, par exemple, du nombre de candidats présentés sous un même sigle, et, après les élections, par un financement supplémentaire en fonction du nombre de voix recueillies par l'ensemble des listes surmontées d'un sigle identique; le deuxième, sur base des groupements d'élus, pour le fonctionnement permanent.

La deuxième raison de refus que j'ai invoquée a trait au régime instauré par l'article 71 du Code des impôts sur les revenus et aux répercussions en matière d'imposition. Si chacun peut admettre que les libéralités à des ASBL à caractère social, culturel ou philanthropique sont accordées de manière désintéressée, on ne peut certes pas en dire autant des libéralités qui le seront aux institutions parapolitiques.

Il est clair que, dans ce dernier cas, et particulièrement pour les libéralités importantes provenant de groupes financiers ou industriels, ce ne sera pas par idéal qu'elles seront données, mais en vue de retirer

des avantages et d'obtenir la mise en œuvre d'une réglementation la plus favorable possible à leurs activités.

Autre avantage — immédiat celui-là — est celui qui pourrait être retiré de l'imposition proprement dite. En effet, en ce qui concerne l'impôt des personnes physiques, le versement par un contribuable ayant, par exemple, des revenus compris dans la tranche entre 4 et 14 millions de francs, de 5 p.c. de ses revenus en libéralités, permet, dans certains cas, d'éluider totalement l'impôt dû et même d'en retirer un bénéfice.

Ainsi, par exemple, pour une libéralité de 200 000 francs soustraite d'un revenu de 4,2 millions de francs, il est possible de récupérer près de 238 000 francs, à savoir 200 000 francs d'impôts non perçus et 38 000 francs de bénéfice net.

Pour ce qui est de l'impôt sur les sociétés, on constate que, jusqu'à présent, les libéralités consenties aux partis politiques étaient portées, pour diverses raisons, sous la rubrique « commissions secrètes » et subissaient de ce fait l'impôt spécial équivalant le plus souvent à une fois et demie la libéralité. De cette façon, un libéralité de 1 000 francs pouvait ainsi coûter effectivement près de 2 500 francs au donateur. Si la proposition en discussion est votée, la même libéralité de 1 000 francs va, au contraire, lui coûter seulement 450 francs.

En résumé, ce système va diminuer les rentrées d'impôts au profit des caisses de l'Etat et va permettre à des individus ou des sociétés de retirer des avantages financiers et autres, tout en faisant supporter par la collectivité la défense et la promotion d'intérêts particuliers.

J'allais oublier d'ajouter que les ASBL à but humanitaire actuellement bénéficiaires risquent fort de voir leurs ressources se réduire comme peau de chagrin à l'avenir.

Deux autres aspects importants méritent d'être soulignés; ils montrent de manière évidente le péril qu'on ferait courir à la démocratie en adoptant pareille proposition.

En premier lieu, sa mise en œuvre créera une discrimination intolérable entre les citoyens selon leurs revenus. Il y aura ceux, aux revenus faibles ou modestes, qui ne pourront rien donner ou un montant dépassant à peine le minimum exigé par le Code des impôts sur les revenus. Et puis, il y aura les autres, qui pourront consentir des libéralités s'élevant à des dizaines ou des centaines de milliers de francs, voire des millions, sans s'en trouver gênés le moins du monde.

On va consacrer ainsi l'existence de deux catégories de citoyens : ceux qui auront le pouvoir d'influer sur le cours politique des événements et de profiler la société selon leurs aspirations et ceux — la majorité — qui en seront totalement dépourvus.

Cela équivaudra, dans les faits, à vider de sa substance le principe du suffrage universel.

Deuxièmement, elle risque d'affecter gravement l'indépendance des appareils politiques et d'empêcher les élus d'accomplir leur mission avec la liberté et la sérénité nécessaires.

Quoi qu'il en soit, il existera une suspicion légitime de collusion entre le personnel politique et le monde des affaires ou les groupes de pression.

S'il y a un abcès, il faut le vider à sa racine et ne pas se contenter de le couvrir en espérant qu'il fera moins mal. Ce qui nous est proposé, ce n'est ni plus ni moins qu'une opération de blanchissage. Même si l'argent n'a pas d'odeur, cette opération soulève le cœur ! Légaliser des actes pernicieux n'enlève, bien sur, fondamentalement rien à leur nuisance.

En conclusion, nous refusons radicalement de nous engager dans une voie tellement scandaleuse en appuyant, ne serait-ce que du bout de lèvres, un pareil projet qui ne peut que jeter le discrédit sur les institutions politiques.

La démocratie est fragile. Elle a besoin à tout moment, pour subsister, du respect et de la considération du plus grand nombre. Nous n'en serons pas les aides-fossoyeurs !

Les mouvements Ecolo et Agalev ont toujours ouvert leurs livres de comptes à qui voulait les examiner et ont encore, dernièrement, lancé un appel à tous les partis en vue de mettre ensemble au point un accord pour une campagne électorale non dispendieuse et soutenue par des moyens contrôlés et équitablement distribués.

Dans cette optique, nous sommes entièrement disposés à dialoguer avec tous afin d'élaborer au plus tôt un système global et réellement démocratique de financement de l'action politique.

En tout état de cause, nous déposerons incessamment une double proposition de loi : l'une instaurant une commission permanente de contrôle des ressources et des dépenses des partis politiques et de leurs

associations sœurs, l'autre interdisant leur financement par des sources privées, à l'exception des cotisations des membres, bien sûr, et des dons d'un montant plafonné, par exemple, à 10 000 francs par personne, physique ou morale, et par an. (*Applaudissements sur divers bancs.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Herman.

Mevrouw Herman-Michielsens. — Mijnheer de Voorzitter, mijn betoog zal noch lang noch heftig zijn. Mijn fractie zal het zogenaamde amendement-Gijs goedkeuren. Ik ben er trouwens één van de medeonder-tekenaars van. Wij hebben oprecht gemeend dat door dit amendement de politieke partijen niet langer als iets oneerlijks zouden worden beschouwd, iets waar een odium op rust. De verschillende toespraken die ik hier heb gehoord, hebben mij onthutst en toch behoren zij die ze uitspraken tot politieke partijen. Zodoende hebben zij dit odium eigenlijk verergerd.

De heer Van In. — Hebt u het boek *Het geld van de CVP* gelezen?

Mevrouw Herman-Michielsens. — Het is toch duidelijk dat de parlementaire democratie maar kan functioneren dank zij het bestaan van de politieke partijen. Sommigen zweren bij de zogenaamde rechtstreekse democratie. Het was zeer mooi de burgers van Athena op de agora te zien samenstromen. Dat is nu niet meer het geval. Degenen die nog zweren bij een vorm van rechtstreekse democratie, die in bepaalde omstandigheden wel voordelen kan bieden, nodig ik ertoe uit een kijkje te nemen in die landen die nog zo een rechtstreekse democratie — ik denk aan het referendum — kennen. In de Zwitserse kantons bijvoorbeeld, vermelden de officiële affiches de vraag van het referendum, plus het standpunt van de verschillende partijen. De burger weet dus welke partij vóór en welke tegen is, zodat hij naargelang van de partij van zijn keuze ja of neen antwoordt.

Dit alles om u uit te leggen dat wij menen dat de politieke partijen in het geheel van de instellingen bedoeld bij artikel 71, een plaats te vervullen hebben. Die plaats is niet minderwaardiger dan die van de andere instellingen waar de burgers zich ook bij betrokken voelen en waar zij dan ook een gift aan willen doen. Men kan ook het principe van artikel 71 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen op de helling zetten, maar dat wordt dan een ander debat.

Het maximum ingeschreven in het amendement bedraagt één vijfde van het maximum ingeschreven voor alle andere instellingen. Dit vijfde moet niet bovenop het andere maximum worden gerekend, maar moet erin begrepen zijn. Geen enkele politieke partij, geen enkele politieke groepering zal zich omwille van dit bedrag ertoe geroepen voelen haar politieke stellingname te wijzigen. Ik had gehoopt dat wij via een parlementair initiatief een consensus tussen alle partijen, een oplossing, zouden hebben gevonden voor alle deelaspecten van de problematiek van de financiering van de partijen, van de controle over de financiering en van de werking van de kiescampagnes. Besprekingen kennen wij al lang, en er zijn al heel wat initiatieven genomen, maar nooit werden ze tot een goed einde gebracht.

Ik had bijvoorbeeld gedacht dat wij bij die studie samen zouden zoeken naar de definitie van de uitdrukking «politieke partij».

Ik ben een oud-leerling en een bewonderaarster van professor Mast. In zijn overzicht van het grondwettelijk recht stelt hij vast dat noch de Grondwet noch de wet het begrip «politieke partij» kennen.

Het is normaal dat de grondwetgever van 1831 dat niet kende. De bevolking was veel kleiner en slechts weinigen namen deel aan de werking van onze instellingen.

Nu is het moment misschien gekomen om samen te zoeken naar een definitie.

Begrippen als politieke partij, politieke formatie of politieke groepering liggen in de mond. Ik kan zelfs een karrevracht wetteksten aanbrengen waarin die uitdrukking wordt gebruikt, omdat men er zo aan gewend is.

Een echte definitie bestaat evenwel niet. Dat is een tekortkoming. Nu bestaat er een kloof tussen realiteit en wetgeving, en dat is nooit goed. Wij moeten zo een kloof proberen te vullen. Ik zou graag hebben dat wij ons daarvoor inspannen.

In het geheel van de bespreking van dat probleem kan het amendement dat wij nu bespreken een plaats krijgen. De goedkeuring van dit amendement is voor ons geen einddoel. Toch is het amendement niet onnuttig. Het kan een spoorslag zijn om onverwijd verder te doen en die kloof op te vullen door besprekingen, liefst in consensus. Ik stel mij voor dat

wij dat met open vizier kunnen doen tegenover alle burgers van dit land. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

M. le Président. — La parole est à M. Vercaigne.

M. Vercaigne. — Monsieur le Président, monsieur le Vice-Premier ministre, chers collègues, il y a quinze jours, à cette tribune, Mme Herman, chef de groupe du PVV, déclarait que la discussion de ce projet de loi était quelque peu vaine puisque tout avait été dit par le Premier ministre M. Martens lors de la communication gouvernementale du 15 mars dernier. Puisqu'un vote de confiance avait sanctionné le débat qui suivit cette communication, Mme Herman affirmait que rien de neuf ne figurait dans la loi et que, par conséquent, nous perdions en quelque sorte notre temps.

M. Leemans reprend la présidence de l'assemblée

Il est vrai que les grandes lignes du programme d'actualisation gouvernemental étaient connues. L'élément vraiment neuf, c'est l'amendement cosigné par les chefs de groupes des quatre partis qui soutiennent le gouvernement; il vise à légaliser des pratiques douteuses dont bénéficient largement ces mêmes partis.

En effet, la déclaration gouvernementale du 15 mars dernier ne prévoyait pas une telle monstruosité. Est-ce dû au fait que le gouvernement ait manqué de courage politique? Toujours est-il que, pour l'opinion publique, il a fallu attendre la fin de la première journée du débat en séance plénière pour que, de manière subreptice, on glisse sur nos bancs le texte de l'amendement. Peut-être les signataires espéraient-ils que cela allait passer «comme une lettre à la poste», sans véritable débat.

A propos des signataires, je tiens à souligner l'attitude incorrecte du chef de groupe du PVV qui signe cet amendement alors que le président de son parti mène grand tapage autour de propositions qu'il soumet à l'ensemble des partis politiques en vue de «moraliser» un peu plus la prochaine campagne électorale. Une commission fonctionne regroupant tous les partis qui ont accepté l'invitation du PVV et de son président. Et voilà qu'en pleins travaux de cette commission — extérieurs à nos travaux, bien sûr —, la commission se fait «dribbler» par l'initiative de Mme Herman. C'est un fameux camouflet au président et à ceux qui ont accepté de participer à ces travaux. On ne fait pas mieux!

Mme Herman-Michielsens. — Si vous aviez été là, monsieur Vercaigne, vous sauriez que j'étais à côté de mon président et que nous avons décidé de commun accord d'appuyer cet amendement puisque, de manière générale, les discussions de la commission n'aboutissaient pas.

M. Vercaigne. — Je trouve cela déplorable pour les participants à ces travaux. Tout simplement.

Mme Herman-Michielsens. — Vous n'en étiez pas!

M. Vercaigne. — Je ne fais pas partie de toutes les commissions. Je ne monopolise ni les mandats ni les charges.

Cette initiative intempestive enlève, par conséquent, toute crédibilité aux propositions de M. Verhofstadt qui s'est fait mousser comme un gamin par le chef du groupe PVV du Sénat.

Quel est donc le ciment qui unit les libéraux, puisque chacun n'en fait qu'à sa tête dans ce parti? Serait-ce, comme le laisse supposer le dépôt de l'amendement, l'argent?

Pour nous, une chose est claire: quand il s'agit d'argent, les partis bourgeois font passer tous leurs beaux sentiments au second plan.

M. Friederichs. — Je suis d'accord avec le camarade Verhofstadt!

M. Vercaigne. — Comme beaucoup dans cette assemblée, les communistes auraient souhaité que le gouvernement prenne ses responsabilités et dépose un projet de loi traitant du financement des partis politiques. Il n'en est rien et, une fois de plus, on applique la formule: «Courage... fuyons!»

Dans plusieurs pays occidentaux, le financement des partis a été organisé de manière plus saine. En Belgique, pays où «la triche» est érigée en système par de très nombreux supporters des partis au pouvoir, on préfère l'ombre à la lumière.

Avec le dépôt d'un tel amendement, on comprend mieux pourquoi aucun effort sérieux, planifié, n'est entrepris pour récupérer la grande fraude fiscale. Deux cent cinquante milliards, au moins, sont soustraits, chaque année, des recettes du Trésor public. Comme ce sont précisément les gros fraudeurs qui effectuent les dons dont il est question, tout est plus clair pour nous. Comme est plus claire, à présent, l'attitude du ministre des Affaires économiques, M. Eyskens, qui a refusé la présence de reviseurs d'entreprises dans l'enseignement catholique, car ceux-ci auraient pu constater des pratiques irrégulières dans la comptabilité de ces établissements d'enseignement. En effet, il ressort de documents, qui sont du domaine public, que les établissements scolaires catholiques financent une partie des campagnes électorales du CVP et du PSC.

M. Kevers. — Que vous êtes jeune, monsieur Vercaigne!

M. Vercaigne. — Il ressort d'une lettre du CVP de Courtrai, dont j'ai la copie, qu'en 1966, ...

M. Kevers. — Vous remontez au déluge!

M. Vercaigne. — Je vous prierai d'ailleurs d'actualiser ces chiffres.

A cette époque, dis-je, les écoles chrétiennes étaient sollicitées en vue de verser deux francs par élève dans l'enseignement gardien et primaire et trois francs dans l'enseignement secondaire. Ces chiffres ont, je m'en doute, été indexés depuis lors. J'ai même appris qu'une partie des collectes effectuées dans les églises était détournée pour aider le CVP-PSC dans sa campagne électorale. Un des plus gros « donateurs » est, dans ce domaine, Mgr Desmedt, évêque de Bruges. Comme en d'autres domaines — en matière d'amnistie, par exemple —, il tient à se singulariser, car il verse toujours un peu plus que ses collègues. Je comprends mieux à présent pourquoi les fabriques d'église sont, pour la plupart, en difficulté. Si on détourne le denier du culte pour financer des campagnes électorales, tout s'explique mieux.

Comme les liens entre le monde patronal et certains partis politiques s'appuient sur une longue tradition, il n'est pas paradoxal de voir des gens, qui s'affichent comme étant des libéraux, financer la propagande d'autres partis bourgeois, mieux installés.

Dans une lettre adressée le 27 novembre 1978 à M. Wilfried Martens, M. Scheyven, l'inamovible trésorier du CVP-PSC, indique qu'il avait reçu chez lui la visite de M. Hatry, administrateur délégué de la Fédération pétrolière belge, venu lui dire que la Fédération voulait mettre une somme de 900 000 francs à la disposition du CVP-PSC. La ventilation de cette somme est assez curieuse puisqu'on y retrouve une cotisation dite habituelle au Cepass qui tend à démontrer que cela se fait tous les ans, et, par ailleurs, on y parle d'étranges abonnements, tout aussi habituels, en plus de dons à des candidats CVP nommément cités: MM. Chabert, Mark Eyskens et Tindemans et, pour réaliser l'équilibre entre les deux partis, de dons aux candidats PSC, MM. Vanden Boeynants, Humblert et Herman, tandis que les présidents de ces partis, à l'époque, MM. Nothomb et Martens, reçoivent un peu plus que ces candidats du commun.

Le fait que l'administrateur délégué de la puissante Fédération pétrolière belge verse ainsi des montants importants aux deux partis qui détiennent depuis très longtemps les rênes du pouvoir explique, sans doute, pourquoi l'opinion publique n'a jamais été correctement informée du contenu du contrat-programme signé entre cette fédération et le gouvernement ni de la structure des prix pétroliers. Comme vous le voyez, rien ne se perd et une explication plausible est toujours possible.

Après les quelques éléments que je viens de fournir, il ne vous étonnera plus que ce soient les banques, les holdings, les trusts de l'électricité, jamais taxés soit dit en passant, et les entreprises de la construction qui fournissent le gros des « dons » aux partis bourgeois. S'ils effectuent ce type d'opérations c'est qu'ils escomptent, dans leur logique d'affairistes, des retombées positives pour eux.

Le pur mécénat est de plus en plus rare. Des scandales éclaboussent régulièrement chez nous et ailleurs des hommes politiques. Face à la puissance financière de certaines entreprises, de hommes politiques considèrent que les indemnités reçues sont trop dérisoires et qu'il convient d'arrondir les fins de mois en acceptant, par-ci, par-là, quelques cadeaux, ne fût-ce que pour couvrir leur campagne électorale.

D'autres hommes politiques font la navette entre un mandat public et les conseils d'administration.

Tout cela n'est pas particulièrement sain.

Au lieu d'entamer une réflexion commune sur les moyens qu'il convient de mettre en œuvre pour évacuer de la vie politique ces étranges connexions, l'amendement soumis à notre examen légalise un certain type de pratiques malsaines.

En moins de deux ans, et à ma connaissance, trois livres ont été publiés traitant du sujet qui nous préoccupe ce jour. C'est dire que l'opinion publique souhaite voir clair dans le financement des partis tout comme elle souhaite pouvoir garder sa confiance dans la démocratie.

Aborder, comme vous le faites, ce grave problème par le petit bout de la lorgnette en utilisant une voie détournée, tend à démontrer que, pour vous, l'opacité doit être maintenue, que des fausses factures pour justifier certains débours étaient et sont défendables, que les lobbies doivent avoir pignon sur rue.

Le maintien coûte que coûte de votre amendement signifie pour nous que la campagne électorale sera aussi placée sur ce terrain. Rien ni personne n'y échappera. Ceux qui, à cette tribune, font régulièrement profession de foi dans les valeurs démocratiques doivent s'attendre à voir l'opinion publique tester leur sincérité au travers notamment de leur indépendance financière vis-à-vis des groupes financiers et de tous ceux qui ne représentent que des intérêts particuliers.

Abandonnez l'idée de légaliser les pratiques douteuses dont j'ai largement fait état. Abandonnez l'idée d'octroyer un cadeau supplémentaire au grand patronat qui pourrait déduire fiscalement ses largesses intéressées. Avec 800 000 exclus du travail, avec la pauvreté qui gagne du terrain chez nous, avec le génocide par la faim qui décime de larges régions de la planète, il y a mieux à faire que de semer le doute dans les esprits quant à la volonté démocratique qui devrait nous animer tous.

Les communistes sont pour le financement public des partis sur une base liée à la proportionnelle ...

M. Windels. — « Parti » au singulier!

M. Vercaigne. — ... — nous nous inclinons donc devant le résultat des élections — mais avec un minimum indispensable pour tous les partis qui souhaitent se présenter aux suffrages des électeurs.

Pourquoi créer de nouvelles discriminations? J'ai écouté attentivement M. Sondag qui affirmait tout à l'heure dans son intervention que la Belgique était un modèle de démocratie. Ce modèle de démocratie fait qu'il ne faut pas quelques milliers de voix, mais 138 000 pour élire un sénateur communiste en Belgique. C'est, vous en conviendrez, un nombre nettement plus élevé que les quelques milliers de voix dont vous avez parlé.

De plus, mon parti, toujours dans votre belle démocratie, n'a pas accès aux médias et vous le savez.

M. Sondag. — Et en Pologne?

M. Vercaigne. — Je puis vous assurer que je ne suis pas un agent du régime polonais actuel. Contrairement à nombre de membres de votre parti qui s'y rendent continuellement, je me refuse à y mettre les pieds.

Tant que le régime de ce pays ne sera pas modifié, tant qu'il sera le résultat d'un coup d'Etat militaire, je me refuserai toujours à m'y rendre.

Les communistes sont en faveur d'un financement public des partis, sur base d'un système lié à la proportionnelle, mais avec néanmoins un minimum garanti indispensable pour tous les partis qui souhaitent se présenter aux suffrages des électeurs.

Votre amendement, au contraire, offre une prime au vice. C'est inacceptable et condamnable! Nous nous y opposons résolument et fermement. (*Applaudissements sur les bancs socialistes et sur les bancs Ecolo-Agalev.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Smeyter.

De heer De Smeyter. — Mijnheer de Voorzitter, de verkiezingen van 8 december zullen de politieke partijen ongeveer een miljard kosten.

Sinds de Leuvense hoogleraar De Wachter in 1974 een nogal onluisterende kosten-batenanalyse publiceerde over de verkiezingscampagnes, zijn tal van voorstellen gedaan om de financiering van de partijen en de verkiezingscampagnes in een wettelijke vorm te gieten. Alle partijen zijn het erover eens dat er iets moet gebeuren, maar ze verschillen van mening over wat er moet gebeuren. Professor De Wachter stelde in 1974 voor, in elk arrondissement een verkiezingscommissaris aan te duiden om de financiële kant van de verkiezingscampagnes te controleren. Elke partij zou maximaal één frank per kiesgerechtigde mogen uitgeven, zo stelde de heer De Wachter voor. Dit zou neerkomen op ongeveer 15 miljoen per partij in de Vlaamse en tweetalige arrondissementen. Dat voorstel werd in de loop der jaren in verschillende vormen en door diverse parlementsleden in een wetsvoorstel gegoten. Zo stelde de heer Persoons, FDF, in 1974 bijvoorbeeld voor, de verkiezingsuitgaven te beperken tot 200 000 frank per kandidaat, waardoor het maximumbudget op ongeveer 118 miljoen zou komen.

In 1979, tijdens de regering-Martens I, die de beperking van de verkiezingsuitgaven in haar programma had opgenomen, vergaderde het kabinet van Premier Martens met de fractievoorzitters van alle partijen, maar zonder resultaat. In dezelfde periode werd in de Senaat een voorstel uitgewerkt over de betoelaging van politieke partijen, dat onder meer een rechtstreekse toelage wilde toekennen aan de partijen van 300 000 frank per zetel plus een extra vergoeding voor de partijen met meer dan vijf zetels om verkiezingsnederlagen financieel te kunnen spreiden. Dit zou, zo berekende de werkgroep, in 1980 ongeveer 180 miljoen kosten. Ook dit voorstel werd nooit goedgekeurd.

Naast de besprekingen in de werkgroep-Verhofstadt en de informele gesprekken die de voorbije maanden tussen enkele kamerleden van CVP, PVV, VU en SP werden gevoerd, zijn momenteel nog drie wetsvoorstellen in verband met de beheersing van en de controle op de verkiezingsuitgaven ter bespreking in het Parlement. De heer Van Grembergen stelt voor, naar het voorbeeld van professor De Wachter, dat de partijen maximaal 3 frank per kiesgerechtigde zouden mogen uitgeven voor de parlementsverkiezingen. Een verkiezingscommissaris zou daarop toezien en de partijen zouden, op straffe van geldboetes, na de verkiezingen hun boekhouding moeten openleggen. Dit zou voor Vlaanderen neerkomen op ongeveer 43 miljoen per partij.

Ook bij de SP denkt men in die richting. Men wil tevens een wettelijke regeling voor de inkomsten van de partijen, waarbij onder meer wordt gedacht aan een gedeeltelijke financiering door de overheid. Ook de CVP zegt daarvan voorstander te zijn, maar verkijst alsnog eerst het amendement-Gijs door te drukken.

De PVV is echter gekant tegen een beperking van de verkiezingsuitgaven en pleit alleen voor meer openheid. Agalev is van oordeel dat ook de finances van de politici zelf aan het debat over de finances van de partijen moeten worden gekoppeld.

De Vlaamse socialistische hebben met verbazing en verontwaardiging kennis genomen van het amendement van de heer Gijs op artikel 1 dat ertoe strekt giften van ondernemingen aan politieke partijen fiscaal aftrekbaar te maken. De Vlaamse socialistische klagen aan dat het aan de publieke opinie zo wordt voorgesteld alsof hierover een akkoord zou bestaan tussen alle partijen. Namens de SP ontken ik dit formeel. De SP is voorstander van een gezonde financiering van de politieke partijen. Dit houdt een evenwichtige subsidiëring in met toezicht op de besteding van het geld en met een beperking van de verkiezingsuitgaven.

Volgens het voorstel van de meerderheidspartijen zullen de parlementsfracties de verenigingen zonder winstoogmerken aanduiden die in aanmerking komen voor subsidiëring. Het ministerie van Financiën daarentegen heeft het aantal instellingen beperkt dat in aanmerking komt voor belastingvrijstelling. Voor de SP is het voorstel van de meerderheidspartijen volkomen onaanvaardbaar. Op die manier worden de bestaande frauduleuze mechanismen van financiering van de partijen gelegaliseerd. De SP klaagt aan dat de meerderheidspartijen de politieke partijen wensen te subsidiëren op kosten van de Schatkist vermits de giften fiscaal aftrekbaar zijn. Bovendien beslissen de ondernemingen wie gesteund wordt en voor welk bedrag.

In de meeste Westeuropese landen, waar het systeem van subsidiëring van de partijen wordt toegepast, wordt hierop zeer veel kritiek uitgeoefend.

Tot op heden voorziet artikel 71 van het Wetboek van de inkomstenbelasting erin dat slechts giften aan caritatieve en wetenschappelijke instellingen fiscaal aftrekbaar kunnen zijn evenals giften aan universiteiten en studiecentra. Indien politieke partijen geld willen ontvangen van grote bedrijven, banken of verzekeringsinstellingen, zijn ze in het huidige stelsel

verplicht een studiecentrum op te richten. Dergelijk studiecentrum dient niet alleen om fiscaal aftrekbare giften te ontvangen, die in werkelijkheid de partij ten goede komen, maar ook om aan een of ander onderwerp een wetenschappelijk tintje te geven.

Het jongste voorbeeld hiervan is wel het ongunstig advies inzake de bescherming van de rechten van de belastingplichtige uitgebracht door Cepess, het gemeenschappelijk studiecentrum van CVP en PSC. Wie het boek *Het geld van de CVP* heeft gelezen, weet dat Cepess als tussenschakel dient om voor CVP en PSC fiscaal aftrekbare giften te ontvangen. Nochtans verzet het zich tegen het toekennen van de meest elementaire rechten aan de belastingplichtigen. Eigenlijk is dit studiecentrum het best geplaatst om te spreken over fraude. Gewezen stropers zijn de beste boswachters.

Indien artikel 1 en het amendement van de heer Gijs worden aanvaard, zal voortaan officieel kunnen wat in feite sinds lang gebeurde. Verenigingen zonder winstoogmerk, opgericht door politieke partijen en waarvan de invloedssfeer zich uitstrekt over het hele land of over een van de gemeenschappen, zullen dan immers fiscaal aftrekbare giften kunnen ontvangen. Wel moeten ze daartoe aangewezen worden door een parlementaire fractie en daarna door de Koning worden erkend. Feitelijk wil dit zeggen dat nieuwe partijen die nog geen verkozenen hebben, worden uitgesloten, wat weinig democratisch is.

Door het indienen van het ontwerp van programmawet heeft de regering één van haar laatste grote manoeuvres ingezet. Het fiscale deel is in de commissie grondig onderzocht. De krachtlijn ervan heeft tot doel de verkiezingen van 8 december aanstaande te winnen door een belofte van meerjarenplan tot verlaging van de personenbelasting.

Ik moet nog enkele woorden richten tot de Vice-Eerste minister en minister van Financiën vermits het over het fiscaal gedeelte gaat. Enkele andere onderwerpen, andere bepalingen genoemd, behoren ook nog tot het fiscale deel van het ontwerp van programmawet, namelijk de belastingvrije giften aan OCMW's, de belastingafrek van giften in natura aan musea, de betaling van successierechten met kunstwerken van wereldfaam. Er is in het ontwerp nergens sprake van belastingvrije giften aan politieke partijen.

Naar aanleiding van een interview in *Knack* op 29 mei 1985 verklaarde de Vice-Eerste minister en minister van Financiën: «Ik meen dat Willy De Clercq een flink deel van zijn belofte tot belastingverlaging heeft ingelost, stapsgewijze, en vooral het accent leggende op een belastingverlaging voor de ondernemingen.» De vennootschapsbelasting werd van 48 pct. op 45 pct. gebracht. De fameuze wet-Cooreman-Declercq beschouwt de Vice-Eerste minister in dezelfde zin, al hadden er enkele particulieren ook baat bij. De investeringsafrek voor de ondernemingen en tal van andere fiscale maatregelen bedroegen in totaal, wat de gunstmaatregelen aan de bedrijven betreft, een slordige 80 miljard. Het voorbeeld voor de privé-personen, ingevolge het optrekken van de plafonds, de splitting en de decumulatie, de verhoging van de afrek van het kadastraal inkomen voor een eigen woonhuis tot 120 000 frank en andere maatregelen raamt hij op 30 miljard.

De nu voorgestelde beloften tot belastingvermindering zullen evenwel noodzakelijkerwijze moeten worden gecompenseerd door nieuwe bezuinigingen in de staatsuitgaven. Hij zegt verder dat de aangroei van de staatsschuld nog maar begint te verminderen, dat hij alleen voor ontvangsten moet zorgen en dat hij zich dus niet mag bemoeien met de uitgaven. De Vice-Eerste minister verspeelt dus deze middag zijn tijd daar het debat voor hem weinig interesse biedt.

De voorgestelde belastingvrije giften aan de politieke partijen zullen dus worden verhaald op de belastingbetaler.

Op een zeker ogenblik heeft de Vice-Eerste minister en minister van Financiën het over zijn hoop dat de Heilige Geest alsnog zou neaderalen in de CVP-geesten. Collega Gijs, fractievoorzitter van de CVP, heeft werkelijk een dergelijke bevlieging gekend met zijn amendement op de subsidiëring, door de Staat en ondernemingen, van de politieke partijen. Het gaat over enorme bedragen en kapitalen. Vanwaar komt dit geld? Uiterst zelden priemt er een lichtstraaltje door de mist die rond de financiering van de verkiezingscampagnes hangt. Wie betaalt de verkiezingspropaganda en welke kanalen en middelen worden daarvoor gebruikt? Het is een geheim dat weggeborgen bleef in de partijkluisen.

De journalist Peter Franssen onderzoekt in zijn boek *Het geld van de CVP* hoe de financiering gebeurt van de CVP-kiespropaganda in de jaren 70. Hij onthult hoeveel miljoenen de grootste ondernemingen en banken aan de CVP afdragen, welke frauduleuze mechanismen daarbij worden gebruikt en hoe corrupte CVP'ers van hun machtspositie gebruik maken om de partijkas te spekken. Ik citeer dit uit de achterflap van dat boek.

Wat de PVV-PRL betreft, is het genoegzaam bekend dat zij geldschietters bij de vleet heeft. Het geld kan daar niet op. Ik heb onlangs nog gelezen dat minister Vreven zich klaarmaakt om zijn eigen politieke kas te spekken.

In het arrondissement Oudenaarde prijkt nu reeds op alle privé- en openbare publiciteitspanelen — privé en openbare — de eerbiedwaardige minister van Verkeerswezen. Naar alle waarschijnlijkheid blijven die panelen ingehuurd tot 8 december van dit jaar. Wie zal dit allemaal betalen?

De heer Weckx. — En wie betaalt de panelen met Karel Van Miert in Brussel?

De heer De Smeyter. — Voor de CVP mag worden gekozen uit verschillende onderwerpen die zorgvuldig staan beschreven in het boek van Peter Franssen en Ludo Martens *Het Geld van de CVP*. Van pagina 123 tot 134 gaat het over «de schatbewaarders van de CVP», waaronder de heer Scheyven. Van pagina 135 tot 146 wordt uitgeweid over de «hartelijke relaties met het zakenleven». Dat zal moeten worden onderzocht. De beaustingvrije giften moeten uit het zakenmilieu komen en daardoor zijn hartelijke relaties erg nodig.

Van pagina 147 tot 154 gaat het over «de kanalen van de financiering van de CVP». Van pagina 155 tot 174 wordt gesproken over banken en holdings als de belangrijkste financiers.

Zoals collega Vercaigne heeft gezegd, is er ook de 2 of 3 frank afdracht per leerling in het vrij onderwijs. Dat geldt voor de provincie West-Vlaanderen.

Van pagina 175 tot 194 van het boek wordt uiteengezet waarom de bouwwereld de CVP-propaganda financiert.

Dat alles staat klaar en duidelijk uiteengezet in het boek.

Tenslotte wordt er van bladzijde 195 tot 200 gesproken over «De katholieke kerk: zwart geld naar de CVP».

Er is dus informatie genoeg om de financiering van sommige politieke partijen uit de doeken te doen.

De heer Vandenabeele. — Wanneer gebeurt dit ook bij de andere partijen?

De heer De Smeyter. — Als u weet hoe de financiering van de verkiezingen bij andere partijen gebeurt, dan kan u na mij het woord nemen, geachte collega. Dan weten wij het ook. (*Gelach.*) Alvorens over het geld van de CVP te spreken, wil ik eens nagaan wat de christelijke werkersbonden over «zwart geld» en dergelijke hebben te zeggen en wat hun houding is ten aanzien van de bedrijfslasten of de kennelijk overdreven uitgaven. (*Onderbrekingen.*)

M. Kevers. — Il n'y a pas de bons comptables ailleurs.

De heer De Smeyter. — Sommige belastingplichtigen slagen erin grote bedragen van hun inkomsten af te trekken voor uitgaven, soms voor persoonlijk gebruik of met een luxueus karakter. Volgens de wetgeving mogen geen uitgaven worden afgetrokken indien zij «op kennelijk onredelijke wijze» de beroepsbehoeften overtreffen. Deze term lokt veel discussies uit tussen administratie en belastingplichtigen. Wat is «kennelijk onredelijk»? En wanneer is een uitgave vereist voor het behouden of verkrijgen van zijn beroepsinkomsten?

Kosten voor kleding, die niet specifiek voor het werk nodig zijn, zijn niet aftrekbaar, maar de administratie is dikwijls breder dan de rechtspraak, schrijft A. Tiberghien in zijn handboek voor fiscaal recht. Uitgaven die een belastingplichtige naar zijn mening moet doen om een levenswijze te voeren die met zijn «stand» overeenkomt zijn persoonlijke uitgaven en geen bedrijfsuitgaven. Maar volgens «deskundigen» wordt nogal wat «gefoefeld» met dergelijke richtlijnen.

Die bedrijfslasten vormen een pak geld, vooral bij sommige beroepen. En daar steekt blijkbaar van alles in. Die wetgeving is vrij recent. Ze heeft een curieuze ontstaansgeschiedenis gekend. Een geschiedenis die ook wat leert over de «achterpoortjes».

In 1973 had de regering voorgesteld bepaalde uitgaven niet meer als aftrekbare bedrijfsuitgaven te beschouwen. Een eerste categorie betrof uitgaven voor jacht, visvangst, pleziervaartuigen en ... lusthuizen. Men vond dat het verband tussen deze uitgaven en de beroepswerkzaamheden «meestal zeer twijfelachtig is».

Een tweede reeks uitgaven die verworpen werden waren de uitgaven die voortsporen uit «het verlangen er een bepaalde status op na te houden, een hoge levenswijze te voeren of maatschappelijke relaties in een hogere kring te onderhouden».

Artikel 15 van het regeringsvoorstel omschreef deze uitgaven als «uitgaven of lasten voor zover zij de belastingplichtige of zijn gezin in staat stellen ofwel mondaine relaties te onderhouden die niet noodzakelijk zijn voor de beroepswerkzaamheid ofwel op grotere voet te leven». De regering had dus ook ingezien dat de bestaande wetgeving veel misbruiken toeliet.

Maar toen kwamen de amendementen ... De regering zelf bond direct in en stelde zelf een nieuwe tekst voor, tekst die nu wet is geworden: «Alle andere uitgaven of lasten voor zover zij kennelijk op onredelijke wijze de beroepsbehoeften overtreffen.» Deze tekst moest de eerste twee omschrijvingen vervangen omdat deze «vatbaar waren voor een ruimere interpretatie dan door de wetgever wordt bedoeld». Alsof deze nieuwe tekst veel duidelijker was ... Integendeel, de nieuwe tekst biedt nog veel meer interpretatieruimte dan het eerste ontwerp.

Dit amendement kwam tot stand na besprekingen. Wij weten niet wie hierover met wie gesproken heeft. Maar wij stellen vast dat vooral de zelfstandigen en kaderleden via hun vertegenwoordigers gelijkaardige amendementen hadden ingediend. Dit was het geval voor een amendement van volksvertegenwoordiger Desmaretts die voorstelde dit artikel uit het ontwerp weg te laten.

De toepassing van dit artikel zou volgens hem heel wat kleine en middelgrote bedrijven en zelfstandigen benadelen ... Uiteindelijk geraakte men in de Kamercommissie akkoord over de tekst van het regeringsamendement. De Senaatscommissie wijzigde evenwel de tekst opnieuw om hem meer «leesbaar te maken». Uiteindelijk kwam die dus «op kennelijk onredelijke wijze» tot stand.

Tot zover de uittreksels uit het hoofdstuk over de bedrijfslasten en de kennelijk overdreven uitgaven. Ik zal het nu hebben over de standpunten van de KWB in verband met smeergeld en fraude, die u terugvindt op bladzijde 102.

«Smeergeld is een modern en actueel begrip geworden. De laatste jaren duikt dat begrip regelmatig op. Lockheed, Eurosystem, BSL, zijn de meest bekende gevallen. Vaak wordt smeergeld gelijkgesteld met fraude. Nochtans is dit niet altijd zo, maar wellicht toch meer dan sommigen beweren ... Smeergeld wordt in fiscale taal omschreven als «geheime commissielonen». Commissielonen zijn gelden die worden uitbetaald aan mensen die een «dienst» hebben geleverd en hiervoor geen eigenlijk loon — of wedde — bekomen. Meestal wensen deze mensen, die een «vriendendienst» bewijzen, onbekend te blijven zodat de fiscus meestal niet kan te weten komen wie die inkomsten opstrijkt en hoeveel men opstrijkt. Er ontstaan dus «zwarte» inkomsten die op hun beurt zwart geld kunnen voortbrengen.

Ergerlijk is evenwel dat de fiscus dergelijke handelingen toelaat, zelfs mogelijk maakt en dat deze handelingen veelvuldig voorkomen.»

De fiscus weet er dus meer van. Ik meen u met deze citaten enig inzicht te hebben gegeven in de standpunten van de KWB.

In het boek *Het geld van de CVP* staan er echter nog meer interessante zaken. Ik zal citeren uit bladzijde 135, dat handelt over de hartelijke relaties met het zakenleven, een aangelegenheid die nauw betrokken is bij dit amendement.

«De tijd is voorbij dat de halve regeringsploeg tegelijk minister is en beheerder van banken of industriële ondernemingen. Men is er wat voorzichtiger op geworden. Als een vertegenwoordiger van een bank of een industriële onderneming een hoge politieke post krijgt, gaat hij tegenwoordig «met verlof». Zoals bijvoorbeeld de staatssecretaris voor Energie onder de regering Martens V, de liberaal Etienne Knoops. In het jaarverslag van de Bank Brussel Lambert van 1982 staat Knoops nog wel vermeld als lid van het filiaalkomitee van deze bank in Charleroi, maar achter zijn naam staat tussen haakjes *en congé*.

Voor de leden van de Trilaterale Commissie, een internationale drukingsgroep van politici, industriëlen en bankiers heeft men een wat galanter oplossing gevonden. Als bij deze klub een lid een hoge politieke functie krijgt, wordt hij tijdelijk op non-actief gezet en heet hij *Former Member in Public Service*. Dat klinkt heel wat mooier dan *en congé*. Belgische *Former Members* van de Trilaterale Commissie zijn Willy De Clercq en Mark Eyskens. Echte *Members* zijn de ACV-voorzitter Jef Houthuys en de vroegere socialistische minister Henri Simonet die intussen zijn partij adieu toewuifde en anno 84 adviseur is bij de Société Générale.

De banden tussen het bedrijfsleven en de politieke wereld en in het bijzonder de CVP-wereld, zijn er na verloop van tijd niet losser op geworden. In 1972 vond je in de beheerraad van de Bank van Brussel twee vroegere CVP-ministers terug: Ludovic Moyersoen en Jan Piers.»

In dezelfde beheerraad zat ook Jan De Spot die tot in 1969 lid van het nationaal bureau van de CVP geweest was en als erebeheerder was er Paul van Zeeland, voordien Premier en senator. Ter gelegenheid van haar honderdjarig bestaan gaf de bank in 1972 een gedenkboek uit, geschreven door Etienne de la Vallée Poussin, in 1945 lid van het nationaal comité van de Franstalige vleugel van de CVP, de PSC. Tien jaar later, anno 1982, was André Dequae voorzitter van de Bank Brussel Lambert. Dequae is van 1950 tot 1963 verschillende keren CVP-minister geweest. Jacques de Staercke, de stichter van de CVP-dinsdagavondgroep, had in 1982 zitting als beheerder van de Bank Brussel Lambert, naast de vroegere CVP-minister Jan Piers en naast Elisabeth Le Hodey, voorzitter van de PSC-vrouwen.

De Voorzitter. — Mijnheer de Smeyter, ik weet niet of het uw bedoeling is dit hele boek voor te lezen. Ik wil er u wel op attent maken dat u het haltuur dat u gevraagd hebt, volgepraat hebt. Mag ik u vragen te concluderen?

De heer De Smeyter. — Het is jammer dat ik deze twee boeken die zeer interessant zijn (*gelach*) niet in herinnering kan brengen.

Tot besluit zou ik toch nog enkele cijfers willen voorlezen over de financiering van de CVP-PSC. In 1984 zijn er enkele facturen opgemaakt voor een bedrag van 1 miljoen 615 000. Op bladzijde 174 vindt u de toptien van de firma's of instellingen die de financiers zijn van de CVP. Heren van de CVP, u weet wel vanwaar al dat geld komt, maar het is toch best dit nog eens te verduidelijken.

Mijnheer de Voorzitter, de toptwintig van de constante steungevers ziet er voor de jaren 1970 als volgt uit: eerste, de Société générale met 20 miljoen; tweede, de elektriciteitsmaatschappijen, 9,65 miljoen; derde, de firma Solvay met 6,5 miljoen; vierde, Philips MBL met 2,8 miljoen; vijfde, Brussel Lambert met 2,63 miljoen; zesde, Soffin met 2,6 miljoen; zevende, GB-Inno-BM met 2,2 miljoen; achtste, de firma Bekaert met 1,6 miljoen; negende, Albert Frère met 1,2 miljoen; tiende, Van Hool met 1 miljoen; elfde, Eternit met 900 000; twaalfde, UCB, 850 000; dertiende, Janssen Pharmaceutica, 650 000; veertiende, Evence Coppée, 520 000; vijftiende, Cobepa, 500 000; zestiende, Intermills, 500 000; zeventiende, Electroraal, 450 000; achttiende, AG, 450 000; negentiende, Royal Belge, 425 000; twintigste, Fabrimetal, 325 000.

Mijnheer de Voorzitter, ik kon gemakkelijk mijn halfuur spreektijd vullen met het aflezen van de namen van de firma's die bedragen storten voor de verkiezingspropaganda van de CVP. Met dit amendement bij artikel 1 wil de CVP een wettelijke regeling zoeken, maar intussen weet iedereen voldoende vanwaar de centen voor de CVP komen. (*Applaus op de socialistische banken.*)

M. le Président. — La parole est à M. de Wasseige.

M. Luyten. — L'argent du PSC maintenant?

M. de Wasseige. — C'est beaucoup plus secret!

Monsieur le Président, le problème qui nous intéresse devrait dépasser très largement le petit amendement en question.

Je pense qu'à ce propos s'établit un très large consensus et qu'il est important que le financement des partis, mais aussi et surtout des campagnes électorales, voire la limitation des dépenses, fassent l'objet d'un contrôle, afin que la règle du jeu démocratique, dans nos sociétés où la publicité a acquis un tel impact, s'applique de manière égale à tous les candidats de toutes les listes.

Allant plus loin, je pense que le problème réel est aussi celui du contrôle des revenus des parlementaires ainsi que de la publicité des mandats et des revenus y attachés.

Si l'assemblée juge ce problème important, il est regrettable que nous nous trouvions aujourd'hui face à une toute petite question, à savoir la déductibilité fiscale des libéralités faites à des ASBL dépendant de partis politiques, et ce uniquement à l'impôt des personnes physiques et non pas à l'impôt des sociétés.

Cet amendement a été préparé à la sauvette.

Nous en sommes à la troisième mouture: Il y eut, en effet, l'amendement initial déposé en séance publique et renvoyé en commission qui en

a modifié le texte; ensuite, la demande, par notre président, de l'avis du Conseil d'Etat; enfin, un deuxième examen en commission d'où est sorti un troisième texte.

Tout cela démontre la mauvaise préparation, pour ne pas dire d'avantage, de cet amendement qui s'avère très suspect puisqu'il « survient », en séance publique, à une époque très proche des élections. De plus, lorsque les membres de la majorité se sont aperçus, en dernière minute, lors de la deuxième discussion en commission, que la date d'application n'était pas l'exercice d'imposition 1986, et les revenus de 1985, mais, aux termes de l'article 18 déjà voté, l'exercice d'imposition 1987, et les revenus de 1986, un nouvel amendement est déposé à l'article premier, le seul non encore voté de cette longue loi portant des mesures fiscales et autres. Le texte qui nous est soumis aujourd'hui comporte une petite phrase selon laquelle l'article 18 n'est pas d'application pour la mesure en question. Ce ne sera donc pas l'exercice 1987 qui sera pris en compte, mais l'exercice 1986.

Voilà une manière très politique de légiférer et de considérer cette assemblée, manière qui ne me paraît ni très digne, ni très correcte. Faut-il croire que certains partis de la majorité aient leurs poches à ce point vides qu'il faille courir aussi vite pour déposer un premier amendement organisant la déductibilité fiscale et lorsqu'on s'aperçoit que cette déductibilité pourrait survenir un an plus tard qu'on ne l'espérait, un deuxième amendement modifiant celui qui était déjà déposé!

Ce que recherchent les partis de la majorité, ce n'est pas, contrairement à leur affirmations, un petit pas dans le sens souhaité d'une meilleure démocratie et d'un certain financement assorti d'un meilleur contrôle des partis politiques, mais un moyen direct d'amener de l'argent dans les caisses. Point à la ligne.

Il est évident que, si l'on ajoute une possibilité de libéralités à celles qui existent déjà en faveur des organismes philanthropiques et de bienfaisance ou en faveur d'ASBL à caractère culturel, c'est qu'on s'attend à ce que certains montants soient versés aux partis, et, effectivement, il y en aura!

Tout le monde sait que les parlementaires contribuent au fonctionnement de leur parti, que les personnes peuplant les cabinets ministériels sont « taxées » en faveur de leur parti, que toute une série de personnes ayant des mandats communaux et autres, dans des intercommunales ou des commissions, versent une partie de leurs rémunérations à leur parti.

La déductibilité sera d'application après l'adoption de ce projet de loi, ce qui entraînera de moindres recettes fiscales. Au moment où le gouvernement et la majorité prétendent qu'il faut équilibrer les finances publiques, et poursuivent — car c'est le mot qui convient — les fraudes sociales mineures en excluant certains allocataires du bénéfice du chômage, par l'adoption de ce projet de loi, nous allons organiser en faveur des partis la déductibilité fiscale des libéralités! C'est ahurissant! Dans quel monde sommes-nous donc?

On s'efforce en outre d'entourer cette mesure d'un certain caractère confidentiel. La majorité a refusé que soit établi un rapport écrit sur des travaux en commission. Ce n'est pas le rapporteur que je mets en cause ici, car il a présenté à cette tribune un rapport oral remarquable, mais chacun sait que nos interventions reprises aux *Annales parlementaires* ne sont publiées, en dépit de la diligence des services du Sénat — et ce n'est pas un critique — que quelques semaines plus tard.

Nous ne disposerons donc pas d'un document de référence, d'un rapport écrit, faisant état de nos remarques et critiques. Et celui qui voudra revenir ultérieurement à l'analyse de cet article, ne se reportera pas nécessairement aux *Annales* mais s'en tiendra aux documents parlementaires.

Quid de la transparence des comptes et des dons?

Vous nous avez indiqué, monsieur Sondag, que l'organisme bénéficiaire a l'obligation d'établir une souche fiscale, selon un formulaire établi par l'administration des Finances, au même titre que toutes les ASBL qui jouissent de libéralités donnant lieu à déductibilité fiscale. Or cette souche fiscale n'a aucun caractère de publicité. Elle est confidentielle, comme les fiches de traitements et salaires destinés aux déclarations fiscales.

Si la transparence existe entre le contribuable et son contrôleur des Contributions — c'est la moindre des choses —, elle n'existe pas à l'égard du public, et nous ne pouvons l'accepter.

En raison de l'accueil généralement réservé par la majorité à nos amendements, nous avons estimé qu'il était inutile d'essayer d'améliorer le texte, sauf sur un seul point, précisément celui de la transparence.

Là, nous pourrions constater si vous alignez vos actes sur les propos que vous tenez ici en ce qui concerne les amendements que nous avons proposés et sur lesquels je reviendrai très brièvement tout à l'heure. (*Applaudissements sur les bancs socialistes et sur certains autres bancs.*)

M. le Président. — La parole est à M. Humblet.

M. Humblet. — Monsieur le Président, j'ajouterai trois brèves considérations aux propos tenus par MM. Lallemand et de Wasseige et illustrerai le problème devant lequel nous nous trouvons à propos des dépenses électorales, par une situation actuelle dans un arrondissement déterminé.

Il a paru assez déplacé à d'aucuns que le PVV s'adresse aux responsables des autres formations politiques pour proposer une concertation sur ces matières et rende cette invitation publique avant que ses interlocuteurs aient eu le temps de répondre et de réagir. Ce n'est pas ainsi qu'on enlève à ce type de problème son caractère « partisan », au sens péjoratif du terme.

Ma deuxième remarque a déjà été évoquée par un préopinant à l'occasion de son commentaire de l'ouvrage *L'argent du PSC-CVP*. Je voudrais exprimer mes craintes quant à la concurrence que ces subventions aux ASBL de partis politiques représenteraient pour d'autres qui bénéficient d'aides grâce au régime d'exonération fiscale et doivent d'ailleurs être reconnues comme telles et qui sont importantes du point de vue soit philanthropique, soit culturel, soit scientifique.

Je ne vous demande pas, monsieur le Vice-Premier ministre, de nous fournir des chiffres à ce propos dès ce soir — c'est impossible —, mais j'ai préparé une question écrite. Je crains, en effet, cette concurrence pour des associations dont le rôle est primordial dans la société, notamment pour ceux qui ont le souci de la place du secteur privé à côté du secteur public dans le système mixte qui est le nôtre.

Ma question est la suivante: Combien y a-t-il d'ASBL pouvant bénéficier de cet avantage et, si possible, que représentent les versements reçus en exemptions d'impôt par rapport à l'ensemble de l'assiette fiscale?

Je le répète, ma crainte à ce propos est vive. J'imagine très bien que telle ou telle ASBL puisse pâtir de ce qu'une entreprise ou un particulier soutienne un parti politique plutôt qu'un organisme philanthropique, culturel ou scientifique.

Je tiens à être extrêmement clair dans ma troisième considération. Un homme politique responsable, membre d'un exécutif du gouvernement central, de la communauté, de la région, ou un député permanent, ou un bourgmestre, ou un échevin, parfaitement honnête et ayant, sa vie durant, refusé toute compromission et tout pot de vin, peut se trouver en présence d'une décision à prendre à propos d'une entreprise. On lui dit, en douce, dans un couloir: « Vous devez savoir que si la décision n'est pas positive à propos de tel problème, de pollution ou autre, concernant une entreprise, par exemple, il n'y aura pas d'aide en faveur de votre formation politique. »

Je dis qu'il y a là une possibilité de pression sur des hommes politiques parfaitement honnêtes; ce n'est évidemment pas à eux qu'iraient les fonds, mais c'est une forme de pression morale extrêmement grave à tous les niveaux de notre vie politique, de la commune à l'Etat central, comme je l'ai dit il y a quelques instants.

Voilà trois choses que je voulais souligner. J'ajoute, en conclusion, que tout ceci est lié au plus haut point à l'urgence du contrôle des dépenses, directes ou indirectes, des partis en campagne électorale.

Il se trouve — et ce n'est pas un secret — que j'ai dépassé l'âge de soixante ans. J'appartiens par conséquent au troisième âge. De surcroît — et ce n'est toujours pas un secret —, je suis marié et ma femme, elle, n'a pas encore atteint l'âge de soixante ans. Or j'ai reçu vendredi soir une belle lettre, rédigée sur du beau papier et glissée dans une belle enveloppe, m'invitant le 3 juillet, avec ma femme, à un bon goûter pour deux personnes. La même lettre a été envoyée à toutes les personnes d'au moins 60 ans résidant dans ma commune, en Brabant wallon.

Calculez le coût de l'opération: on me transportera éventuellement dans le local prévu, la salle Martin Luther King, à l'autre bout de la commune, soit à trois kilomètres de chez moi. Tout cela pour rencontrer un président de parti; on ne cite pas le parti, en l'espèce, mais ledit président porte un nom qui correspond à un prénom. Je précise que ce n'est pas l'ancien ministre de l'Education nationale et ancien bourgmestre de Virton. De plus, si nous nous rendons à cette invitation, on nous fera cadeau d'un ouvrage sur notre arrondissement, le Brabant wallon, ouvrage dont le coût est d'environ 500 francs.

De cette façon, on va convier, dans un certain nombre de communes, en précampagne électorale, des milliers d'électeurs du troisième âge qui, si elles écoutent ce chant de sirène, entraîneront une dépense de l'ordre de 1 000 francs par personne.

Je tiens à dénoncer de pareilles situations, créées par la même famille politique que celle qui a provoqué une concertation à ce propos. Je veux vous rendre attentif au danger de ce qui nous est proposé, en relation avec l'importance du contrôle et de la limitation des dépenses électorales. (*Applaudissements sur les bancs socialistes et Ecolo-Agalev.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Grootjans.

De heer Grootjans, Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Middenstand. — Mijnheer de Voorzitter, de tekst waarover vanmiddag in de Senaat werd gesproken is geen regeringsinitiatief en dat verklaart — ter attentie van de heer Van In — waarom ik tot nu toe een zwijgzame minister ben geweest.

Ik heb in de commissie gezegd, en ik herhaal nu, dat ik van mening ben dat dit probleem een oplossing zou moeten kunnen krijgen in overleg tussen alle politieke fracties van de Senaat en van de Kamer van volksvertegenwoordigers.

Het probleem van de financiering van de partijen is gesteld, vandaag ook in het openbaar; het debat is geopend, en het wordt hier vandaag niet gesloten. Dat is duidelijk. Ik hoop dat zelfs na het stemmen over de tekst van het amendement, het overleg tussen de verschillende fracties niet zal worden afgebroken maar dat het integendeel kan worden voortgezet en binnen de kortst mogelijke tijd kan leiden tot een oplossing waarmee alle fracties akkoord kunnen gaan. Dat is mijn wens.

Op de vraag van de heer Van In of ook de overheidsbedrijven in aanmerking komen voor de fiscale aftrek kan ik alleen maar zeggen dat de wet duidelijk bepaalt dat alle vennootschappen onderworpen aan de vennootschapsbelasting in aanmerking komen.

Ik vestig de aandacht van de Senaat erop dat in het geheel van dit systeem wel enkele beperkingen zijn opgenomen. Ik heb hier bedragen horen vermelden die soms een beetje duizelingwekkend waren, zelfs voor een minister van Financiën.

Artikel 71 bepaalt heel duidelijk: « Het totaal van de giften gedaan in een belastbaar tijdperk mag echter slechts worden afgetrokken tot een beloop van 5 pct. van de totale netto-inkomsten van de verschillende in artikel 6 bedoelde categorieën, zonder evenwel 10 miljoen frank te mogen overschrijden. »

Mijnheer de Voorzitter, ik dacht dat deze gegevens konden volstaan. Ik herhaal dat het hier niet gaat om een regeringsinitiatief. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

De Voorzitter. — Vraagt niemand meer het woord in de algemene beraadslaging? Zo neen, dan verklaar ik ze voor gesloten en gaan wij over tot de behandeling van de artikelen van het ontwerp van wet.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

Artikel één luidt:

Artikel 1. In artikel 71 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen, gewijzigd bij artikel 9 van de wet van 15 juli 1966, bij artikel 4, § 2, van het koninklijk besluit nr. 9 van 18 april 1967, bij artikel 1 van de wet van 18 mei 1972, bij artikel 58, 1^o, van de wet van 12 juli 1976, bij artikel 11, 2^o, van de wet van 3 november 1976, bij artikel 1, van het koninklijk besluit van 27 december 1976, bij artikel 1, 1^o, van het koninklijk besluit van 7 november 1977, bij artikel 9 van de wet van 19 juli 1979, bij artikel 15 van de wet van 8 augustus 1980, bij artikel 54 van de wet van 2 juli 1981, bij artikel 12 van de wet van 28 december 1983 en bij artikel 9 van de wet van 27 december 1984, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1^o Paragraaf 1, 4^o, c, wordt vervangen door de volgende bepaling:

« c) Aan de openbare centra voor maatschappelijk welzijn en de intercommunale openbare centra voor maatschappelijk welzijn »;

2^o Aan dezelfde paragraaf 1, 4^o, wordt een letter i toegevoegd, luidende:

« i) Aan de instellingen, opgericht in de vorm van een vereniging zonder winstoogmerken, die financiële steun verlenen aan een politieke partij welke in een of beide Kamers samen vertegenwoordigd is door ten minste vijf parlementsleden en die door de Koning erkend zijn bij in

Ministerraad overlegt besluit. Per politieke partij komt slechts één instelling voor erkenning in aanmerking »;

3° Paragraaf 1 wordt aangevuld als volgt:

« 10° De giften aan de rijksmusea en, op voorwaarde dat zij voor hun musea worden bestemd, de giften aan de gemeenschappen, de provincies, de agglomeratie Brussel, de gemeenten, de openbare centra voor maatschappelijk welzijn en de intercommunale openbare centra voor maatschappelijk welzijn:

a) Hetzij in geld;

b) Hetzij in de vorm van kunstwerken waarvan de internationale faam door de minister van Financiën wordt erkend op eensluidend advies van de bevoegde technische commissie bedoeld in de artikelen 7 tot 9 van het koninklijk besluit van 23 augustus 1933 dat betrekking heeft op de Koninklijke Musea voor schone kunsten, gewijzigd door de koninklijke besluiten van 14 september 1934 en 24 december 1934, of van het bevoegde sectiecomité bedoeld in de artikelen 8 en 9 van het besluit van de Regent van 15 mei 1949 houdende organiek reglement der Koninklijke Musea voor kunst en geschiedenis, volgens de aard van het kunstwerk;

4° In § 2, tweede lid, worden de woorden « gift als bedoeld in § 1, 4° en 10° » vervangen door de woorden « gift als bedoeld in § 1, 4°, 5° en 10° »;

5° Het derde lid van dezelfde paragraaf 2 wordt als volgt aangevuld:

« En het aftrekbaar bedrag van de giften aan instellingen als bedoeld in § 1, 4°, *i*, mag ten hoogste twee miljoen frank per instelling bedragen »;

6° In paragraaf 3 worden de woorden « § 1, 4°, *b*, *e* en *g*, en 5° » vervangen door de woorden « § 1, 4°, *b*, *e*, *g* en *i*, en 5° »;

7° Een § 3ter wordt ingevoegd, luidend als volgt:

« § 3ter. De aftrek bedoeld in § 1, 10°, *b*, wordt aanvaard na akkoord van de minister van Financiën, op eensluidend advies van een commissie waarvan de Koning de opdracht, de bevoegdheid, de samenstelling en de werking bepaalt en die, inzonderheid, advies verstrekt over de in aanmerking te nemen geldwaarde.

De betrokken belastingplichtige kan, vooraleer hij de schenking doet, van de minister van Financiën de in paragraaf 1, 10°, *b*, bedoelde erkenning en de in het eerste lid bedoelde aanvaarding verkrijgen. »

In afwijking van artikel 18, § 1, zijn het 2°, het 5° en het 6° van dit artikel van toepassing met ingang van het aanslagjaar 1986.

Article 1^{er}. Dans l'article 71 du Code des impôts sur les revenus, modifié par l'article 9 de la loi du 15 juillet 1966, par l'article 4, § 2, de l'arrêté royal n° 9 du 18 avril 1967, par l'article 1^{er} de la loi du 18 mai 1972, par l'article 58, 1°, de la loi du 12 juillet 1976, par l'article 11, 2°, de la loi du 3 novembre 1976, par l'article 1^{er} de l'arrêté royal du 27 décembre 1976, par l'article 1^{er}, 1°, de l'arrêté royal du 7 novembre 1977, par l'article 9 de la loi du 19 juillet 1979, par l'article 15 de la loi du 8 août 1980, par l'article 54 de la loi du 2 juillet 1981, par l'article 12 de la loi du 28 décembre 1983 et par l'article 9 de la loi du 27 décembre 1984, sont apportées les modifications suivantes:

1° Le § 1^{er}, 4°, *c*, est remplacé par la disposition suivante:

« *c*) Aux centres publics d'aide sociale et aux centres publics intercommunaux d'aide sociale »;

2° Au même § 1^{er}, 4°, il est ajouté un littéra *i* libellé comme suit:

« *i*) Aux institutions, constituées sous la forme d'une association sans but lucratif, qui accordent un soutien financier à un parti politique représenté, dans une des deux Chambres ou dans les deux ensemble, par au moins cinq parlementaires et qui sont agréées par le Roi par arrêté délibéré en Conseil des ministres. Pour l'agrément, il n'est pris en considération qu'une seule institution par parti politique »;

3° Le § 1^{er} est complété comme suit:

« 10° Les libéralités faites aux musées de l'Etat et, sous conditions d'affectation à leurs musées, les libéralités faites aux communautés, aux provinces, à l'agglomération bruxelloise, aux communes, aux centres publics d'aide sociale et aux centres publics intercommunaux d'aide sociale:

a) Soit en espèces;

b) Soit sous la forme d'œuvres d'art qui sont reconnues par le ministre des Finances comme ayant une renommée internationale, sur avis conforme de la commission technique compétente prévue par les articles 7 à 9 de l'arrêté royal du 23 août 1933, qui est relatif aux Musées royaux des beaux-arts, modifiés par les arrêtés royaux des 14 septembre 1934

et 24 décembre 1934, ou du comité de section compétent visé aux articles 8 et 9 de l'arrêté du Régent du 15 mai 1949 portant règlement organique des Musées royaux d'art et d'histoire, selon la nature de l'œuvre d'art;

4° Au § 2, alinéa 2, les mots « libéralités visées au § 1^{er}, 4° et 5° », sont remplacés par les mots « libéralités visées au § 1^{er}, 4°, 5° et 10° »;

5° Le troisième alinéa du même paragraphe est complété comme suit:

« Et le montant déductible des libéralités aux institutions visées au § 1^{er}, 4°, *i*, peut s'élever au plus à deux millions de francs par institution »;

6° Dans le paragraphe 3 les mots « § 1^{er}, 4°, *b*, *e* et *g*, et 5° » sont remplacés par les mots « § 1^{er}, 4°, *b*, *e*, *g* et *i*, et 5° »;

7° Il est inséré un § 3ter rédigé comme suit:

« § 3ter. La déduction visée au § 1^{er}, 10°, *b*, est admise après accord du ministre des Finances sur avis conforme d'une commission dont la mission, la compétence, la composition et le fonctionnement sont déterminés par le Roi et qui, notamment, donne un avis quant à la valeur en argent à prendre en considération.

Le contribuable intéressé peut obtenir du ministre des Finances la reconnaissance prévue au § 1^{er}, 10°, *b*, et l'accord prévu à l'alinéa 1^{er} avant de consentir à la donation. »

Par dérogation à l'article 18, § 1^{er}, les 2°, 5° et 6° du présent article sont applicables à partir de l'exercice d'imposition 1986.

M. Trussart et consorts présentent l'amendement que voici:

« A. Au littéra *i*, proposé par le 2° de cet article, remplacer les mots « cinq parlementaires » par les mots « deux parlementaires. »

« A. In letter *i*, zoals voorgesteld door het 2° van dit artikel, de woorden « vijf parlementsleden » te vervangen door de woorden « twee parlementsleden. »

La parole est à M. Trussart.

M. Trussart. — Je me réfère à mon intervention sur l'article, monsieur le Président.

M. le Président. — Nous passons au vote.

Wij gaan over tot de stemming.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

127 membres sont présents.

127 leden zijn aanwezig.

93 votent non.

93 stemmen neen.

6 votent oui.

6 stemmen ja.

28 s'abstiennent.

28 onthouden zich.

En conséquence, l'amendement A n'est pas adopté.

Derhalve is het amendement A niet aangenomen.

Ont voté non:

Hebben neen gestemd:

MM. Aerts, Akkermans, Aubecq, Bascour, Bens, Bock, Bonmariage, Bosmans, Bossicart, Capoen, Claeys, Close, Coen, Conrotte, Cooreman, Cuvelier, Dalem, De Bondt, de Bruyne, C. De Clercq, T. Declercq, Decléty, De Cooman, Decoster, Dehaene, De Kerpel, Deleek, Mme Delruelle-Ghobert, MM. Deprez, De Seranno, Mme D'Hondt-Van Opdenbosch, MM. Doumont, Février, Flagothier, François, Friederichs, Gerits, Gijs, J. Gillet, Mmes L. Gillet, Godinache-Lambert, Goor-Eyben, M. Hatry, Mme Herman-Michielsens, MM. Kenens, Kevers, Lagae, Lagneau, Louis, Lutgen, Luyten, Mainil, Nicolas, Noerens, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Pede, Edg. Peetermans, P. Peeters, Reynders, Rutten, Smeers, Mme Smitt, M. Sondag, Mmes Staels-Dompas, Tyberghien-Vandenbussche, MM. Uyttendaele, Van Daele, Vandenabeele, Van den Broeck, Vandenhaute, Vanderborgh, Van der Elst, Vandermarliere, Vandermeulen, Vandersmissen, Vandezande, Vangeel, Vangronsveld,

Vanhaverbeke, Van Herck, Van Herreweghe, Van houtte, Van In, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Ooteghem, Van Rompaey, Verbist, Vermeiren, Weckx, Windels, Wintgens et Leemans.

Ont voté oui :

Hebben ja gestemd :

MM. R. Gillet, Hamelle, Mme Saive-Boniver, M. Trussart, Mme Van Puymbroeck et M. Van Roye.

Se sont abstenus :

Hebben zich onthouden :

MM. Basecq, Cudell, De Baere, De Bremaeker, Deconinck, Mme De Pauw-Deveen, MM. De Smeyter, de Wasseige, Egelmeers, Eicher, Gelfold, Grosjean, Hiernaux, Holsbeke, Hubin, Humblet, Knuts, Lallemand, Marmenout, Minet, Moureaux, Mouton, Op 't Eynde, Mme Remy-Oger, MM. Vandenbove, Van Der Niepen, Vercaigne et Wyninckx.

De Voorzitter. — Ik verzoek de leden die zich hebben onthouden, de reden van hun onthouding mede te delen.

Les membres qui se sont abstenus sont priés de faire connaître les motifs de leur abstention.

De heer Wyninckx. — Mijnheer de Voorzitter, wij hebben ons onthouden omdat wij het oorspronkelijk amendement van de heer Gijs c.s. zodanig slecht en verwerpelijk vinden dat wij verbeteringen ook niet kunnen goedkeuren.

M. Minet. — J'ai pairé avec Mme Hanquet.

M. Vercaigne. — Je me suis abstenu parce que la justification est meilleure que l'amendement proposé.

M. de Wasseige. — Nous nous sommes abstenus parce que le texte est inamendable.

M. Basecq. — J'ai pairé avec M. du Monceau de Bergendal.

M. Cudell. — J'ai pairé avec M. Pouillet.

M. Lallemand. — J'ai pairé avec M. Demuyter.

M. Eicher. — J'ai pairé avec M. Califice.

M. le Président. — M. Paque et consorts présentent l'amendement que voici :

« Compléter le littéra i proposé au 2^o de cet article par ce qui suit :

« Ces libéralités précitées sont déclarées par les bénéficiaires au greffe du tribunal de première instance de leur arrondissement et publiées aux annexes du Moniteur belge. »

« Letter i, zoals voorgesteld in het 2^o van dit artikel, aan te vullen als volgt :

« De voornoemde giften moeten door de begunstigten worden aangegeven op de griffie van de rechtbank van eerste aanleg van hun arrondissement en bekendgemaakt in de bijlagen van het Belgisch Staatsblad. »

Par ailleurs, MM. de Wasseige et Basecq présentent un amendement ainsi rédigé :

« Compléter le 6^o proposé par cet article par ce qui suit :

« Le même § 3 est complété par un alinéa deux, rédigé comme suit :

« Les institutions visées au § 1^{er}, 4^o, i, doivent établir chaque année un rapport annuel qui sera transmis aux Chambres législatives au plus tard le 30 avril de chaque année. Ce rapport contiendra un bilan, un compte d'exploitation et la liste des donateurs avec le montant de leurs libéralités. »

« Het 6^o, zoals voorgesteld door dit artikel, aan te vullen als volgt :

« Dezelfde § 3 wordt aangevuld met een tweede lid, luidende :

« De in § 1, 4^o, i, bedoelde instellingen moeten een jaarverslag opmaken dat ten laatste op 30 april van ieder jaar aan de Wetgevende Kamers wordt overgezonden. Dat verslag omvat een balans, een exploitatierekening en de lijst van de schenkers met het bedrag van hun giften. »

M. le Président. — La parole est à M. de Wasseige.

M. de Wasseige. — Monsieur le Président, les deux amendements que j'ai signés ne modifient pas le texte tel qu'il nous est soumis, mais ajoutent — ce qui est une nuance — une modalité qui en assure la transparence et la publicité.

Je les défendrai en même temps, puisqu'ils ont le même objet.

Le premier de ces amendements concerne le dépôt, par les ASBL bénéficiaires, au greffe du tribunal de première instance de leur arrondissement, de la liste des libéralités qu'elles ont reçues.

Le second amendement est de même nature mais, au lieu de déposer les informations au greffe du tribunal de première instance, les ASBL en question feront rapport aux Chambres. La liste des donateurs figurera en annexe à ce rapport.

Telles sont les propositions de transparence qui je l'espère pourront retenir l'attention de ceux qui ont plaidé cette cause aujourd'hui à la tribune, y compris les membres de la majorité. (Applaudissements sur les bancs socialistes.)

M. le Président. — Monsieur de Wasseige, êtes-vous d'accord pour que nous procédions à un seul vote sur ces deux amendements ?

M. de Wasseige. — Je n'y vois pas d'inconvénient, monsieur le Président.

M. le Président. — Nous passons au vote.

Wij gaan over tot de stemming.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

126 membres sont présents.

126 leden zijn aanwezig.

83 votent non.

83 stemmen neen.

15 votent oui.

15 stemmen ja.

28 s'abstiennent.

28 onthouden zich.

En conséquence, les amendements ne sont pas adoptés.

Derhalve zijn de amendementen niet aangenomen.

Ont voté non :

Hebben neen gestemd :

MM. Aerts, Akkermans, Aubecq, Bascour, Bens, Bock, Bonmariage, Bosmans, Bossicart, Claeys, Close, Coen, Conrotte, Cooreman, Cuvelier, Dalem, De Bondt, C. De Clercq, Deleecq, Mme Delruelle-Ghobert, MM. Deprez, De Seranno, Mme D'Hondt-Van Opdenbosch, MM. Doumont, Février, Flagothier, Friederichs, Gerits, Gijs, J. Gillet, Mmes L. Gillet, Godinache-Lambert, Goor-Eyben, M. Hatry, Mme Herman-Michielsens, MM. Kenens, Kevers, Lagae, Lagneau, Lutgen, Mainil, Nicolas, Noerens, Mme Pannels-Van Baelen, MM. Pede, Edg. Peetermans, Reyniers, Rutten, Smeers, Mme Smitt, M. Sondag, Mmes Staels-Dompas, Tyberghien-Vandenbussche, MM. Uyttendaele, Van Daele, Vandenabeele, Van den Broeck, Vandenhaute, Vanderborght, Vandermarliere, Vandermeulen, Vandersmissen, Vangeel, Vangronsveld, Vanhaverbeke, Van Herck, Van Herreweghe, Van houtte, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Rompaey, Verbist, Vermeiren, Weckx, Windels, Wintgens et Leemans.

Ont voté oui :

Hebben ja gestemd :

MM. de Wasseige, R. Gillet, Grosjean, Hamelle, Hiernaux, Hubin, Humblet, Moureaux, Mouton, Mmes Remy-Oger, Saive-Boniver, M. Trussart, Mme Van Puymbroeck, MM. Van Roye et Vercaigne.

Se sont abstenus :

Hebben zich onthouden :

MM. Basecq, Capoen, Cudell, De Baere, De Bremaeker, de Bruyne, Deconinck, Mme De Pauw-Deveen, MM. De Smeyter, Egelmeers, Eicher, Geldolf, Holsbeke, Knuts, Lallemand, Lowis, Luyten, Marmenout, Minet, Op 't Eynde, P. Peeters, Vandenhove, Van der Elst, Van Der Niepen, Vandezande, Van In, Van Ooteghem et Wyninckx.

M. le Président. — M. de Wasseige présente l'amendement suivant :

« Au 3^o de cet article, remplacer dans le 10^o, b, les mots « sur avis conforme de la commission technique (...) selon la nature de l'œuvre d'art » par les mots :

« Sur avis donné soit par l'exécutif de la Communauté française ou un organisme spécialisé relevant de cette communauté, soit par l'exécutif de la Communauté flamande ou un organisme spécialisé relevant de cette communauté, selon la langue du déclarant ».

« In het 3^o van dit artikel in het 10^o, b, de woorden « op eensluitend advies van de bevoegde technische commissie (...) volgens de aard van het kunstwerk » te vervangen door de woorden :

« Op advies verstrekt hetzij door de executieve van de Franse Gemeenschap of door een van die gemeenschap afhangende gespecialiseerde instelling, hetzij door de executieve van de Vlaamse Gemeenschap afhangende gespecialiseerde instelling, naargelang van de taal van de aangever. »

La parole est à M. de Wasseige.

M. de Wasseige. — Monsieur le Président, cet amendement vise les libéralités faites en nature sous forme d'œuvres d'art à des musées ou institutions similaires.

Le texte qui nous est soumis prévoit la procédure suivante : le ministre des Finances reconnaît la qualité artistique de l'œuvre sur avis conforme d'une commission technique des Musées royaux des beaux-arts ou des Musées royaux d'art et d'histoire selon la nature de l'œuvre d'art.

Le but de l'amendement est de remplacer l'avis de cette commission par un avis émis soit par l'exécutif de la Communauté française, soit par l'exécutif de la Communauté flamande, selon la langue du déclarant.

En effet, la loi de réformes institutionnelles précise que les beaux-arts, les musées, le patrimoine culturel relèvent de la compétence des communautés. Il leur appartient donc de juger de la qualité artistique de l'œuvre.

A la suite de l'avis du Conseil d'Etat, nous avons retiré notre amendement précédent. Celui que nous déposons aujourd'hui est conforme à son avis qui précise que la coopération entre l'Etat, d'une part, et les communautés, d'autre part, n'est pas interdite par la Constitution, coopération rendue souvent nécessaire en raison du découpage des matières.

Le Conseil d'Etat indique, en outre, qu'un avis peut très bien être donné par les communautés au ministre des Finances, qui prendra sa décision; notre amendement va dans ce sens.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Van In.

De heer Van In. — Mijn heer de Voorzitter, collega de Wasseige legt de vinger op de wonde. Ik meen ook dat voor deze aangelegenheid een bepaalde behoedzaamheid is vereist.

Ik verklaar me nader. In de veronderstelling, mijnheer de minister van Financiën, dat de huidige bezitter van het Gruuthuuse-handschrift overlijdt en zijn erfgenamen bereid zijn ter compensatie van de successierechten afstand te doen van dit handschrift, lijkt het mij voor de hand te liggen dat de cultuurgemeenschap waaruit dit kunstwerk is voortgesproten, rekening houdend met de onmeetbare morele en stoffelijke waarde, in het bezit komt van dit hooggewaardeerd handschrift.

Door te veel de nadruk te leggen op de mogelijkheid om ter compensatie van fiscale verplichtingen afstand te doen van een kunstwerk dat behoort tot het cultuurpatrimonium, pakt men de zaken verkeerd aan. De Raad van State heeft gelijk wanneer hij zegt dat *in abstracto* deze aangelegenheid een zuiver fiscale zaak zou moeten zijn maar dat *in concreto*, precies omwille van de hoge morele en materiële belangen,

deze kwestie eigenlijk behoort tot de soevereiniteit van de cultuurgemeenschappen.

Om die principiële reden zullen wij het amendement van de heer de Wasseige steunen omdat wij ervan uitgaan dat, in de veronderstelling dat wie dan ook in Vlaanderen of Brussel een kunstwerk van ons eigen cultuurpatrimonium ter beschikking zou stellen ofwel als compensatie voor inkomstenbelastingen ofwel ter betaling van successierechten, dit kunstwerk rechtstreeks moet toekomen aan de cultuurgemeenschap waaruit het is voortgekomen. Het voorbeeld van Gruuthuuse-handschrift is welsprekend. (*Applaus op de banken van de Volksunie en op sommige socialistische banken.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Grootjans.

De heer Grootjans, Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Middenstand. — Mijnheer de Voorzitter, ik merk op dat artikel 1 niet handelt over de successierechten. Ik verwijs ook naar het advies van de Raad van State dat overduidelijk is. De rapporteur heeft daarnet op voortreffelijke manier de redenen toegelicht waarom de regering vraagt het amendement van de heer de Wasseige te verwerpen.

De Voorzitter. — Wij gaan over tot de stemming over het amendement van de heer de Wasseige.

Nous passons au vote sur l'amendement de M. de Wasseige.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan.

Il est procédé au vote nominatif.

126 leden zijn aanwezig.

126 membres sont présents.

86 stemmen neen.

86 votent non.

34 stemmen ja.

34 votent oui.

6 onthouden zich.

6 s'abstiennent.

Derhalve is het amendement niet aangenomen.

En conséquence, l'amendement n'est pas adopté.

Ont voté non :

Hebben neen gestemd :

MM. Aerts, Akkermans, Aubecq, Bascour, Bens, Bock, Bonmariage, Bosmans, Bossicart, Claeys, Close, Coen, Conrotte, Cooreman, Cuvelier, Dalem, De Bondt, C. De Clercq, T. Declercq, Decléty, de Clippele, De Cooman, Decoster, Dehaene, De Kerpel, Deleek, Mme Delruelle-Ghobert, MM. Deprez, De Seranno, Mme D'Hondt-Van Opdenbosch, MM. Doumont, Février, Flagothier, François, Friederichs, Geens, Gerits, Gijs, J. Gillet, Mmes L. Gillet, Godinache-Lambert, Goor-Eyben, M. Hatry, Mme Herman-Michielsens, MM. Kenens, Kever, Lagae, Lagneau, Lutgen, Mainil, Nicolas, Noerens, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Pede, Edg. Peetermans, Reynders, Rutten, Smeers, Mme Smitt, M. Sondag, Mmes Staels-Dompas, Tyberghien-Vandenbussche, MM. Uyttendaele, Van Daele, Vandenabeele, Van den Broeck, Vandenhoute, Vanderborcht, Vandermarliere, Vandermeulen, Vandersmissen, Vangeel, Vangronsveld, Vanhaverbeke, Van Herck, Van Herreweghe, Van houtte, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Rompaey, Verbist, Vermeiren, Weckx, Windels, Wintgens et Leemans.

Ont voté oui :

Hebben ja gestemd :

MM. De Baere, De Bremaeker, Deconinck, Mme De Pauw-Deveen, MM. De Smeyter, Egelmeers, Geldolf, R. Gillet, Goossens, Grosjean, Hamelle, Holsbeke, Humblet, Knuts, Lallemand, Lowis, Luyten, Marmenout, Moureaux, Mouton, Op 't Eynde, P. Peeters, Mme Saive-Boniver, MM. Trussart, Vandenhove, Van der Elst, Van Der Niepen, Vandezande, Van In, Van Ooteghem, Mme Van Puymbroeck, MM. Van Roye, Vercaigne et Wyninckx.

Se sont abstenus :

Hebben zich onthouden :

MM. Basecq, Capoen, Cudell, de Bruyne, Eicher et Minet.

M. le Président. — Les membres qui se sont abstenus sont priés de faire connaître les motifs de leur abstention.

Ik verzoek de leden die zich hebben onthouden, de reden van hun onthouding mede te delen.

De heer de Bruyne. — Mijnheer de Voorzitter, ik ben afgesproken met de heer Chabert.

De heer Capoen. — Mijnheer de Voorzitter, ik ben afgesproken met mevrouw Mayence.

M. de Wasseige. — Monsieur le Président, j'ai voulu voter oui mais mon appareil n'a pas enregistré mon vote.

M. le Président. — Il vous en est donné acte.

M. Lallemand. — Monsieur le Président, j'ai voté «oui» alors que j'aurai dû m'abstenir, ayant pairé avec M. Demuyter.

M. le Président. — Il vous en est donné acte.

M. Trussart et consorts présentent l'amendement B que voici :

« B. Dans le texte proposé au 5^o de cet article remplacer les mots « à deux millions de francs par institution » par les mots « à dix mille francs par exercice d'imposition et par donateur. »

« B. In de tekst, zoals voorgesteld voor het 5^o van dit artikel, de woorden « mag ten hoogste twee miljoen frank per instelling bedragen » te vervangen door de woorden « mag ten hoogste tienduizend frank per aanslagjaar en per schenker bedragen. »

Personne ne demandant la parole, nous passons au vote.

Wij gaan over tot de stemming.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

98 membres sont présents.

98 leden zijn aanwezig.

90 votent non.

90 stemmen neen.

5 votent oui.

5 stemmen ja.

3 s'abstiennent.

3 onthouden zich.

En conséquence, l'amendement B n'est pas adopté.

Derhalve is het amendement B niet aangenomen.

Ont voté non :

Hebben neen gestemd :

MM. Aerts, Akkermans, Aubecq, Bascour, Bens, Bock, Bonmariage, Bosmans, Bossicart, Capoen, Claeys, Close, Coen, Conrotte, Cooreman, Cuvelier, Dalem, De Bondt, De Bruyne, C. De Clercq, T. Declercq, Decléry, de Clippele, De Cooman, Decoster, Dehaene, De Kerpel, Deleecq, Mme D'Hondt-Van Opdenbosch, MM. Doumont, Février, Flagothier, François, Friederichs, Geens, Gerits, Gijs, J. Gillet, Mmes L. Gillet, Godinache-Lambert, Goor-Eyben, M. Hatry, Mme Herman-Michielsens, MM. Kenens, Kevers, Lagac, Lagneau, Lutgen, Mainil, Nicolas, Noerens, Mme Pannecels-Van Baelen, MM. Pede, Edg. Peetermans, Reynders, Rutten, Smeers, Mme Smitt, M. Sondag, Mmes Staels-Dompas, Tyberghien-Vandenbussche, MM. Uyttendaele, Van Daele, Vandenabeele, Van den Broeck, Vandenhaute, Vanderborgh, Van der Elst, Vandermarliere, Vandermeulen, Vandersmissen, Vandezande, Van-geel, Vangronsveld, Vanhaverbeke, Van Herck, Van Herreweghe, Van houtte, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Rompaey, Verbist, Vermeiren, Weckx, Windels, Wintgens et Leemans.

Ann. parl. Sénat — Session ordinaire 1984-1985
Parlem. Hand. Senaat — Gewone zitting 1984-1985

Ont voté oui :

Hebben ja gestemd :

M. Hamelle, Mme Saive-Boniver, M. Trussart, Mme Van Puymbroeck et M. Van Roye.

Se sont abstenus :

Hebben zich onthouden :

MM. Cudell, Eicher et Minet.

M. le Président. — Plus personne ne demandant la parole au sujet de l'article 1^{er}, je le mets aux voix.

Ik breng artikel één in stemming.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — Je mets aux voix l'article 7 dont le vote avait également été réservé.

Ik breng het aangehouden artikel 7 in stemming.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — Le vote sur l'article 92, initialement 89, fut réservé, une modification de forme ayant été proposée. Il s'agissait, en effet, de remplacer les mots « de moyens étrangers » par les mots « fonds de tiers ».

Je mets aux voix l'article 92 ainsi modifié.

Ik breng het aldus gewijzigde artikel 92 in stemming.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — Les autres articles du projet de loi ayant déjà été adoptés, le vote sur l'ensemble interviendra dans un instant.

Aangezien de andere artikelen van het ontwerp van wet reeds werden aangenomen, zal de stemming over het geheel straks plaatshebben.

PROJET DE LOI OUVRANT DES CREDITS PROVISOIRES A VALOIR SUR LES BUDGETS DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1985 ET DESTINES A ASSURER LA MARCHE DES SERVICES PUBLICS DURANT LES MOIS DE JUILLET, AOUT, SEPTEMBRE ET OCTOBRE

Vote

ONTWERP VAN WET WAARBIJ VOORLOPIGE KREDIETEN WORDEN GEOPEND WELKE IN MINDERING KOMEN VAN DE BEGROTINGEN VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1985 EN DIE BESTEMD ZIJN OM TIJDENS DE MAANDEN JULI, AUGUSTUS, SEPTEMBER EN OKTOBER DE WERKING VAN DE OPENBARE DIENSTEN TE WAARBORGEN

Stemming

M. le Président. — Nous passons au vote de l'ensemble du projet deloi ouvrant des crédits provisoires à valoir sur les budgets de l'année budgétaire 1985.

Wij gaan over tot de stemming over het geheel van het ontwerp van wet waarbij voorlopige kredieten worden geopend welke in mindering komen van de begrotingen voor het begrotingsjaar 1985.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

92 membres sont présents.

92 leden zijn aanwezig.

86 votent oui.

86 stemmen ja.

1 vote non.

1 stemt neen.

5 s'abstiennent.

5 onthouden zich.

En conséquence, le projet de loi est adopté.

Derhalve is het ontwerp van wet aangenomen.

Il sera soumis à la sanction royale.

Het zal aan de Koning ter bekrachtiging worden voorgelegd.

Ont voté oui :

Hebben ja gestemd :

MM. Aerts, Akkermans, Aubecq, Bascour, Bens, Bock, Bonmariage, Bosmans, Bossicart, Claeys, Clerdent, Close, Coen, Conrotte, Cooreman, Cuvelier, Dalem, De Bondt, C. De Clercq, T. Declercq, Decléty, De Cooman, Decoster, Dehaene, De Kerpel, Delecek, Mme Delruelle-Ghobert, MM. Deprez, De Seranno, Mme D'Hondt-Van Opdenbosch, MM. Doumont, Février, Flagothier, François, Friederichs, Geens, Gerits, Gijs, J. Gillet, Mmes L. Gillet, Godinache-Lambert, Goor-Eyben, M. Hatry, Mme Herman-Michielsens, MM. Kenens, Kevers, Lagae, Lagneau, Lutgen, Mainil, Nicolas, Noerens, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Pedé, Edg. Peetermans, Reynders, Rutten, Smeers, Mme Smitt, M. Sondag, Mmes Staels-Dompas, Tyberghien-Vandenbussche, MM. Uyttendaele, Van Daele, Vandenabeele, Van den Broeck, Vandenhaute, Vanderborght, Vandermarliere, Vandermeulen, Vandersmissen, Vangeel, Vangronsveld, Vanhaverbeke, Van Herck, Van Herreweghe, Van houtte, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Rompaey, Verbist, Vermeiren, Weckx, Windels, Wintgens et Leemans.

A voté non :

Heeft neen gestemd :

M. de Clippele.

Se sont abstenus :

Hebben zich onthouden :

MM. Capoen, Cudell, de Bruyne, Lallemand et Minet.

PROJET DE LOI PORTANT DES MESURES FISCALES ET AUTRES

Vote

ONTWERP VAN WET HOUDEND FISCALE EN ANDERE BEPALINGEN

Stemming

M. le Président. — Nous passons au vote de l'ensemble du projet de loi portant des mesures fiscales et autres.

Wij gaan over tot de stemming over het geheel van het ontwerp van wet houdende fiscale en andere bepalingen.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

92 membres sont présents.

92 leden zijn aanwezig.

86 votent oui.

86 stemmen ja.

1 vote non.

1 stemt neen.

5 s'abstiennent.

5 onthouden zich.

En conséquence, le projet de loi est adopté.

Derhalve is het ontwerp van wet aangenomen.

Il sera transmis à la Chambre des représentants.

Het zal aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden overgezonden.

Ont voté oui :

Hebben ja gestemd :

MM. Aerts, Akkermans, Aubecq, Bascour, Bens, Bock, Bonmariage, Bosmans, Bossicart, Claeys, Clerdent, Close, Coen, Conrotte, Cooreman, Cuvelier, Dalem, De Bondt, C. De Clercq, T. Declercq, Decléty, De Cooman, Decoster, Dehaene, De Kerpel, Delecek, Mme Delruelle-Ghobert, MM. Deprez, De Seranno, Mme D'Hondt-Van Opdenbosch, MM. Doumont, Février, Flagothier, François, Friederichs, Geens, Gerits, Gijs, J. Gillet, Mmes L. Gillet, Godinache-Lambert, Goor-Eyben, M. Hatry, Mme Herman-Michielsens, MM. Kenens, Kevers, Lagae, Lagneau, Lutgen, Mainil, Nicolas, Noerens, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Pedé, Edg. Peetermans, Reynders, Rutten, Smeers, Mme Smitt, M. Sondag, Mmes Staels-Dompas, Tyberghien-Vandenbussche, MM. Uyttendaele, Van Daele, Vandenabeele, Van den Broeck, Vandenhaute, Vanderborght, Vandermarliere, Vandermeulen, Vandersmissen, Vangeel, Vangronsveld, Vanhaverbeke, Van Herck, Van Herreweghe, Van houtte, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Rompaey, Verbist, Vermeiren, Weckx, Windels, Wintgens et Leemans.

A voté non :

Heeft neen gestemd :

M. de Clippele.

Se sont abstenus :

Hebben zich onthouden :

MM. Capoen, Cudell, de Bruyne, Lallemand et Minet.

PROPOSITION DE LOI — VOORSTEL VAN WET

Dépôt — Indiening

M. le Président. — M. Coen a déposé une proposition de loi complétant les mesures relatives à l'adoption.

De heer Coen heeft ingediend een voorstel van wet houdende aanvulling van de maatregelen betreffende de adoptie.

Cette proposition de loi sera traduite, imprimée et distribuée.

Dit voorstel van wet zal worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Il sera statué ultérieurement sur la prise en considération.

Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

INTERPELLATIONS — INTERPELLATIES

Demandes — Verzoeken

M. le Président. — Le bureau a été saisi des demandes d'interpellations suivantes :

1^o De M. Péciaux à M. Bertouille, ministre de l'Education nationale, sur « les risques de recul qu'encourt la qualité de la formation des maîtres de l'enseignement primaire et secondaire inférieur » ;

Het bureau heeft de volgende interpellatieverzoeken ontvangen :

1^o Van heer Péciaux tot de heer Bertouille, minister van Onderwijs, over « het gevaar dat de opleiding van de leerkrachten van het lager onderwijs en van het lager middelbaar onderwijs in kwaliteit achteruitgaat » ;

2^o De M. de Wasseige au secrétaire d'Etat aux Postes, Télégraphes et Téléphones, sur « l'insuffisance des effectifs du personnel des postes dans la région de Charleroi » .

2^o Van de heer de Wasseige tot staatssecretaris voor Posterijen, Telegrafie en Telefonie, over « het personeelstekort bij de posterijen in de streek van Charleroi » .

La date de ces interpellations sera fixée ultérieurement.

De datum van die interpellaties zal later worden bepaald.
De commissie voor de parlementaire werkzaamheden komt donderdag eerstkomend bijeen om onze agenda voor de volgende weken vast te leggen.
De Senaat gaat tot nadere bijeenroeping uizeen.
Le Sénat s'ajourne jusqu'à convocation ultérieure.

De vergadering is gesloten.
La séance est levée.
(De vergadering wordt gesloten te 18 u. 25 m.)
(La séance est levée à 18 h 25 m.)